

ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

α'. Προοίμιον	50
β'. Περὶ τῶν πεντεκαίδεκα χορδῶν τοῦ καλουμένου ἀμεταβόλου συστή- ματος καὶ τῶν ἐν τούτῳ θεωρουμένων τετραχόρδων	68
γ'. Περὶ τῶν δύο εἰδῶν τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς φωνῆς	84
δ'. Περὶ φθόγγου	88
ε'. Περὶ διαστήματος	98
ς'. Περὶ συστήματος	102
ζ'. Περὶ γένους	112
η'. Περὶ τόνου	116
θ'. Περὶ μεταβολῆς	120

ΜΑΝΟΥΗΛ ΕΡΥΕΝΝΙΟΣ

[illegible]

Ευρωπαϊκή Παραχρησίευση στο Σύστημα από τον
αξιωματικό Αβε Ευδοκίμου στις 11/10/1998

78 X

ΜΑΝΟΥΗΛ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ
ΑΡΜΟΝΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

W

359 Επειδήπερ ὁ χρόνος καὶ τὴν ἀρμονικὴν ἐπιστήμην καὶ ταῦθ' οὕτω φύσει
καλὴν καὶ τιμίαν ὑπάρχουσιν ὀλίγου δεῖν, ὥς ἔστι κατανοεῖν ἐναργῶς, ἐκ
μέσου πάντῃ πεποίηκε· καὶ γὰρ οὐ καθ' ἑαυτὸν οὗτος μαχεσάμενος ἦν ταῖς
τῶν φιλοπόνων ἀνδρῶν διανοίαις, ἀλλ' ἅμα καὶ τὴν λήθην ὥς οὔσαν αὐταῖς
δυσαντίβλεπτον μεθ' ἑαυτοῦ ἐπήγετο σύμμαχον· ἔδοξεν ἡμῖν καίπερ ὀλιγομα- 5
10 θέσει τυγχάνουσιν ἐνδοξὸν εἶναι μεθ' ὑπομνηματικῶν ὕπλων, ὥς ἐφικτόν, εἰς
ἐπικουρίαν αὐτῆς χωρῆσαι, συλλήπτορα ἐπικαλεσαμένοις εἰκότως εἰς τοῦτο
τὸν ἅπαν μὲν τόδε τὸ ὁρώμενον ἀοράτοις τέχναις ἀρμολύμενον, πᾶσαν δὲ ψυχὴν
ἀρμονίας λόγοις τελεώτατα τεχνησάμενον, καὶ ἅμα ὥς οἷόν τε εἰς μνήμην
αὐτῇ τῶν φιλοπόνων ἀνδρῶν ἀγαγεῖν, καὶ μᾶλλον, οὕς ἄγαν ὁρῶμεν τὸ χρῆμα 10
αὐτῆς ὑπερβαυμάζοντας μὲν καὶ ποθοῦντας, οὐ δυναμένους μέντοι οὔτ' ἀφ'
ἑαυτῶν τοῦθ' εὑρεῖν τε καὶ κτήσασθαι οὔτε παρ' ἄλλων διδασχθῆναι τὸ σύνολον,
20 καὶ μάλιστα παρ' ἐκείνων, οὕς ἐξαιρέτως ἡ ἐπικρατοῦσα τῶν πολλῶν ἄγνοια οὐ
μόνον γε σοφοὺς ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς εἶναι διαθρύλλει, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι
διωνομασμένων ἀνδρῶν πάνυ τοι πολλῷ κατὰ παράθεσιν ὑπερέχοντας, καὶ γὰρ 15
δέον ἡμῖν καὶ φύσει δίκαιον ἡγήται κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἀεὶ βοηθεῖν τοῖς καλοῖς,
καὶ μάλιστα δι' ὧν κόσμος καὶ κάθαρσις ταῖς τῶν σπουδαίων καὶ φιλοπόνων ||
360 ἀνδρῶν ψυχαῖς οἶδεν ἐγγίγνεσθαι καὶ ἀντιπαλαμᾶσθαι γενναίως τῷ χρόνῳ
καὶ καθάπαξ, ὥς ἐνὸν, μετὰ λόγου πρὸς αὐτὸν ἀντιπαρκατάττεσθαι.

'Αλλ' ἐπειδὴ περὶ ἀρμονικῆς εἰπεῖν προεθέμεθα ἀναγκαῖον μετὰ πάσης 20
σαφηνείας τε καὶ ἀκριβείας προσκθέσθαι ὅσα δὴ συντελεῖ πρὸς τὴν κατατομὴν
τοῦ καλουμένου ἀρμονικοῦ κανόνος, ἐν ᾧ γε τὸ πᾶν τῆς εἰρημένης ἐπιστήμης,
ὅποσον τε καὶ ὅποῖόν ἐστιν, ἐναργῶς κατοπτεύεται. ταῦτα καὶ γὰρ οὕτω προεκ-
10 τεθέντα οὐ μόνον ἅπαν, ὃ περὶ αὐτῆς εἰρήσεται, τοῖς φιλοπόνοις εὐχερὲς
γενήσεται εἰς κατάληψιν, ἀλλὰ καὶ ὅπερ πρότερον εἴρηται. 25

Titulus: μανουήλ βρυεννίου ἀρμονικῆς βιβλίον α'ον Pb ἱμανουήλου ... Mu; Maximi
Briaenii de Armonicis & Musicis. Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυριοῦ Μαξιμίου [sic] τοῦ
Βριανίου ἀρμονικῆ βιβλίον πρῶτον N. Μανουήλ Βριανίου ἀρμονικῆ βιβλ. πρῶτον Mb
(... Βριανίου ...) Pc; Vi his verbis add. μουσικῆ Πτολεμαίου μετὰ καὶ τῆς ἐξηγήσεως
Βρυεννίου.; μανουήλ τοῦ Βρυεννίου ἀρμονικῆς εἰσαγωγῆς τῶν εἰς τρία τὸ πρῶτον Va R.
Μανουήλ Βρυεννίου ἀρμονικῶν βιβλίον α'ον Pa Mc Am Om Oa Li H (... τῶν ἀρμ ...) Lb;
τμήμα πρῶτον add. Am Om Oa H; Μανουήλ Βρυεννίου μουσικῆς βιβλίον πρῶτον La (...
περὶ μ ...) U; προοίμιον post titulum scr. Mu Li, add. in mg. alia m. Mc. 1 ταῦθ' codd.
ταύτην Wallis | οὕτω] -τως Pb | φύσει] φύσιν N Om Mu || 2 τιμίαν al. m. in ras. Mb ||
3 πάντῃ R Ma Mb Pc Mu Vi ss. N om. ceteri || 7 αὐτῆς] αὐτοῖς N | -καλεσαμένοις]

W

Τοίνυν μηδείς τῶν ἤδη δοξοσόφων καθ' ἡμῶν κινησάτω γλῶτταν ἀπαιδεύ-
τον, εἴπερ ἂν τοῖς παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν περὶ ἀρμονικῆς πολλαχοῦ εἰρημένοις
χρησαίμεθα. οὐ γὰρ τῶν εἰωθότων παρατρέπειν τε καὶ παρκαρᾶζειν περινενοη-
μένως τὰ καλῶς ἄλλοις καὶ σαφῶς εἰρημένα ὑπὸ τοῦ δοκεῖν ἴδια λέγειν ὑπάρχονεν,
20 ὧν ἄρα εἰκότως καὶ δεινὴν τινα φιλοτιμίαν καταγινώσκειν προσήκει ὥς μὴ 5
πάντῃ κοινὰ τὰ λεγόμενα παραβιαζομένων ὑπάρχειν, πρᾶγμα τῷ ὄντι γε φανερόν
καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνωμολογημένον ἀνέκαθεν, ἀλλὰ τῶν αἰεὶ ὥς εἰπεῖν ἀδιεχεῖς
εὐχὰς ποιουμένων οὐ μόνον πάντας τὰ αὐτὰ λέγειν περὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ γε δὴ
καὶ διὰ τῶν αὐτῶν, τοῦτ' εὖ εἰδὼς αὐτός, καὶ ὅποῖος ἄρα καὶ εἴη, ὥς οὐ μόνον
τὸν τῆς πολλῆς ἀμαθίας αὐτοῦ διαδρᾶναι δυνήσεται ἔλεγχον, ἀλλὰ καὶ εἰς 10
παράδειγμα ὑπὸ τῶν τὰ ὀρθὰ κρίνειν εἰδότων ἐν τοῖς γελοίοις ἔργοις τε καὶ
30 λόγοις τῶν ἀπαιδευτῶν τεθήσεται. τοῦτο δὲ ἄρα εἰ καὶ ἐπαχθὲς ἐστὶν ἔφημεν,
ἐπειδὴ περ μοχθηροὶ τὸν τρόπον οὗτοι τυγχάνοντες, ἐπειδὴ περ ὅλως ἀτονή-
σειαν πρὸς κατάληψιν μαθήματός τινος, παντὶ τρόπῳ σπουδάζουσιν ἐξουθενοῦν
καὶ διαβάλλειν ἐκεῖνο τὸ μάθημα. ὥς ἂν δόξειαν τοῖς πολλοῖς ἐντεῦθεν καὶ 15
μάλιστα τοῖς ἐπίπαν καταφρονητικῶς περὶ τὰ μαθήματα ἔχουσι, μὴ δι' ἀν-
επιτηδειότητά φύσεως αὐτοῦ στερηθῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι τὸ μάθημα σφαλερόν
40 τε καὶ ἄχρηστον, καὶ διὰ τοῦτο πολυτρόπως ἐπείγονται, ὥς ἔνεστι, καθορᾶν καὶ
τοὺς μετιόντας αὐτὸ ἐρήμην ὃ φασὶ καταδικάζειν καὶ ἀναίδην ἔσθ' ὅτε παρὰ-
λογίζεσθαι, προκομίζοντες εἰ τί που πάλαι σεσοφισμένον κατ' αὐτοῦ ὑπό τινος 20
κακοσχόλως τῶν ὁμοιοτρόπων αὐτοῖς λέλεκται.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περ ἅπαντα ταῦτα ἐν χορδαῖς εἴτουν φθόγγοις τοῦ τελείου τοῦ
ἡρμοσμένου θεωρεῖται συστήματος, ἀναγκαῖον καὶ πάλιν εἰπεῖν πρότερον,
πρόσαι δὴ αὐταὶ τὸν ἀριθμὸν εἰσι καὶ ποίας προσηγορίας ἐκάστη αὐτῶν ἔτυχε.
τούτου καὶ γὰρ ἀληθῶς γενομένου καὶ ὁ περὶ αὐτῶν λόγος εὐσύννοπτος ἐπίπολὺ 25
50 τοῖς φιλοπόνοις γενήσεται.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν χορδῶν τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος
μέλλομεν ἤδη τὸν λόγον ποιεῖσθαι, χρὴ πάλιν προειπεῖν ποῖον ἄρα γε σύστημα
361 κυρίως τοῦ ἡρμοσμένου προσαγορεύεται τέλειον· καὶ γὰρ πολλὰ || συστήματα
ἐν αὐτῷ ἐστίν, ἐξ ὧν τέλεια ἅττα προσαγορεύεται ὥς ἐν τοῖς κατὰ μέρος 30

-τεθέντα] τούτων ... -τεθέντων Va || 1 τοίνυν μηδείς] μηδείς τοίνυν R Ma Pc καὶ τοίνυν
μηδείς Pb || 2 πρὸ ἡμῶν] προειρημένων Mb Vi προτέρων Mu || 4 δοκεῖν] δοκεῖ Oa Ob ||
6 πάντῃ κοινὰ τὰ λεγόμενα R Ma Mb N Pc La Lb Mu Vi U κοινὸν ἀληθῶς τὸν
Ἑρμῆν Va H Pa Oa Om Mc Pb Am Li in mg. N! | -βιαζομένων] -μιαζ. Mc -βιβάζ.
Om | τῷ ὄντι γε R Ma Om! N Pc γε om. Mb La Lb Mu Vi U οὕτω πως Va H Pa Oa
Mc Pb Am Li || 7 ἀνωμολογημένον N || 9 εἴη] ἤ H Oa Om Mc Am Li || 11 εἰδόντων] -τως
H || 12 ἔφημεν (cf. 000, 00)] ὥς ἔφημεν H Oa Om Mc Am Li Vi Mu ὥς ss. Va Mb ἔφημεν
om. Mu. || 13 ἀτονήσειαν] ἀτονήσωσι H Oa Om Mc Pb Am Li || 16 μαθήματα] παθημ.
Mc Li || 18 ἐπείγονται om. Oa Oc (W). || 19 ἀναίδην sic codd. pro ἀνέδην; non mutavi ||

W

- εἰρήσεται. σύστημα τοίνυν ἐκεῖνό γε ἀπλῶς ὀνομάζεται τέλειον, ὃ περιέχει
 ἐν ἑαυτῷ ἅπαν ἁρμονίαν, ταῦτό δ' εἰπεῖν ἅπαν εἶδος ἁρμονικόν. τοῦτο δὲ
 πάντως ἐστίν, οὐπὲρ οἱ δύο ἄκροι φθόγγοι, ὃ τε δηλονότι βαρύτατος καὶ ὁ
 ὀξύτατος, πρὸς ἀλλήλους ἀντίφωνοί εἰσι κατὰ τὴν παρὰ τοῖς μουσικοῖς καλου-
 10 μένην διὰ πασῶν συμφωνίαν, ἣ θεωρεῖται ἐν λόγῳ τετραπλασίονι, ὡς 5
 ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα δειχθήσεται. συνίσταται δὲ τὸ τοιοῦτον σύστημα ἐκ
 χορδῶν πεντεκαίδεκα, ὧν περ αὐτίκα οὐ μόνον γε τὰ ὀνόματα λέξομεν, ἀλλὰ
 καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐκάστη αὐτῶν οὕτως ὠνόμασται. Ἄλλ' ἐπειδὴ συντόμως
 εἰρήκαμεν, ποῖον τοῦ ἡρμοσμένου καλεῖται τέλειον σύστημα καὶ ἐκ πόσων
 χορδῶν τοῦτο συνίσταται, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ τίς πρῶτος τῶν παλαιῶν τοῦτο 10
 ἡρμόσατο καὶ ὅθεν ἐκεῖνος εἰλήφει τούτου τὰς ἀφορμάς· οὐ σμικρὸν γὰρ καὶ
 τοῦτο συντελέσει πρὸς τὴν τῶν ῥηθησομένων περὶ αὐτοῦ σαφήνειαν.
- 20 Χρὴ τοιγαροῦν εἰδέναι, ὅτι ὁ ἐκ Σάμου Πυθαγόρας ἦν, ὃς πρῶτος τοῦτο
 ἡρμόσατο· οὗτος καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν κατ' Αἴγυπτον ἀνακτόρων τὴν τοῦ
 Ὀρφέως ἀρχαιότροπον ἑπτάχορδον λύραν εὐράμενος, ἣν Τέρπανδρος ἐκ 15
 Λέσβου εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενος ἐν ἐκείνοις ἀνέθετο, ἐπειδὴν πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ
 σοφοὺς ἱεροτελεστὰς παραγένοιτο ὡς ἂν καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων διδαχθεῖν
 σοφίαν, καὶ τῇ κατατομῇ αὐτῆς ἄγαν προσεκτικῶς ἐπιστήσας τὸν νοῦν καὶ
 καθ' οὗς λόγους αὕτη διήρητο εἰ καὶ τις ἄλλος εὐστόχως κατελιηφώς, ἐπει-
 30 δὴ περ εὗρε τὸν ἀπὸ τῆς τετάρτης χορδῆς αὐτῆς φθόγγον πρὸς ἐκάτερον τῶν 20
 ἀπὸ τῆς πρώτης τε καὶ ἐβδόμης δύο φθόγγων συμφωνοῦντα κατὰ τὴν παρὰ
 τοῖς μουσικοῖς διὰ τεσσάρων καλουμένην συμφωνίαν, ἣ θεωρεῖται ἐν λόγῳ
 ἐπιτρίτῳ, ὡς ἐν τοῖς ἔπειτα δειχθήσεται, αὐτοὺς δὲ πάλιν τοὺς ἀπὸ τῶν
 ἄκρων χορδῶν αὐτῆς φθόγγους πρὸς ἀλλήλους διαφώνους ὑπάρχοντας· ὡς γὰρ
 ἐν τοῖς ὑστερον καὶ τοῦτο δειχθήσεται, τριῶν φθόγγων ἐξῆς ἀλλήλων κειμένων 25
 40 εἰ ὁ μέσος πρὸς ἐκάτερον τῶν ἄκρων τὴν διὰ τεσσάρων ἔχει συμφωνίαν, ἐξ
 ἀνάγκης καὶ οἱ ἄκροι πρὸς ἀλλήλους οὕτ' ἀντίφωνοι οὔτε παράφωνοι οὔτε
 σύμφωνοι οὕθ' ἀπλῶς εἰπεῖν ἐμμελεῖς, ἀλλὰ διάφωνοί τε καὶ ἐκμελεῖς ὅλως
 φανήσονται· οὐκ ἀπεικότως κατὰ πάντα τρόπον φιλοτέχνως ἄγαν ἐσπούδασε καὶ
 τοὺς ἄκρους φθόγγους αὐτῆς οὐ μόνον πρὸς τὸν ἀφ' ἐκατέρου αὐτῶν τέταρτόν 30
 τε καὶ πέμπτον φθόγγον συμφώνους ποιήσασθαι, ἀλλ' ἅμα καὶ σφᾶς αὐτοὺς
 πρὸς ἀλλήλους· τὸ γὰρ κυρίως ἡρμοσμένον οὐ μόνον γε τὸν μέσον αὐτοῦ φθόγγον
 50 ὀφείλει ἔχειν πρὸς τοὺς ἄκρους σύμφωνον, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ τοὺς ἄκρους
 αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους.

R Ma Mb N Pc || 2 ἅπαν . . . 3 ἄκροι mg al. m. Va (ἄκροι in ras.) || 3 ὁ om. R Ma N Pc
 Am La ss. Mc || 4 καλουμένην ex? al. m. Pc || 11 ἐκεῖνος] κακεῖνος Pb | εἰλήφει]
 -λήφθει Oa Oc -λήφε H(?) Pb Li || 12 σαφήνειαν] σαφάνειαν Mc Li || 13 χρὴ . . . 14 ἡρμο-
 σατο] ἱστέον τοίνυν ὅτι Πυθ. ὁ ἐκ Σ. πρῶτος τοῦθ' ἡρμόσατο Pb | mg. Πυθαγόρας U ||
 15 mg. Ὀρφεύς U | εὐράμενος corr. ex? R εὐρούμενος H σφράμενος Oa Ob | ἐκ Λέσβου]
 ὁ ἐκ Λ. Mb Mu Vi U | mg. Τέρπανδρος U || 16 ἐπειδὴν πρὸς τοὺς] ἐπ. τοὺς πρὸς τῇ
 (τῇ ss.) N || 19 διήρητο] -ται Pa | ἄλλος] ἄλλως Ma Pc || 20 αὐτῆς] αὐτῶν Om | τῶν]
 τὸν Oa τῶν ex τὸν Va τῆς Am || 23 ἐν τοῖς] καὶ ἐν τοῖς Oa Oc || 25 spatium circa 5

W

Καὶ ἐπειδὴ περ οὐχ οἷόν τε ἦν αὐτῷ τοῦτο ποτ' ἄλλως ἐργάσασθαι, εἰ μὴ καὶ
 362 ὀγδόην ἐν αὐτῇ παρ- || ἐνθείη χορδὴν καὶ ἀνθ' ἐπταχόρδου κατασκευάσει
 ὀκτάχορδον - τοὺς γὰρ τῆς κατατομῆς αὐτῆς λόγους ὡς ἄγαν θαυμαστῶς καὶ
 ὑπὸ τινος θείας ἐπιστήμης πρὸς ἀλλήλους ἡρμοσμένους ὄντας ἀμετακινήτους
 καθόλου διασφάζειν ἠπείγετο - τοῦτο δὲ πάνυ σοφῶς καὶ θεωρητικῶς ἀληθῶς 5
 ἀπειργάσατο.

'Αλλ' ἐπειδὴ περ ἀναγκαῖον εἰδέναι καὶ ποῦ τῆς τοιαύτης λύρας οὗτος τὴν
 ὑπ' αὐτοῦ παρεντεθεῖσαν ὀγδόην χορδὴν παρενέθηκε, τοῦτο δ' οὐκ ἂν ποτε
 10 κατὰ δῆλον γένηται τοῖς μὴ ἀκριβῶς εἰδόσιν ἐκάστης χορδῆς τῆς ἀρχαιοτρόπου
 ἐπταχόρδου λύρας καὶ τάξιν καὶ ὄνομα, ἀναγκαῖον βραχέα ἄττα καὶ περὶ 10
 αὐτῶν διεξελθεῖν ἡγησάμεθα πρότερον.

'Ο Ἑρμῆς, οὗ θρύλλος ἦν πάλαι πολὺς ἐν τοῖς Ἑλλησι, πρῶτος τὴν εἰρημένην
 ἀρχαιοτρόπον ἐπτάχορδον λύραν εὔρε καὶ ἐκ δυοῖν τετραχόρδων ὁμοίων κατὰ
 σχῆμα ὀξύτερου τε καὶ βαρυτέρου ἡρμόσατο κατὰ μίμησιν τῶν σφαιρῶν τῶν
 20 ἑπτα ἀστέρων. οἱ καλοῦνται πλανώμενοι διὰ τὸ ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς 15
 ἐναντίως τῷ πάντι ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν, καὶ ἔτι τῶν νοερῶς ἐξ αὐτῶν ἐξηχου-
 μένων ἤχων, δι' ὧν, ὡς ἀρχαῖός τις διάρρει λόγος, παναρμόνιον τι καὶ θεῖον
 μέλος συνεξυφάνεται, οὗ πάντες ἀκούειν οὐ δύνανται, ἀλλὰ μόνοι ἐκαίνοι.
 ὅσοι γὰρ δὴ τὰς τῆς ψυχῆς νοεράς ἀκοὰς δι' ἄκραν εὐζωίαν ἐκάθηραν· οἱ γὰρ τῷ
 ὄντι γενεσιουργοὶ τῶν θείων σωμάτων, ὡς φασιν, ἤχοι ἐπικήροις ἀκοαῖς 20
 οὐδαμῶς ἀκουστοὶ καθεστήκασιν.

30 Οἱ γὰρ πρὸ Ἑρμοῦ τὴν ἀπλουστέραν καὶ μονότροπον ἁρμονίαν μετήρσαν·
 αὕτη δὲ τετράχορδος ἦν κατὰ μίμησιν τῆς τῶν στοιχείων τοῦ παντὸς τετρακτύος
 καὶ τῆς τοῦτων εἰς ἄλληλα καθαρμογῆς, ἐνθεν τοι καὶ διὰ τεσσάρων εἰκότως
 ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὠνομάζετο καὶ τρόπος ἁρμονικός. ἐκαίνοι καὶ γὰρ ποιοῦντες 25
 τετράχορδον σύστημα ἔχον τοὺς ἄκρους φθόγγους αὐτοῦ συμφωνοῦντας
 ἀλλήλοις κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνίαν, ἥτις ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ θεωρεῖται,
 ὡς εἴρηται, τὴν μὲν πρῶτην αὐτοῦ χορδὴν καὶ ποιητικὴν τοῦ βαρυτάτου
 40 φθόγγου αὐτοῦ ὑπάτην ἐκάλουν· τὴν δὲ τετάρτην καὶ ποιητικὴν ὁμοίως τοῦ
 ὀξύτάτου φθόγγου αὐτοῦ νήτην· τῶν δὲ λοιπῶν δύο καὶ μέσων τὴν μὲν δευτέραν 30
 καὶ ποιητικὴν τοῦ βαρυτέρου φθόγγου αὐτοῦ παρυπάτην· τὴν δὲ τρίτην καὶ
 ποιητικὴν ὁμοίως τοῦ ὀξύτερου φθόγγου αὐτοῦ παρανήτην, δι' ἧς ἐν τοῖς ἐξῆς

Mu Vi | τοῦτό] τοῦτό γε La Lb Vi U || 2 ἀνθ'] ἀφ' Mu | -σκευάσει R H Pa Mb Oa Om
 Mc Pb Am Li Vi -ἀση Va Ma N Pc -ασοι Lb Mu -ασοι ex -ασει U -ἀσφι La || 3 θαυμα-
 στῶς] -μαστικῶς Oa Oc || 5 ἠπείγετο] ἐπείγετο H ἠπῆγετο N ἠπείγητο Pc || 7 τῆς om.
 N || 8 παρεντεθεῖσαν] -τεθεῖσαν N | ὀγδόην χορδὴν aliquae ss. et del. N || 12 ὁ Ἑρμῆς[
 ὁ δ' Ἑρμῆς Mb ὁ Ἑρ al. m. ex? N ὁ om. Va | in mg. Ἑρμῆς U || 13 ὁμοίων] ὁμοίων Pb |
 κατὰ σχῆμα] κατασχῆμα Va Oa Mc Am Li || 16 νοερῶς] νοερῶν Va | ἐξ αὐτῶν om. U |

W

αίτιας εἰσόμεθα. ἀλλὰ τὸν μὲν πρῶτον καὶ βαρύτατον αὐτοῦ φθόγγον ἀνάλογον
 ἔλεγον εἶναι τῇ γῇ. τὸν δὲ τέταρτον καὶ ὀξύτατον τῷ πυρί, τὸν δὲ δεύτερον καὶ
 βαρύτερον τῷ ὕδατι, τὸν δὲ τρίτον καὶ ὀξύτερον τῷ ἀέρι διὰ λόγους τοιούσδε·
 50 καὶ γὰρ ὥσπερ τῶν τεσσάρων στοιχείων τὰ μὲν δύο ἐστὶ βαρέα, δύο κοῦφα, καὶ
 τῶν μὲν βαρέων θατέρου θάτερον βαρύτερον, τῶν δὲ κοῦφων ὁμοίως θατέρου
 θάτερον κουφότερον. οὕτω δὴ καὶ τῶν τεττάρων φθόγγων τοῦ παρ' αὐτοῖς
 εἰρημένου τετραχόρδου συστήματος οἱ μὲν δύο βαρεῖς ἦσαν, οἱ δὲ δύο ὀξεῖς,
 363 καὶ τῶν μὲν βαρέων, || θάτερος θατέρου βαρύτερος, τῶν δὲ ὀξέων ὁμοίως
 θάτερος θατέρου ὀξύτερος. καὶ πάλιν ὥσπερ τὰ τέτταρα στοιχεῖα, ἄλλως καὶ
 ἄλλως ὑπ' ἀλλήλων ἀλλοιούμενα καὶ ἐν κράσει καὶ πάθει γιγνόμενα διάφορα 10
 εἶδη τῶν ὄντων ἀποτελεῖ. ἐπειδὴν δηλονότι ἡ ἀλλοιώσις αὐτῶν καὶ τὸ πάθος
 κατὰ φυσικοὺς λόγους γίγνεται, οὕτω δὴ καὶ οἱ τέτταρες φθόγγοι τοῦ
 τοιούτου συστήματος, ἄλλως καὶ ἄλλως ὑπ' ἀλλήλων ἀλλοιούμενοι καὶ οἷον
 10 ἐν κράσει καὶ πάθει γιγνόμενοι διάφορα εἶδη τοῦ μέλους ἀποτελοῦσιν, ἐπει-
 δὴνπερ ὁμοίως ἡ ἀλλοιώσις αὐτῶν καὶ τὸ πάθος κατὰ λόγους ἀρμονικούς 15
 γίγνεται. καὶ πάλιν ὥσπερ ἐν τοῖς τέτρασι στοιχείοις τρία νοεῖται διαστήματα,
 ἐν οἷς αἱ ἀλλοιώσεις καὶ τὰ πάθη τῶν φυσικῶν εἰδῶν γίνονται, οὕτω δὴ καὶ
 ἐν τοῖς τέτρασι φθόγγοις τρία θεωρεῖται διαστήματα, ἐν οἷς αἱ ἀλλοιώσεις
 καὶ τὰ πάθη τῶν μουσικῶν εἰδῶν γίνονται.

5/	νήτη	ὁ ὀξύτατος φθόγγος	πῦρ
	τόνος		
	παρυνήτη	ὁ ὀξύτερος φθόγγος	ἀήρ
1/	τόνος		
	παρυπάτη	ὁ βαρύτερος φθόγγος	ὕδωρ
8/	λεῖμμα		
	ὑπάτη	ὁ βαρύτατος φθόγγος	γῆ
α/			

“Ὅθεν οὗτος τὴν μὲν πρώτην καὶ βαρὺφθογγον αὐτῆς χορδὴν, ἣν ὑπάτην 20
 20 ἐκάλεσε διὰ τὸ ὑπάτον τὸ πρῶτον παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖσθαι, τῇ τῆς Σελήνης
 σφαίρᾳ οὐκ ἀπεικόντως παρείκασεν, ἐπειδὴπερ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς φθόγγος τῶν ἀπὸ
 τῶν ἄλλων πλανωμένων βαρύτατος· τὴν δὲ ἐβδόμην καὶ ὀξύφθογγον, ἣν
 πάλιν νήτην ἐκάλεσε διὰ τὸ νέατον τὸ ἐσχάτον παρὰ τοῖς παλαιοῖς καλεῖσθαι
 τῇ τοῦ Κρόνου, ἐπειδὴπερ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ φθόγγος τῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀξύτατος· 25
 τὴν δὲ τέταρτην καὶ τῆς μὲν ὑπάτης ὀξυφθογγοτέραν, τῆς δὲ νήτης βαρυφθογγο-

μὲν] μὲν τὸν Oa Oc || 2 τὸν pr.] τὸν ex τὴν Va U τὴν Mb Mu Vi | τέταρτον] -τον ex -την
 Va -την Mb Mu Vi | δὲ alt. om. N | τὸν δὲ δεύτερον] τὴν δὲ δ-αν Mb Mu Vi ||
 3 βαρύτερον] -τεραν Mb Mu Vi | τὸν δὲ τρίτον] τὴν δὲ τρίτην Mb Mu Vi | ὀξύτερον]
 -τεραν Mb Mu Vi || 5 θατέρου θάτερον ord. inv. Va | τῶν alt.] τῷ Li | θατέρου θάτερον:
 ord. inv. Ma || 6 τεττάρων] τεσσ... Oa -ττ- supra -σσ- scr. N | οὕτω... 18 γίνονται bis, sed
 semel deletuit N; in parte non deleta scr. 12 φύσιν pro φυσικοὺς, in parte deleta ὑπ' ἀλλήλων
 om. || 8 ὁμοίως om. Mb Mu Vi || 10 ὑπ' ἀλλήλων: v. supra ad 6 sqq. | πάθει] πάθη N |
 διάφορα] διάφ ορα (fort. e διαφθ.) N || 12 φυσικοὺς] φύσιν N (v. supra) | τέτταρες] -ροι

W

30 τέραν, ἣν ἀπὸ τῆς τάξεως μέσσην ὠνόμασε - μεσαιτάτη καὶ γὰρ αὕτη τῆς τοιαύτης
 λύρας ἐστί - τῇ τοῦ Ἥλιου, ἐπειδὴ περ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τῆς
 Σελήνης φθόγγου ὀξύτερος, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ Κρόνου βαρύτερος· τὴν δὲ δευτέραν
 καὶ ὀξυφθογγοτέραν τῆς ὑπάτης, ἣν καὶ παρυπάτην προσηγόρευσε διὰ τὸ ἐξῆς
 ὑπὲρ τὴν ὑπάτην κεῖσθαι, τῇ τοῦ Ἑρμοῦ, ἐπειδὴ περ καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ φθόγγος 5
 τοῦ ἀπὸ τῆς Σελήνης ὀξύτερος· τὴν δὲ ἑκτὴν καὶ βαρυφθογγοτέραν τῆς νήτης,
 ἣν παρανήτην προσηγόρευσε διὰ τὸ ὑπὸ τὴν νήτην κεῖσθαι, τῇ τοῦ Δίος, ἐπειδὴ περ
 364 καὶ ὁ ἀπ' αὐτοῦ φθόγγος τοῦ ἀπὸ Κρόνου βαρύτερος· τὴν δὲ || τρίτην καὶ τῆς

Κρόνου	Η	νήτη	
Ζεῦς	2	παρανήτη	
Ἑρμῆς	δ	παραμέση	
Ἥλιος	Ο	μέση	$\frac{1}{2}$
Ἀφροδίτη	♀	ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανός	
Εἰρήνη	♂	παρυπάτη	
Σελήνη	Λ	ὑπάτη	$\frac{1}{2}$

μὲν μέσσης βαρυφθογγοτέραν, τῆς δὲ παρυπάτης ὀξυφθογγοτέραν, ἣν καὶ ὑπερ-
 παρυπάτην ἐκάλεσε διὰ τὸ ἐξῆς ὑπὲρ τὴν παρυπάτην κεῖσθαι, τῇ τῆς Ἀφρο- 10
 δίτης, ἐπειδὴ περ καὶ ὁ ἀπ' αὐτῆς φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἥλιου
 βαρύτερος, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ὀξύτερος· ἡ τοιαύτη δὲ χορδὴ καὶ λιχανός
 καλεῖται, δι' ἣν αἰτίαν μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα· τὴν δὲ πέμπτην καὶ τῆς μὲν
 μέσσης ὀξυφθογγοτέραν, τῆς δὲ παρανήτης βαρυφθογγοτέραν, ἣν καὶ παραμέ-
 10 σην ἐκάλεσε διὰ τὸ παρακεῖσθαι τῇ μέσῃ, τῇ τοῦ Ἄρεος, ἐπειδὴ περ ὁ ἀπ' αὐτοῦ 15
 φθόγγος τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἥλιου ὀξύτερος, τοῦ δὲ τοῦ Δίος βαρύτερος. ὅτι δὲ
 παλαιὰ τις ἦν δόξα, ὡς οἱ πλάνητες διὰ τοῦ αἰθερίου ἀναχύματος διτηνεκῶς καὶ
 ἀστάτως κινούμενοι ἐναρμονίους ἤχους ἀποτελοῦσι, καὶ ὁ ἐκ Γεράσης Νικόμα-
 χος ἐν τῷ ἐγγχειριδίῳ τῆς ἀρμονικῆς ἀριδήλως τοῦτο παρίστησι· λέγει γὰρ
 οὗτος ταυτὶ κατὰ λέξιν ἐκεῖ· "τὰ μὲν οὖν ὀνόματα τῶν φθόγγων ἀπὸ τῶν κατ' 20
 20 οὐρανὸν ἰόντων ἐπτά ἀστέρων καὶ τὴν γῆν περιπολεούντων πιθανὸν ὠνομάσθαι·
 πάντα γὰρ τὰ ῥοιζούμενά φασι σώματα καθ' ὑπείκοντός τινος καὶ ῥᾶστα
 κυμαινομένου ψόφους ἀναγκαιῶς ποιεῖν μεγέθει τε καὶ τάχει καὶ φωνῆς τόπῳ
 παρηλλαγμένους ἀλλήλων ἦτοι παρὰ τοὺς ἑαυτῶν ὄγκους ἢ παρὰ τὰς ἰδίας
 ταχυτήτας ἢ παρὰ τὰς ἐποχάς, ἐν αἷς ἡ ἐκάστου ῥύμη συντελεῖται, εὐκυμαν- 25

ἐπει ... ὀξύτατος mg. Pc || 1 ἀπὸ R Va Ma Mb N Pc La Lb Mu Vi U ὑπὸ H Pa Oa
 Om Mc Pb Am Li | καὶ γὰρ καὶ γὰρ καὶ Pa Pb || 2 τοῦ ss. al. m. N || 3 φθόγγου om.
 H Pa Om Oa Mc Pb Am Li | κρόνου] θρόνου, in mg. Κρόνου Oa || 9 ὑπερπαρυπάτην]
 ὑπερυπάτην Om || 11 αὐτῆς] αὐτοῦ R Ma Mb N Pc La Lb Vi U || 13 ὀλίγον] ὀλίγου N ||
 14 τῆς ... -γοτέραν om. Ma Mb N Pc Lb Vi U | καὶ om. N || 15 τῇ alt. ss. N | Ἄρεος]
 Ἄρεως Am La Lb Mu U || 17 οἱ om. H || in mg. Νικόμαχος Γεράσσης U || 18 Γεράσης]
 -ράσσης R Va Ma N Pc La Lb U || 22 φασι] φησι Va Mc N Li Vi φᾶ La | καθ' ὑπείκ-]

W

τοτέρας ἢ τοῦναντίον δυσπαλεῖς ὑπαρχούσας. αἱ δὲ τρεῖς αὗται διαφοραὶ
 30 τρανωδῶς ὀρῶνται περὶ τοὺς πλάνητας μεγέθει τε καὶ τάχει καὶ τόπῳ διεστῶτας
 ἀλλήλων καὶ διὰ τοῦ αἰθερίου ἀνυχύματος διγνεκῶς καὶ ἀστάτως ῥοιζουμένους.
 ἔνθεν γὰρ καὶ τοῦ ἀστὴρ ὀνόματος τέτευχεν ἕκαστος οἷον στάσεως ἐστερημένος
 καὶ ἀεὶ θέων, παρ' ὃ καὶ θεὸς καὶ αἰθήρ ὠνομαστοποιοῦνται.” 5

Ἄλλ' ὁ μὲν Ἑρμῆς τοιαῦτα ὀνόματα ἔθετο ταῖς τῶν δύο συνημμένων τετρα-
 χόρδων συστημάτων χορδαῖς, ἐξ ὧν τὴν εἰρημένην ἀρχαιοτρόπον ἐπτάχορδον
 λύραν ἠρμόσατο· ὧν τὸ μὲν νήτων τὸ ὀξύτερον, τὸ δ' ὑπάτων τὸ βαρύτερον
 365 προσηγόρευσεν. || ὁ δ' Ὀρφεὺς τὴν ἐπιστήμην τῆς τοιαύτης λύρας παρ' Ἑρμοῦ
 διδασχθεὶς οὐδὲν εἰς αὐτὴν φιλοπονίας ἔργον καὶ μνήμης ἄξιον ἐπεδείχματο, ἀλλ' 10
 ἦν εἰς τέλος μελοποιῶν ταῖς ἐν αὐτῇ θεωρουμέναις κατὰ γένος μεταβολαῖς
 ἀγαπῶν καὶ ἔμεινεν ἂν ὅσον τὸ κατ' αὐτόν. ὥς ἔστιν ὑπονοεῖν, ἡ ἀρχαιοτρόπος
 ἐπτάχορδος λύρα εἰσέτι νῦν μονοειδής, εἰ μὴ ὁ Πυθαγόρας καὶ ἐπ' αὐτῇ,
 καθάπερ καὶ ἐπ' ἄλλοις πολλοῖς, προεῖλετο ἔργα τῆς ἑαυτοῦ φιλοπονίας τε καὶ
 10 φιλοσοφίας ἐπιδειξασθαι ἄξια καὶ τὸ ἐλλειπὸν παρενθεῖναι εἰς εἰδικὴν τοῦ 15
 κατ' ἀντίφωνον διὰ παλαιῶν συστήματος τελειότητα.

Οὗτος γὰρ διὰ τὸν προκαταλεγμένον λόγον παρενέθηκεν ὀγδοὺν τινα
 φθόγγον μεταξὺ μέσης τε καὶ παραμέσης ἐνάψας τε καὶ ἀποστήσας ἀπὸ μὲν
 τῆς μέσης ὅλον τόνον, ἀπὸ δὲ τῆς παραμέσης ἡμιτόνιον ἢ μᾶλλον εἰπεῖν
 λεῖμμα· ὥστε τὴν μὲν πρότερον ἐν τῇ ἀρχαιοτρόπῳ ἐπτάχορδῳ λύρᾳ παραμέσῃ 20
 20 οὖσαν τρίτην ἀπὸ νήτης καλεῖσθαι τε καὶ οὐδὲν ἥττον κεῖσθαι, τὴν δὲ παρεν-
 τεθεῖσαν τετάρτην μὲν ἀπὸ νήτης εἶναι. συμφωνεῖν δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν διὰ
 τεσσάρων <συμφωνίαν> ἦνπερ καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς μέση πρὸς τὴν νήτην εἶχεν. ἀλλὰ
 τοῦδ' οὗτος ἄρα πεποίηκεν, ὥς ἂν ἡ ἀρχαιοτρόπος ἐπτάχορδος λύρα διὰ τῆς
 παρεντεθείσης ὑπ' αὐτοῦ ὀγδόης χορδῆς ἑκτάχορδος γενομένη οὐ μόνον ἔχη 25
 τὸν ἀπὸ τῆς νήτης αὐτῆς φθόγγον πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς μέσης καὶ ἔτι τὸν ἀπὸ τῆς
 ὑπ' αὐτοῦ παρεντεθείσης ὀγδόης χορδῆς μεταξὺ μέσης τε καὶ παραμέσης καὶ
 30 παραμέσης γε κληθείσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πέντε συμφω-
 νοῦντα συμφωνίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸ τῆς μέσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης καὶ

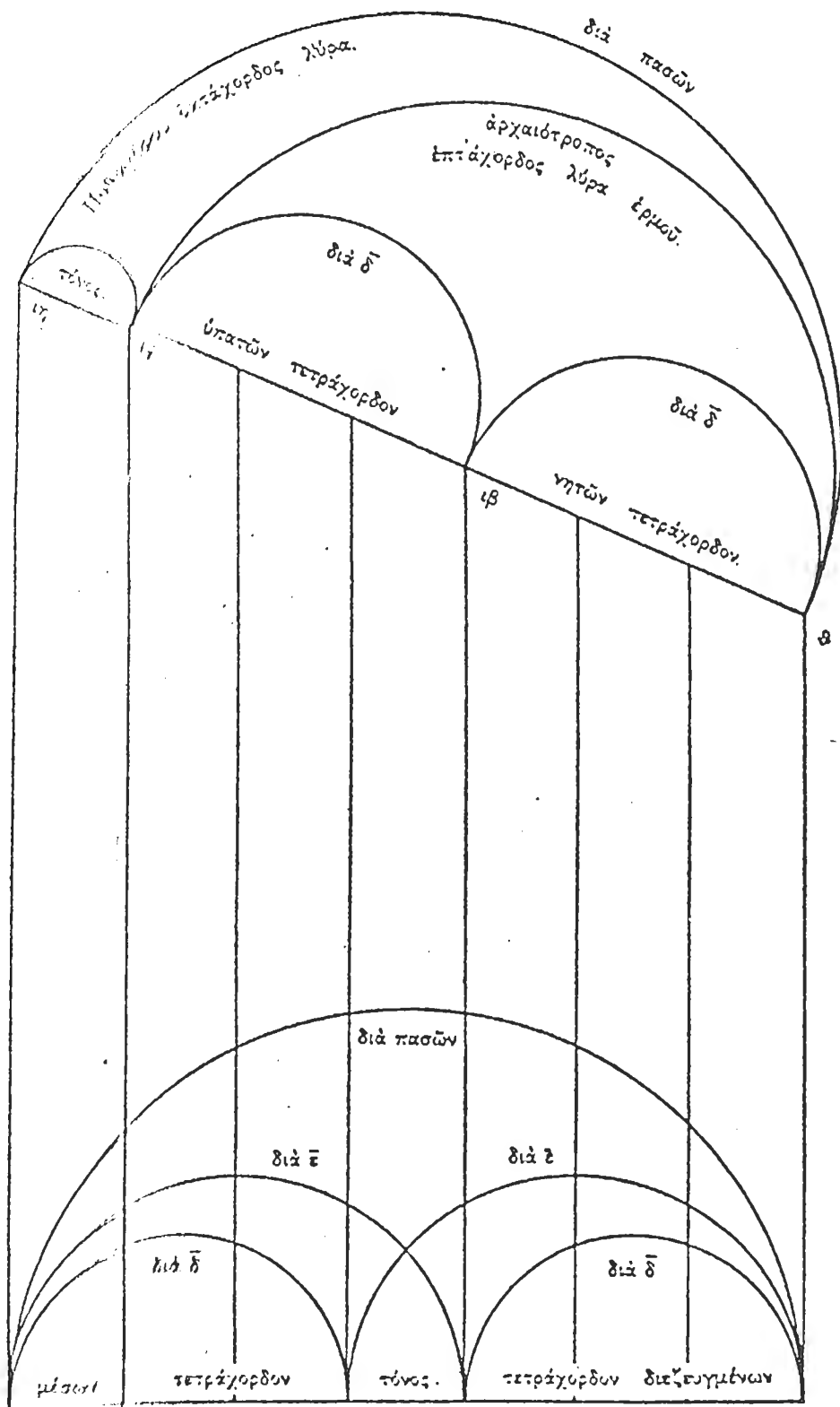
Am Li ἐν -ραις Pa || 1 δυσπαλεῖς] δυστελεῖς Mb Mu Vi πx ss. Mb || 4 in mg. πόθεν ἀστὴρ
 καὶ θεὸς καὶ αἰθήρ U || 5 -ποιῶνται] -το R Ma Pc (La?) || 8 τὸ pr. om. Mb || 9 τῆς om.
 H | Ἑρμοῦ] ἑμοῦ Oa (cf. 362, 29 U) || 10 ἔργον ex -γου? R || 13 καὶ ἐπ' αὐτῇ] καὶ ὁ ἐπ'
 αὐτῇ Oa || 15 -εἰδικὴν] ἰδικὴν R Ma Oa || 18 φθόγγον] λόγον (ss. φθόγγον) Mb Vi λόγον,
 sed in mg. al. m. φθόγγον Mu | τε om. Mb Mu, etiam Nicom. | τε alt. om. Nicom. ||
 19 ἢ ... λεῖμμα om. Nicom. || 20 πρότερον Ma Pc -ραν cett. et Nicom., per compendium
 scr. R | ἀρχαιοτρ. om. Nicom. || 21 τρίτην] τρ. ἔτι Nicom. | post νήτης add. εἶναι N |
 -τε] δὲ La || 22 -τεθεῖσαν] τεθ. τε Mb. | ἀπὸ v.: ἀπὸ τῆς v. Nicom. | εἶναι] ὑπάρχειν

ἔτι τὸν ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς παραμέσης κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων, καὶ πρὸς τοῦτοις τὸν ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης ἀντίφωνον κατὰ τὴν διὰ πασῶν. Εἰ γὰρ ὁ ἀπὸ τῆς νήτης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς παραμέσης κατὰ τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνεῖ συμφωνίαν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς παραμέσης πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πέντε, ἐξ ἀνάγκης ἄρα καὶ ὁ τῆς νήτης πρὸς τὸν
 40 ἀπὸ τῆς ὑπάτης κατὰ τὴν διὰ πασῶν συμφωνήσῃ συμφωνίαν. ἄλλ' οὕτω μὲν ὁ Πυθαγόρας καταρχὰς διὰ τὸν προκατειλεγμένον λόγον μεταξὺ τῶν δύο χορδῶν τῆς εἰρημένης τοῦ Ὀρφέως ἀρχαιοτρόπου ἑπταχόρδου λύρας, τῆς μέσης τε καὶ παραμέσης, τὴν ὀγδόην χορδὴν παρενέβηκεν εἰς εἰδικὴν τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστήματος τελειότητα, τὰ πρότερον συνημμένα διαστήσας
 10 ἀπ' ἀλλήλων αὐτῆς δύο τετράχορδα.

Ἵστερον δ' αὖ, ὁπηνίκα καὶ τῆς νοεράς ἀρμονίας ἀκούειν ἠδύνατο, ὥς ὁ τῆς ἱστορίας ἀναδιδάσκει λόγος, οὐ μόνον τὰ τετράχορδα αὐτῆς ἀδιάζευκτα ὥς τὸ
 366 πρότερον εἶπασε, τὴν ὀγδόην χορδὴν ἔξωθεν ὑπὸ || τὴν ὑπάτην θέμενος ὥστε πρὸς αὐτὴν τονικὸν ἐπέχειν διάστημα, ἣν προσλαμβανομένην ὠνόμασε δι'
 15 ἣν αἰτίαν μετ' ὀλίγον εἰσόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν λύραν ὀκτάχορδον καθάπαξ ἀνάλογον αὐτῇ συνῆψε πρὸς τὸ βαρύτερον εἰς συμπλήρωσιν δηλαδὴ τῆς τοῦ
 *κατ' ἀντίφωνον δις διὰ πασῶν συστήματος τελειότητος· καὶ γὰρ οὐδὲν ἀρμονίας εἶδος καθέστηκεν, ὅπερ οὐχ ὑπὸ τοιούτου συστήματος περιέχεται, ὥς ἐν τοῖς
 10 ἔπειτα μετὰ πάσης ἀκριβείας δειχθήσεται. 20

Ἄλλ' ὁ μὲν τῆς ἱστορίας λόγος ὥς σαφηνείας πλείστης φροντίζων οὕτως ἐν ὑστέρω τὸν Πυθαγόραν τὴν ἐν ὀργάνῳ αἰσθητὴν ἀρμονίαν συντάξαι διέξ-
 367 εἰσιν. ὥς δ' ἔγωγε οἶμαι πάνυ τ' ἀληθοῦς στοχαζόμενος, τὴν || μὲν παρεντεθεῖσαν οὗτος ὑπ' αὐτοῦ ὀγδόην χορδὴν μεταξὺ ὥς εἴρηται τῆς τε μέσης καὶ παραμέσης τῆς ἀρχαιοτρόπου ἑπταχόρδου λύρας καὶ παραμέσῃν κληθεῖσαν
 25 ὥς πρότερον ἀμετακίνητον εἶπασε, τοῖς δὲ δι' αὐτῆς διαζευχθεῖσι δύο τετραχόρδοις ἑτέρα δύο ὅμοια αὐτοῖς κατὰ σχῆμα συνῆψε τετράχορδα, ἀλλὰ τῷ μὲν ὀξυτέρῳ ὀξύτερον, ὁ καὶ ὑπερβολαίων ἐκάλεσε, τῷ δὲ βαρυτέρῳ βαρύτερον,
 10 ὁ καὶ ὑπάτων προσηγόρευσε, συνεωρακῶς ὥς ἅμα ἐντεῦθεν καὶ τοὺς τῆς κατατομῆς λόγους τῆς ἀρχαιοτρόπου ἑπταχόρδου λύρας οἶον τε ἀμετακινήτους
 30 τηρεῖν καὶ τὸ τοῦ ἡρμοσμένου συμπληροῦν τέλειον σύστημα. εἰ γὰρ μὴ οὕτω πάντως πεποίηκεν, οὐκ ἂν ποτ' οἶμαι τὸ βαρύτερον τετράχορδον τῆς ὀξυτέρας ὀκταχόρδου λύρας ἦτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος νητῶν ἐκαλεῖτο ὥς πρότερον, οὐδ' ἡ ὑπάτη αὐτοῦ παραμέση, οὐδ' ἡ παρυπάτη

παραμέσης] παρ- ss. Mb Mu Vi | τὴν ss La || 3 τῆς pr. om. Mb || 5 κατὰ ... 6 ὑπάτης al. m. mg. Pc || 5 ὁ om. H || 9 τε ... -μέσης bis scr., semel del. Pc || 12 νοεράς] νεαράς Oa || 13 ἀδιάζευκτα] -ζευκτος H ἀδιέζευκτα Mb Vi || 15 διάστημα] δια in ras. Va || 16 εἰσόμεθα] εἰσαγόμεθα Om || 23 δ' ἔγωγε οἶμαι R Ma Mb Pc La Lb Mu Vi U δ' ἐγὼμαι Va! H Pa Oa Om Mc N! Pb Am Li | πάνυ bis R. | παρεντεθεῖσαν] προτεθ- Mb Mu Vi | οὗτος] -τως Pc || 24 τε om. Mb Mu Vi || 25 καὶ ss. N | παραμέσῃν] -μέσης Oa | κληθεῖσαν] κλειθ- La U ἐλθοῦσαν Mb Mu Vi || 26 δὲ om. N || 27 δύο ὅμοια] ὅμ. δύο Oa || 28 μὲν om. Mb || 29 τοὺς τῆς κατατ. λόγους] τῆς om. Oa Om τῆς κατατομῆς τοὺς λόγους Mb Mu

W

τρίτῃ οὐδ' ἡ παρηνήτη ὁμοίως παρηνήτη καὶ ἡ νήτη νήτη· ἀλλ' οὐδ' <ᾶν> τὸ
 20 ὀξύτερον πάλιν τῆς βαρυτέρας ὀκταχόρδου λύρας ἦτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ
 πασῶν βαρυτέρου συστήματος μέσων προσηγορεύετο οὐδ' ἡ λιχνός αὐτοῦ
 λιχνός οὐδ' ἡ παρυπάτη παρυπάτη οὐδὲ ἡ ὑπάτη ὑπάτη, ἀλλ' ἑτέροις ἂν ἐκα-
 λοῦντο ὀνόμασιν, ἐπεὶ δ' οὕτως εἰκότως γε ἄρα οὐδὲ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῇ 5
 συνθέσει τῶν δύο ὀκταχόρδων λυρῶν ἦτοι τῶν κατ' ἀντίφωνον δύο διὰ πασῶν
 συστημάτων ἐνήλλαχται κατὰ τι ἢ μετωνόμασται.

Ἀναγκαῖον δὲ εἰδέναι, ὥς ἐπειδὴ ἀντιπεπονθότως τὰ τῶν χορδῶν μήκη πρὸς
 30 τοὺς ἐξ αὐτῶν φθόγγους ἔχουσιν, ὥς ἡ ἐνάργεια αὐτῇ ἀριδῆλως τοῦτο παρίσ-
 τησι, διὰ τοῦτο εἰκότως τοῖς μὲν βραδυκινήτοις τῶν πλανωμένων αἱ μείζους 10
 χορδαὶ ἀποδίδονται, τοῖς δὲ ταχυκινήτοις τοῦμπαλιν αἱ ἐλάττους.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑ ΧΟΡΔΩΝ ΤΟΥ ΑΜΕ ΤΑΒΟΛΟΥ
 ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΔΕΩΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΕΤΡΑΧΟΡΔΩΝ.

Ἐπεὶ δὲ φανερόν ἤδη γεγένηται, τίς πρῶτος τὸ τοῦ ἡρμοσμένου τέλειον
 40 συνεστήσατο σύστημα καὶ ὅτι ἐκ δυοῖν ὀκταχόρδων λυρῶν τὸ τοιοῦτον συνίστα-
 ται σύστημα, ταῦτό δ' εἰπεῖν ἐκ πεντεκαίδεκα χορδῶν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν
 ἐφεξῆς καὶ τὰ τῶν θεωρουμένων τετραχόρδων ἐν ταῖς εἰρημέναις δύο λύραις 15
 ὀνόματα καὶ δι' ὃν ἅμα λόγον ἕκαστον αὐτῶν οὕτως ὠνόμασται· ἔτι δ' οὐ μόνον
 καὶ ἐκάστης χορδῆς αὐτῶν ὄνομα, ἀλλὰ καὶ δι' ἣν ἅμα αἰτίαν οὕτω γε προση-
 γόρευται. οὐ σμικρὸν γὰρ καὶ τοῦτο συντελέσει, ὥς οἶμαι, πρὸς τὴν τῶν λεχ-
 θησομένων περὶ τοῦ ἡρμοσμένου σαφήνειαν.

50 Χρὴ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι τῶν μὲν δύο τετραχόρδων τῆς ὀξυτέρας λύρας, ταῦτό 20

om. Oa | τὸ om. Oa || 3 μέσων] μέσον Mb Mu Vi || 4 ἂν om. H Pa Oa Om Mc Pb
 Am Li || 5 οὕτως] οὕτως Mb Pb? Vi οὕτως ἔχει Mu | εἰκότως γε ἄρα] ἄρα εἰκότως Mb Vi
 γε om. Mb Mu Vi || 6 τῶν alt.] τοῦ Mb Vi τῶν ex τοῦ Li || 7 post μετωνόμασται spatium
 intermiserunt R Va Ma | ἀναγκαῖον] ἀλλ' ἀναγκ. Mb Mu Vi ἀναγκαῖον δὲ H Pa Oa
 Om Mc Pb Am Li (La?) || 8 ἀντιπεπονθότως] ἀντι- om. La || 9 ἐξ αὐτῶν] ἐξ ἑτέρου Mb
 ὀξυτέρου* Mu Vi | ἐνάργεια] ἐνέργ- H Pa Oa Om Mc N! Pc! Pb Am Li | τοῦτο] αὐτῆς
 Mu αὐτὸ Vi || 11 ταχυκινήτους] ταχυνήτοις, sed al. m. ss. ταχυκινήτοις Oa | ἐλάττους]

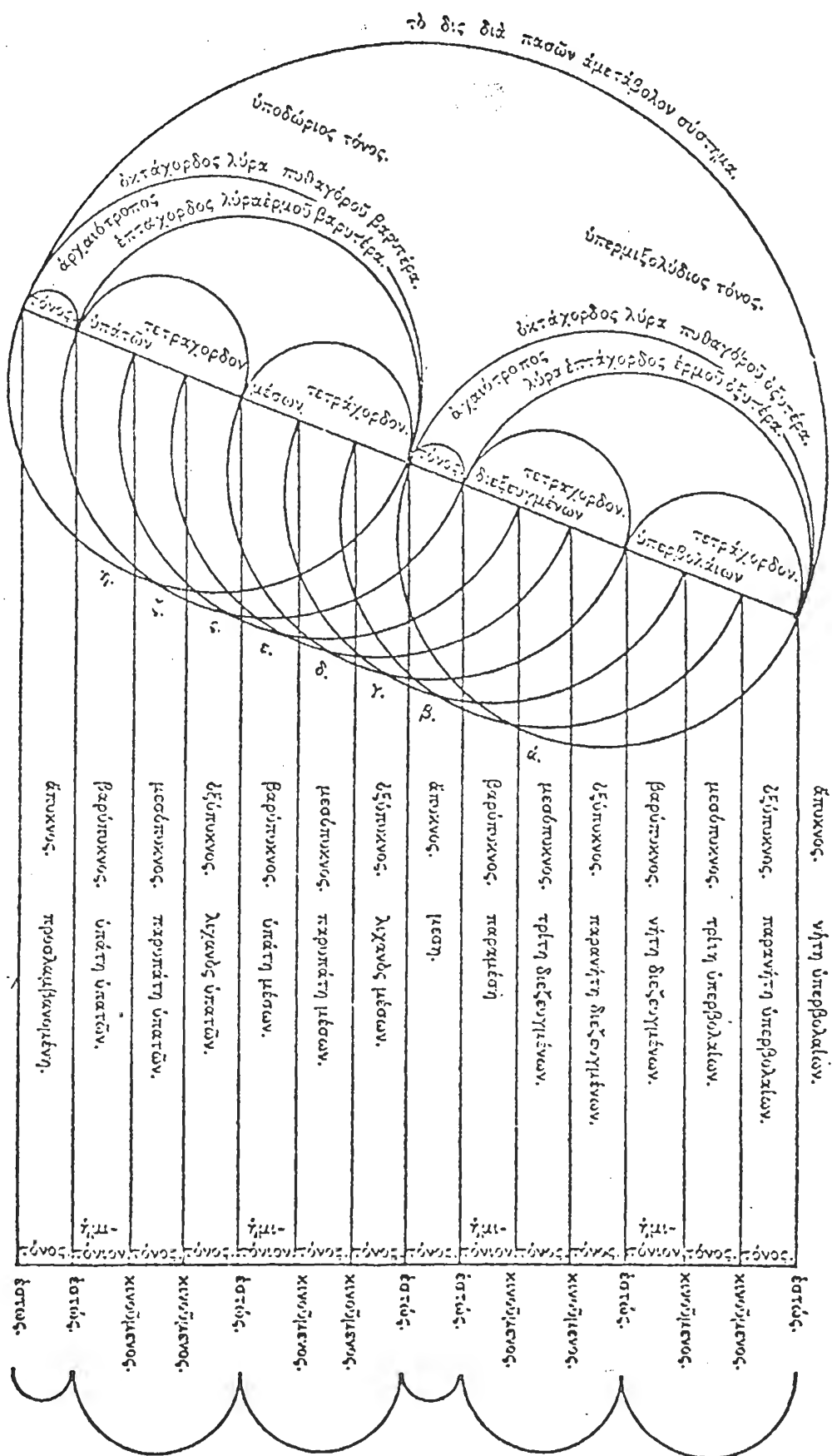
W

δ'εἰπεῖν τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος τὸ μὲν ὀξύτερον
 368 καλεῖται ὑπερβολαίων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιε- || ἐχόμενον ὑπὸ τε τῆς νήτης
 τῶν ὑπερβολαίων καὶ τῆς νήτης τῶν διεzeugμένων· ὑπερβολαίων δὲ τοῦτο
 κέκληται διότι πῶς πέρας ἐν τῇ νήτῃ αὐτοῦ ποιησαμένη ἢ τῆς ἀνθρωπίνης
 φωνῆς δύναμις ἴσταται· τὸ δὲ βαρύτερον, διεzeugμένων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ 5
 περιεχόμενον ὑπὸ τε τῆς νήτης τῶν διεzeugμένων καὶ τῆς παραμέσης· διε-
 10 αὐτοῦ καλεῖται συστήμασιν. τῶν δὲ δύο πάλιν τετραχόρδων τῆς βαρυτέρας λύρας,
 ταῦτο δὲ πάλιν εἰπεῖν τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματος τὸ
 μὲν ὀξύτερον καλεῖται [ὑπάτων] μέσων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιεχόμενον ὑπὸ 10
 τε τῆς μέσης καὶ τῆς ὑπάτης τῶν μέσων· μέσων δὲ τοῦτο κέκληται, διότι
 μεταξὺ θεωρεῖται τοῦ τε συνημμένων καὶ τοῦ ὑπάτων ἐν τῷ οὕτω πῶς καλου-
 μένῳ μεταβολικῷ τε καὶ συνημμένῳ συστήματι. περὶ οὗ ἐν ὑστέροις διὰ
 βραχέων διαληψόμεθα· τὸ δὲ βαρύτερον ὑπάτων· τοῦτο δέ ἐστι τὸ περιεχό-
 20 μενον ὑπὸ τε τῆς ὑπάτης τῶν μέσων καὶ τῆς ὑπάτης τῶν ὑπάτων· τοῦτο δὲ 15
 ὑπάτων προσηγόρευται, διότι πρῶτον πάντων τῶν ὑπολοίπων τετραχόρδων ἐν
 τῷ τελείῳ συστήματι ἐστὶ καὶ βαρύτερον.

Τῶν δὲ χορδῶν πάλιν τοῦ εἰρημένου πεντεκαιδεκαχόρδου τελείου συστήματος
 ἢ μὲν πρώτη καὶ βαρυτάτῃ προσλαμβανομένη καλεῖται· ἢ δὲ δευτέρα ὑπάτη
 ὑπάτων· ἢ δὲ τρίτη παρυπάτη ὑπάτων· ἢ δὲ τετάρτη ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανός 20
 30 ὑπάτων διάτονος, χρωματική, ἐναρμόνιος· ἢ δὲ πέμπτη ὑπάτη μέσων· ἢ δὲ
 ἕκτη παρυπάτη μέσων· ἢ δὲ ἐβδόμη λιχανός μέσων διάτονος, χρωματική,
 ἐναρμόνιος· ἢ δὲ ὀγδόη μέση· ἢ δὲ ἐνάτη παραμέση· ἢ δὲ δεκάτη τρίτη διε-
 ζευγμένων· ἢ δὲ ἐνδεκάτη παρανήτη διεzeugμένων διάτονος, χρωματική,
 ἐναρμόνιος· ἢ δὲ δωδεκάτη νήτη διεzeugμένων· ἢ δὲ τρισκαιδεκάτη τρίτη 25
 ὑπερβολαίων· ἢ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη παρανήτη ὑπερβολαίων διάτονος,
 χρωματική, ἐναρμόνιος· ἢ δὲ πεντεκαιδεκάτη νήτη ὑπερβολαίων.

40 Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐκάστης χορδῆς ὄνομα τοῦ διειλημμένου συστήματος
 ἤδη εἵπομεν, ἀναγκαῖον ἐξῆς εἰπεῖν καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐκάστη αὐτῶν τοιοῦτου
 ὀνόματος ἔτυχε. καὶ γὰρ οὐ σμικρὸν καὶ τοῦτο συντελέσει καθάπερ ἡμῖν 30
 ὑπέληπται πρὸς τὴν τῆς ἁρμονικῆς ἐπιστήμης κατὰληψιν. ἐπεὶ τοίνυν ἅπαν
 ὀργανικὸν ἐναρμόνιον μέλος ὑπὸ φωνῆς ἀνθρωπίνης οἰκονομεῖσθαι πέφυκεν,
 ἢ δὲ τοιαύτῃ φωνῇ οὔτε ἐπὶ τὸ ὀξύτερον ἐπ' ἄπειρον δι' ἐμμελείας καὶ ἐνωδῶς
 προχωρεῖν δύναται οὔτε μὴν πάλιν ἐπὶ τὸ βαρύτερον, ἀλλ' ἐφ' ἐκάτερα μέχρι
 370 τινός—καὶ γὰρ ἐπὶ μὲν τὸ ὀξύ || τερον αὕτῃ προερχομένη, εἰς κοκκυσμούς τινας 35

(al. m?) N || 4 ποιησαμένη ἢ] -μενοι ἢ Mb -μένη ἢ Oa N -μενον ἢ conl. Wall. ||
 5 διεzeugμένων] -μένων ex -μένον Pa -μένον H Om | τοῦτο . . . 6 διεzeugμένων mg Va ||
 7 ἔτερα] ἐκάτερα Mb La Lb || 8 συστήμασι] διαστήμασι H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ||
 9 δὲ πάλιν εἰπεῖν] δ'εἰπεῖν, sed πάλιν ss. al. m. Mb || 10 μέσων] ὑπὸ τῶν μέσων N ὑπάτων
 μέσων cett., sed ὑπάτων del. Va, exp. Wallis | τοῦτο . . . μέσων om. Mb || 11 τῆς μέσης καὶ
 ss. N | μέσων alt.] μέσον N || 12 ante συνημ. et ante ὑπάτων ss. τῶν Va (cf. *infra* 76,
 16). || 13 δια- ss. Mb || 14 δὲ pr. al. m. postea inseruit N || 20 παρυπάτη bis Mb ||
 24 διάτονος . . . 25 -μένων in mg. Va || 28 καὶ] δὲ H Oa Om Pc! Li La | ἐκάστης] ἐκάστη

W

καὶ ῥήξεις. ἐπὶ δὲ τὸ βαρύτερον εἰς βυκανισμοὺς καὶ βηχίαις ἐμπίπτουσα κατα-
 παύεται ὡς οὐδαμῶς δηλονότι περαιτέρω ἐφ' ἐκάτερα δι' ἐμμελείας ἀφικνεῖσθαι
 ἰσχύουσα, ὧν ἄρα γε ψόφων οὐδείς καθ' ὅτιον ἐπιτήδειος πρὸς πλοκὴν ἐναρμο-
 νίου μέλους καθέστηκεν — ὁ τὴν ἀρμονικὴν ἐπιστήμην τεχνώσας Πυθαγόρας,
 ὡς εἴρηται, τὸν ἐφ' ἐκάτερα τόπον αὐτῆς. μέχρις οὗ αὕτη δι' ἐμμελείας καὶ 5
 10 ἐνφθῶς ἐπὶ τε τὸ ὀξύτερον καὶ τὸ βαρύτερον προχωρεῖν δύναιτο. πείρα καὶ λόγῳ
 κατανοήσας τὸν μὲν ἐπὶ τὸ ὀξύτερον νήτην ὑπερβολαίων ἐκάλεισεν ἀπὸ τοῦ νέατον
 ὡς εἴρηται τὸ ἔσχατον· καὶ γὰρ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου δι' ἐμμελείας ἡ φωνὴ
 ἐπιτεινομένη ἴσταται· τὸν δὲ ἐπὶ τὸ βαρύτερον προσλαμβανομένην, διότι οὐ μόνον
 ὁ ἀπ' αὐτῆς φθόγγος βαρύτατος ὧν πρῶτος εἰς ἐμμέλειαν προσλαμβάνεσθαι 10
 δύναιται, ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου ὁμοίως ἡ φωνὴ δι' ἐμμελείας καὶ
 20 ἐνφθῶς ἐπὶ τὸ βαρύτερον ἀνιεμένη παύεται· ἡ, ὡς ἄλλοι φασί, προσλαμβάνομένη
 αὕτη καλεῖται, διότι τῶν ὀνομαζομένων τετραχόρδων οὐδενὶ κοινωνεῖ, ἀλλ'
 ἔξωθεν προσλαμβάνεται διὰ τὴν ἐπὶ μέσσην συμφωνίαν. τονικὸν ἐπέχουσα λόγον
 πρὸς τὴν ὑπάτην τῶν ὑπάτων, ὃν ἔχει ἡ μέση πρὸς τὴν παρυμέσσην· τὴν δὲ 15
 δευτέραν ὑπάτην ὑπάτων· ἀλλ' ὑπάτην μὲν διότι πρώτη ἐστὶ τοῦ πρώτου καὶ
 βαρυτάτου τετραχόρδου τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος, ὑπάτων δὲ
 πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων ὑπάτων τῶν ὀξυτέρων τετραχόρδων αὐτοῦ·
 30 καὶ γὰρ παντὸς τετραχόρδου καθ' ἑαυτὸ νοουμένου ἡ πρώτη καὶ βαρυτάτη
 χορδὴ ὑπάτη καλεῖται· τὴν δὲ τρίτην παρυπάτην ὑπάτων· ἀλλὰ παρυπάτην μὲν 20
 ὡς ἐξῆς καὶ πλησίον ἐπὶ τὸ ὀξύτερον τεταγμένην τῆς ὑπάτης. ὑπάτων δὲ πρὸς
 ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων παρυπάτων τῶν ὀξυτέρων τετραχόρδων· καὶ γὰρ
 ὥσπερ παντὸς τετραχόρδου ἡ πρώτη καὶ βαρυτάτη αὐτοῦ χορδὴ ὑπάτη καλεῖται—
 τὸ γὰρ πρῶτον, ὡς πολλάκις εἴρηται, ὑπατον παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζεται—
 40 οὕτω δὲ καὶ ἡ δευτέρα αὐτοῦ χορδὴ ἡ ἐπὶ τὸ ὀξύτερον τεταγμένη παρυπάτη 25
 καλεῖται· τὴν δὲ τετάρτην ὑπερπαρυπάτην καὶ λιχανὸν διάτονον, χρωματικὴν,
 ἐναρμόνιον· ἀλλ' ὑπερπαρυπάτην μὲν ὡς ὀξυτέραν τῆς παρυπάτης, λιχανὸν δὲ
 καθ' ὁμωνυμίαν τοῦ πλήττοντος αὐτὴν δακτύλου ἐν ταῖς εἰς δύο τομαῖς τοῦ διὰ
 τεσσάρων συστήματος· ἡ, καθάπερ ἐμοί γε μάλλον δοκεῖ, λιχανὸς αὕτη καλεῖται
 διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς διαστάσεως τοῦ εἰρημένου δακτύλου. τὴν οὗτος ἐναργῶς 30
 50 δίσταται τοῦ ἀντίχειρος· καὶ γὰρ ὥσπερ ἡ ἀπὸ τοῦ ἀντίχειρος τοῦ λιχανοῦ διά-
 στασις μεῖζων τῶν ἄλλων ἐστὶ διαστάσεων, ἥς οἱ ὑπόλοιποι δάκτυλοι ἀπ'

-εχομένη H Oa Om | κοκκισμοὺς] κοκκισμ. Mb κοκκισμ. N || 1 καὶ ῥήξεις om. La ||
 3 ἰσχύουσα om. La | ψόφων] ψήφων H Oa Om Mc Am Li ψόφον N — ex -τ- vel v.v. Pa |
 ἐν- ss. Mb || 4 πυθαγ. ὡς εἴρηται] ὡς εἴρηται π. Mb || 6 ἐπὶ] ἐπεί N | δύναιτο codd.
 ἡδυνάτο Wallis (ex Oa?) || 7 τὸν] τὴν R Ma Mb || 8 γὰρ om. Mb || 9 τὸν] τοῦ (in mg.
 τὸν Bodl.) Om | τὸ] τὸν R Va Ma N Pc La || 11 ἀλλὰ καὶ R Va Ma Mb N Pc La Lb καὶ
 om. cell. || 12 βαρύτερον] βαρύτατον N | post παύεται spatium circa 5 litt. Va | ἡ om. Ma,
 add. al. m. N || 13 καλεῖται] κέκληται Mb || 14 ἐπὶ μέσσην alt.] ἐπὶ τὴν μ. R || 16 ὑπάτην]
 ὑπάτη Mb | πρώτη R Va Ma Mb N Pc La Lb om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ὑπάτη scr.

371 ἀλλήλων δίστανται. οὕτως ἡ ἀπὸ τῆς νήτης τῆς λιχανοῦ· καὶ || πάλιν
 ὥσπερ ὁ λιχανὸς πρὸς τὰς διαφόρους ἐνεργείας τῆς χειρὸς ποτὲ μὲν
 μείζον διάστημα δίσταται τοῦ ἀντίχειρος, ποτὲ δ' ἔλαττον. οὕτω δὲ ἄρα καὶ ἡ
 τρίτη παντὸς τετραχόρδου χορδὴ κατὰ τὰ διάφορα γένη τῆς μελωδίας ποτὲ μὲν
 μείζον διάστημα τῆς νήτης δίσταται, ὅταν καὶ βαρυτέραν δηλονότι ἔχη τὴν 5
 τάσιν, ποτὲ δ' ἔλαττον, ὅταν καὶ ὀξυτέραν· διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ
 ἐναρμόνιον πρὸς τὴν τῶν διαφόρων γενῶν διαίρεσιν· καὶ γὰρ αὕτη ἄλλο μὲν
 10 διάστημα ἐπέχει κατὰ τὸ διάτονον γένος τοῦ ἡρμωσμένου, ἄλλο δὲ κατὰ τὸ
 χρωματικὸν καὶ ἕτερον κατὰ τὸ ἐναρμόνιον. ἀλλ' εἰδέναι χρὴ ὡς ἡ χορδὴ αὕτη
 ἡ ὑπερπαρυπάτη καὶ λιχανὸς καλουμένη γενικῶς παρὰ νήτη καλεῖται· καὶ γὰρ 10
 ὥσπερ παντὸς τετραχόρδου καθ' αὐτὸ θεωρουμένου ἡ τετάρτη καὶ ὀξυτάτη
 χορδὴ νήτη προσαγορεύεται, οὕτω δὲ καὶ ἡ τρίτη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸ βαρύτερον
 τεταγμένη εἰκότως παρὰ νήτη καλεῖται· τὴν δὲ πέμπτην ὑπάτην μέσων·
 20 ἀλλ' ὑπάτην μὲν ὡς πρώτην καὶ αὐτὴν οὖσαν τετραχόρδου, μέσων δὲ διότι τὸ
 τετράχορδον αὐτὸ οὐπὲρ αὕτη ὑπάτη ἐστὶ μέσον δύο τετραχόρδων κατὰ συναφὴν 15
 τέτακται, τοῦ τε ὑπάτων καὶ τοῦ συνημμένων, ὡς εἴρηται· ὧν τὸ μὲν ὑπάτων
 βαρύτερον αὐτοῦ ἐστὶ, τὸ δὲ συνημμένων ὀξύτερον, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δῆλον καὶ
 τοῦτο γενήσεται. εἰ δέ τις ἐνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε,
 διὰ ποίαν αἰτίαν ἡ χορδὴ αὕτη κοινὴ δύο τετραχόρδων ὑπάρχουσα τοῦ τε τῶν
 ὑπάτων καὶ τῶν μέσων, οὐ μᾶλλον νήτη τοῦ ὑπάτων, ἀλλ' ὑπάτη τοῦ μέσων 20
 30 ἐκλήθη, ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὡς εἰ μὲν καθ' ἑαυτὸ τὸ τῶν
 ὑπάτων ἐθεωρεῖτο τετράχορδον, ἀναμφηρίστως ἡ τετάρτη καὶ ὀξυτάτη αὐτοῦ
 χορδὴ νήτη ἂν ἐκαλεῖτο· ἐπεὶ δ' οὐ καθ' ἑαυτὸ θεωρεῖται, ἀλλὰ κατὰ συναφὴν
 τοῦ εἰρημένου τετραχόρδου τῶν μέσων, ὅπερ εἰ καὶ ὀξύτερον αὐτοῦ ἐστὶν,
 ἀλλ' ὁμως ἔτι τῶν βαρυτέρων ἔχεται τάσεων—καὶ γὰρ ἀμφοτέρα ταῦτα τῆς 25
 βαρυτέρας λύρας ἦτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματός
 ἐστὶ, τὸ δὲ ὄνομα ἡ ὑπάτη ταῖς βαρυτέραις τῶν τάσεων ἀπονενέμεται, καθάπερ
 40 καὶ ἡ νήτη ταῖς ὀξυτέραις— διὰ τοῦτο εἰκότως οὐ νήτη ὑπάτων, ἀλλ' ὑπάτη
 μέσων αὕτη ἐκλήθη· τὴν δὲ ἕκτην παρυπάτην μέσων· ἀλλὰ παρυπάτην μὲν
 δι' ἣν εἰρήκαμεν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρυπάτης τῶν ὑπάτων, μέσων δὲ πρὸς 30
 ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων παρυπατῶν τῶν τε ὀξυτέρων καὶ βαρυτέρων τετρα-
 χόρδων· τὴν δὲ ἐβδόμην ὑπερπαρυπάτην καὶ λιχανὸν μέσων διάτονον, χρωμα-
 τικὴν, ἐναρμόνιον· ἀλλὰ λιχανὸν μὲν δι' ἧς προειρήκαμεν αἰτίας καὶ ἐπὶ τῆς
 50 τρίτης τοῦ τῶν ὑπάτων τετραχόρδου, μέσων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων
 λιχανῶν, διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἧς πάλιν προείπομεν 35

I οὕτως ... λιχανοῦ: haec verba, quorum brevis magis locutioni brittannicae quam
 byzantinae convenit, supplevit Wall., sed τοῦ non constanter scr. pro τῆς (cf. v. 2 et
 74, 31); malim supplere ... διάστασις μείζων τῶν ἄλλων ἐστὶ διαστάσεων, ἧς αἱ ὑπόλοιποι
 χορδαὶ ἀπ' ἀλλήλων δίστανται· || 2 ὁ H (et Wallis) ἡ cett. || 3 μείζον] μείζων Mb
 La | δὲ ἔλαττον scr. H Oa Om N | ἄρα om. Mb N || 4 τρίτη] τρ. ἕρξ N | κατὰ] καὶ
 Mb | τὰ ss. Pc om. Pb | γένῃ] μέρῃ Mb || 5 δίσταται om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li
 δι - ss. N | ἔχη] ἔχει Mb N La || 6 τάσιν R Va Ma Mb N Pc La Lb σύστασιν H Pa Oa Om
 Mc Pb Am Li | δ' ἔλαττον] δὲ ἔλ. N || 11 αὐτὸ] ἑαυτὸ N | θεωρουμένου] -μενον N ||
 13 post καλεῖται spatium c. 11 litt. Va | ὑπάτην ... 14 πρώτην mg. inf. Mc || 14 καὶ
 αὐτὴν om. Pa || 15 ὑπάτη om. Oa (et Wallis!) | αὐτὸ ... κατὰ in ms. Oa " " " "

372 αἰτίας καὶ ἐπὶ τῆς λιχανοῦ τῶν ὑπάτων· || τὴν δὲ ὀγδόην μέσῃν· εἰ δέ τις
 πάλιν κἀνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν
 ἢ τετάρτη αὕτη καὶ ὀξυτάτη χορδὴ τοῦ τῶν μέσων τετραχόρδου οὐ νήτη
 μέσων, ἀλλὰ μέση καλεῖται, καὶ πάλιν ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν
 λέγοντες, ὅτι εἰ μὲν καθ' ἑαυτὸ ἐθεωρεῖτο καὶ τὸ τοιοῦτον τεπράχορδον, 5
 νήτη ἂν πάντως μέσων αὕτη ἐκαλεῖτο· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βαρυτέραν χορδὴν
 10 τοῦ διαζευκτικοῦ καλουμένου τόνου καταλήγει τὴν συνάπτουσιν πρὸς
 ἀλλήλας τὰς δύο ὀκταχόρδους λύρας, ὡς προεῖρηται, ταῦτ' οὐκ εἰπεῖν τὰ δύο
 κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστήματ' αἵπερ ἀληθῶς συμπληροῖ τὸ τέλειον
 τοῦ ἡρμοσμένου σύστημα, ἢ μεσαιτάτη τῶν χορδῶν ἀπασῶν τοῦ τοιοῦτου 10
 συστήματος τέτακται, διὰ τοῦτο οὐκ ἀπεικότως μέση καλεῖται ἀπὸ τῆς
 τάξεως· ἢ μᾶλλον, ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, διὰ τοῦτο μέση αὕτη καλεῖται, διότι
 ὥσπερ ἡ προσλαμβανομένη τὸν πρῶτον καὶ βαρύτερον καὶ ἔσχατον μελωδητὸν
 20 τῆς φωνῆς τόπον ἐπέχει καὶ ἡ νήτη τῶν ὑπερβολαίων ὁμοίως πάλιν τὸν ὀξύτατον,
 οὕτω δὲ καὶ αὕτη τὸν μέσον τῆς φωνῆς τόπον ἐπέχει· καὶ γὰρ ὃν λόγον ἔχει ἡ 15
 νήτη τῶν ὑπερβολαίων πρὸς αὐτήν, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄρα καὶ αὕτη πρὸς τὴν
 προσλαμβανομένην ἔχει, ὡς ἐν τοῖς ἔπειτα δειχθήσεται· ἢ ὅτι κοινὸς ὁρος τῶν
 δύο ὀκταχόρδων λυρῶν ἐστὶν ἥτοι τῶν κατ' ἀντίφωνον δύο διὰ πασῶν συστήμα-
 των· καὶ γὰρ τέλος μὲν αὕτη τῆς βαρυτέρας λύρας ἐστίν, ἀρχὴ δὲ τῆς ὀξυτέρας·
 ἢ ὅτι μία οὖσα τῆς μὲν βαρυτέρας λύρας φθόγγος ἐστὶν ὀξύτατος, τῆς δὲ ὀξυ- 20
 30 τέρας βαρύτερος· τὴν δὲ ἐννάτην παρὰ μέσῃν διὰ τὸ ἐξῆς τῆς μέσης ἔχειν τὴν
 θέσιν καὶ διαζευκτικοῦ τόνου διάστημα· ἐπὶ τὸ ὀξύτερον ἀπέχειν αὐτῆς· αὕτη
 δὲ ἐστὶν ἡ ὑπάτη τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς ὀξυτέρας ἀρχαιοτρόπου
 ἑπταχόρδου λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος.
 εἰ δέ τις πάλιν κἀνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν 25
 αἰτίαν ἢ ἐννάτη αὕτη χορδὴ οὐχ ὑπάτη τῶν διεζευγμένων ἐκλήθη ὡς πρώτη
 40 οὖσα τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς ὀξυτέρας ἀρχαιοτρόπου ἑπταχόρδου
 λύρας ἥτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον, ὡς εἴρηται, διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος,
 ἀλλὰ παρὰ μέση, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι εἰ καὶ
 ὑπάτη ἀληθῶς αὕτη τοῦ τῶν διεζευγμένων καλουμένου τετραχόρδου ἐστίν, 30
 ἀλλ' ἐπεὶ παρὰ τὴν μέσῃν ἐπὶ τὸ ὀξύτερον ἔσχε τὴν θέσιν, ἢ δὲ μέση παντὸς
 ἡρμοσμένου συμφώνου συστήματος κρείττων τῶν ἄλλων αὐτοῦ τυγχάνει χορδῶν
 — πρὸς αὐτήν καὶ γὰρ αὐταὶ ἀρμόζονται καὶ αὐτῆς ἀληθῶς μὴ οὕσης τὸ πᾶν
 50 ἀνάρμοστον φαίνεται — διὰ τοῦτο οὐχ ὑπάτη διεζευγμένων ἐκλήθη, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
 πλησιασμοῦ τῆς μέσης, ὡς ἀπὸ κρείττονός τινος, παρὰ μέση. τὴν δὲ δεκάτην 35
 τρίτην διεζευγμένων· εἰ δέ τις πάλιν κἀνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ||
 373 ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἢ δεκάτη αὕτη χορδὴ οὐ παρυπάτη, ἀλλὰ τρίτη

1 τῶν] τοῦ Va Ma Mb N Pc || 1 μέσῃν ex μέσων Li || 2 κἀνταῦθα] ἐνταῦθα R Ma Pc ||
 3 τοῦ corr. ex? R om. Mb τῇ Pc || 4 μέση al. m. ex? Mb || 5 ἑαυτὸ] αὐτὸ Mb || 6 δέ] δὲ
 Ma Mb || 10 ἢ] ἢ Pa Mb Pb ἢ Oa ἢ scr. W | τῶν χορδ. ἀπασ. ἀπ. τῶν χ. Wallis ||
 11 τῆς om. N || 13 μελωδητὸν] -δήτην H Pa Om Mc Pb Am Li || 14 ἐπέχει] ἀποτελεῖ
 Mb. | καὶ ... 15 ἐπέχει bis scr., sed semel del. R || 16 αὐτήν] αὐτὸν H Om Mc Am Li ||
 20 τῆς ... βαρύτερος al. m. inseruit Pc || 23 ἢ om. N || 29 λέγοντες om. R Ma | εἰ om.

W

ἐκλήθη, καὶ πάλιν διὰ ποίαν διεzeugμένων. πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντή-
 σομεν λέγοντες, ὅτι ἐπειδήπερ ἐν τῇ ἀρχαιοτρόπῳ ἐπταχόρδῳ λύρα ἢ χορδῇ
 αὕτη τρίτη μὲν ἀπὸ νήτης ἦν, παραμέσση δὲ ἐκαλείτο. ὕστερον δὲ ἐν τῇ ὀκτα-
 χόρδῳ λύρα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς τρίτη προσηγορεύθη, διὰ τὴν παρενθεσιν τῆς
 10 ὀγδόης χορδῆς. ἦν ὁ Πυθαγόρας, ὡς προείρηται, μεταξὺ ταύτης τε καὶ τῆς 5
 μέσης παρενέθηκε διὰ τὸν προειρημένον λόγον, εὐρίσκειται δὲ καὶ ἐν τῇ ὀξυτέρᾳ
 ὀκταχόρδῳ λύρα τοῦ τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος τρίτη, εἰκότως καὶ
 πάλιν τρίτη καὶ οὐ παρυπάτη ἐκλήθη· ἀλλ' οὕτω μὲν πρὸς τὴν πρώτην ἀπαν-
 τήσομεν ἀπορίαν· πρὸς δὲ τὴν δευτέραν πάλιν οὕτως· ἐπειδήπερ τὸ τῆς ὀξυτέρας
 ὀκταχόρδου λύρας ἦτοι τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ πασῶν ὀξυτέρου συστήματος 10
 βαρύτερον τετράχορδον πρὸς μὲν τὸ ὀξύτερον αὐτοῦ αἰ συνῆπται τετράχορδον,
 20 πρὸς δὲ τὸ βαρύτερον, ὅπερ τὸ τῆς βαρυτέρας ὀκταχόρδου λύρας ἦτοι τοῦ κατ'
 ἀντίφωνον διὰ πασῶν βαρυτέρου συστήματος ὀξύτερόν ἐστι, διεzeugεται, διὰ
 τοι τοῦτο οὐκ ἀπεικότως τὸ τοιοῦτον τετράχορδον διεzeugμένων ἐκλήθη,
 ἀλλὰ τί συναφὴ καὶ τί διάξευξις ἐστίν, ἀκριβῶς ἐν ὑστέροις ῥηθήσεται· τὴν δὲ 15
 ἐνδεκάτην παρανήτην διεzeugμένων διάτονον καὶ χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον·
 ἀλλὰ παρανήτην μὲν, διότι τρίτη ἐστὶ τοῦ τοιούτου τετραχόρδου καὶ ἐξῆς ὑπὸ
 30 τὴν νήτην αὐτοῦ τέταχται· καὶ γὰρ γενικῶς παντὸς τετραχόρδου ἢ ἐξῆς ὑπὸ
 τὴν νήτην αὐτοῦ τεταγμένη χορδὴ παρανήτη προσηγορεύεται, ὡς προείρηται·
 διεzeugμένων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλων λιχνῶν τε καὶ παρανητῶν 20
 τῶν τε ὀξυτέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων· διάτονον δὲ καὶ χρωματικὴν καὶ
 ἐναρμόνιον δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῶν λιχνῶν τῶν δύο τετραχόρδων τῆς βαρυ-
 τέρας λύρας προείπομεν, εἰ δὲ τις πάλιν κἀνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος
 ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἢ χορδῇ αὕτη οὐκ ἐκλήθη λιχνός, καθάπερ καὶ
 40 αἱ παρανήται τῶν προειρημένων δύο τετραχόρδων τοῦ κατ' ἀντίφωνον διὰ 25
 πασῶν βαρυτέρου συστήματος ὠνομάσθησαν. ἀλλὰ παρανήτη τῷ γενικῷ ὀνό-
 ματι, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες· ἐπειδήπερ τὸ τελείον
 τοῦ ἡρμοσμένου σύστημα ἐκ δυοῖν ὀκταχόρδων λυρῶν ἦτοι ἐκ δυοῖν κατ'
 ἀντίφωνον διὰ πασῶν συστημάτων σύγκειται, ὡς προείρηται, βαρυτέρας τε
 καὶ ὀξυτέρας, ὧν ἑκάτερα πάλιν ἐκ δυοῖν τετραχόρδων σύγκειται καὶ ἔτι τοῦ 30
 50 διαzeugνικοῦ καλουμένου τόνου — ἀλλ' ἢ μὲν βαρυτέρα ἐκ τε τοῦ ὑπάτων καὶ
 τοῦ μέσων, ἢ δ' ὀξυτέρα πάλιν ἐκ τε τοῦ διεzeugμένων καὶ τοῦ ὑπερβολαίων —
 ἢ δὲ τρίτη πρὸς τὸ ὀξύτερον παντὸς τετραχόρδου χορδὴ παρὰ τοῖς παλαιοῖς
 παρανήτη καὶ λιχνός διάτονος καὶ χρωματικὴ καὶ ἐναρμόνιος ὀνομάζεται διὰ
 τοὺς προκατελεγμένους περὶ αὐτῆς λόγους καὶ ποτὲ μὲν κατ' ὀξυτέρων 35
 374 τάσεων πίπτει, ποτὲ δὲ κατὰ βαρυτέρων, εἰκότως || πρὸς τὰς τάσεις αὐτῆς
 καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῇ ἀπεδύθησαν καὶ τὸ μὲν λιχνός ἀπονενέμεται αὐτῇ ἐν

αἰτίαν N | καὶ om. La || 2 ἢ χορδῇ ... 4 λυρα om. R Ma || 6 μέσης Pb παραμέσης cell.,
 sed παρα- del. Pa || 7 ὀκταχόρδῳ τετραχ., sed ὀκτα ss. Mb || 11 βαρύτερον ... 13 συστή-
 ματος al. m. in mg. Va | πρὸς ... τετράχ. om. N | τετράχορδον om. R || 12 τὸ pr. R
 Ma Mb N La Lb τοῦ Va Pc del. Pa τῇ H Om Oa Mc Pb Am Li || 17 παρανήτην] -νήτη
 Mb | ὑπὸ] ἀπὸ N || 19 τὴν om. Mb. || 23 κἀνταῦθα ... γενόμενος om. Pb ||

τοῖς βαρυτέροις τετραχόρδοις, τὸ δὲ παρανήτη ἐν τοῖς ὀξυτέροις· τὴν δὲ
 δωδεκάτην νήτην διεzeugμένων, ἀλλὰ νήτην μὲν ὡς ὀξυτέραν τοῦ τῶν
 διεzeugμένων τετραχόρδου τυγχάνουσιν, διεzeugμένων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν
 τῶν ἄλλων νητῶν τῶν τε ὀξυτέρων καὶ βαρυτέρων τετραχόρδων. εἰ δέ τις
 10 πάλιν κἀνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν
 ἢ χορδὴ αὕτη οὐ μόνον νήτη ἀλλὰ καὶ ὑπάτη τυγχάνουσα — ἀλλὰ νήτη μὲν
 τοῦ τῶν διεzeugμένων τετραχόρδου, ὑπάτη δὲ τοῦ τῶν ὑπερβολαίων — οὐκ
 ἐκλήθη ὑπάτη ὑπερβολαίων, ἀλλὰ νήτη διεzeugμένων, πάλιν καὶ ἡμεῖς πρὸς
 αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὅτι εἰ καὶ ἡ χορδὴ αὕτη καὶ νήτη καὶ ὑπάτη
 ἐστὶ — καὶ γὰρ συναπτικὸς ὅρος ἐστὶν ὧν εἴρηκας δύο τετραχόρδων — ἀλλ' 10
 ἐπειδὴ τὸ ὀξύτερον τοῦ βαρυτέρου κρεῖττον ἐστὶν ὡς τὸ ταχύτερον τοῦ βραδυτέ-
 20 ρου, διὰ τοῦτο εἰκότως οὐκ ἀπὸ τοῦ χειρόνος αὐτῆς ἐκλήθη ὀνόματος, ἀλλ'
 ἀπὸ γε τοῦ κρεῖττονος ἤτοι ἀπὸ τῆς νήτης· κρεῖττων γὰρ καὶ ἡ νήτη τῆς ὑπάτης,
 ἐπεὶ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς νήτης φθόγγος κρεῖττων ἐστὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ὑπάτης, εἴγε
 ὁ μὲν ὀξύτατος φθόγγος παντὸς τετραχόρδου ὁ ἀπὸ τῆς νήτης ἐστίν, ὁ δὲ βαρύ- 15
 τος ὁ ἀπὸ τῆς ὑπάτης· κρεῖττον δὲ, ὡς εἴρηται, τὸ ὀξὺ τοῦ βαρέος· τὴν δὲ
 τρισκαιδεκάτην τρίτην ὑπερβολαίων· ἀλλὰ τρίτην μὲν κατὰ ἀναλογίαν τῆς
 30 τρίτης χορδῆς τοῦ βαρυτέρου τετραχόρδου τῆς ἀρχαιοτρόπου ὀκταχόρδου
 λύρας, ἢ παραμέση μὲν ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ τρίτη προσηγόρευται
 διὰ τὸν προκατειλεγμένον λόγον· ὑπερβολαίων δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς 20
 τρίτης τῶν διεzeugμένων. εἰ δέ τις πάλιν κἀνταῦθα τῶν ἄγαν φιλοπόνων
 γενόμενος ἀπορήσειε, διὰ ποίαν αἰτίαν ἢ χορδὴ αὕτη οὐκ ὑπερμέση καὶ λιχανὸς
 καλεῖται, καθάπερ ἐκαλεῖτο καὶ πρότερον. ἀλλὰ τρίτη ὑπερβολαίων, πάλιν καὶ
 40 ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσομεν λέγοντες, ὡς εἰ μὲν ἡ ἀρχαιοτρόπος ἐπτάχορδος
 λύρα καθ' ἑαυτὴν ἐθεωρεῖτο, μόνῃ ἂν ἔξ ἀνάγκης ἢ τρίτη τοῦ βαρυτέρου αὐτῆς 25
 τετραχόρδου, παράμεση δὲ καλουμένη, τρίτη προσηγορεύετο διὰ τὴν παρέν-
 θασιν τῆς ὀγδόης χορδῆς· ἐπεὶ δ' αὕτη πρὸς τὸ βαρύτερον οἶονεῖ ἀπορῥυεῖσα
 ἑτέραν ὀκτάχορδον λύραν καθάπαξ ἑαυτῇ ἀνάλογον ἀπεγέννησε κἀντεῦθεν καὶ
 ὀξύτερον μέρος τοῦ ἀναφανέντος τελείου τοῦ ἡρμοσμένου συστήματος ἔξ αὐτῆς
 τε καὶ τῆς ἔξ αὐτῆς οἶον ἀπογεννηθείσης ἑτέρας ὀκταχόρδου λύρας ἐγένετο, καὶ 30
 50 σχεδὸν ὅπερ ἦν τὸ ἐν τετράχορδον πρὸς αὐτὴν, τοῦτο καὶ αὕτη πρὸς τὸ τοιοῦτον
 γεγέννηται σύστημα, διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ ἡ τοῦ ἑτέρου αὐτῆς ὀξυτέρου
 τετραχόρδου χορδὴ ἢ ὑπερμέση καὶ λιχανὸς καλουμένη τρίτη ἐκλήθη, ἐπεὶ
 375 καὶ ὀκταῦτη τῆς ἑτέρας καὶ βαρυτέρας διέzeugεται· || τὴν δὲ τεσσαρεσ-
 καιδεκάτην παρανήτην ὑπερβολαίων διάτονον καὶ χρωματικὴν καὶ ἑναρ- 35

ὄνομ. || 37 αὐτῇ] αὐτῆς N || 1 παρανήτη] -νήτης (?) Mb || 2 δωδεκάτην corr. ex ἑνδεκ. Pa
 Pc ἑνδεκ. Mb N Pb | τὴν δ' ἐνδεκάτην νήτην bis scr. N | ἀλλὰ ... 3 διεzeugμένων om. H ||
 4 τῶν om. H | τε] τὸν R Ma || 5 πάλιν om. Pb | τῶν ... γενόμενος om. Pb | ἀπορήσειε]
 διαφορῶν sicut antea Pb || 6 ἢ χορδὴ om. Mb || 7 οὐκ ... 8 ὑπερβ. om. La || 8 ὑπάτη
 ὑπερβ. ord. inv. R Ma Pc || 9 εἰ ss. N εἰ καὶ εἰ H || 10 ὧν] ὡς Om | εἴρηκας (scil. ille τις)
 εἴρηκα Va || 11 τοῦ ... 12 τοῦτο om. Va || 12 εἰκότως οὐκ ἀπεικότως H Oa Om |
 χειρόνος] χειρῶνος Mb || 16 ὁ om. La | κρεῖττον] -ων Mb | τὸ ὀξὺ] τοῦ ὀξυτέρου

W

μόνιον· ἀλλὰ παρὰ νήτην μὲν καὶ οὐ λιγανὸς αὕτη ἐκλήθη δι' ἣν ἔφθηνεν
 εἰπόντες αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρὰ νήτης τῶν διεzeugμένων, ὑπερβολαίων
 δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς παρὰ νήτης τῶν διεzeugμένων, διάτονον δὲ καὶ
 χρωματικὴν καὶ ἐναρμόνιον δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῆς παρὰ νήτης τῶν διε-
 10 ζευγμένων καὶ τῶν λιγανῶν διειλήφαμεν· τὴν δὲ πεντεκαίδεκάτην νήτην 5
 ὑπερβολαίων· ἀλλὰ νήτην μὲν ὡς ὀξύτάτην οὔσαν τοῦ τετραχόρδου, ὑπερβολαίων
 δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὑπολοίπων τετραχόρδων τοῦ τελείου συστήματος.
 αὗται οὖν εἰσιν ὡς συντόμως εἰπεῖν αἱ αἰτίαι, δι' ἃς οὕτως ἐκάστη τῶν πεντε-
 καίδεκα χορδῶν τοῦ ἀμεταβόλου συστήματος προσηγόρεται.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΙΔΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ
 ΦΩΝΗΣ.

20 Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ τελείῳ τοῦ ἡρμοσμένου συστήματι, ταῦτό δ' εἰπεῖν ἐν τῇ ἐν 10
 ὀργάνῳ κίσθητῇ ἀρμονία οὐ μόνοι φθόγγοι, ἀλλὰ καὶ διαστήματα καὶ γένη
 καὶ μεταβολαὶ καὶ τόνοι θεωροῦνται, ἀναγκαῖον ὡς ἐπίπαν ἐστὶ καὶ περὶ
 ἐκάστου αὐτῶν βραχέα ἅττα διεξελθεῖν πρότερον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν περὶ
 φθόγγου· καὶ γὰρ οὗτος ἀρχὴ ἐστὶ τῆς τοιαύτης ἀρμονίας, ὡς ἡ μονὰς τοῦ
 ἀριθμοῦ, τὸ σημεῖον τῆς γραμμῆς καὶ τὸ νῦν τοῦ χρόνου· ἔπειτα δὲ καὶ περὶ 15
 τῶν λοιπῶν καθάπερ ἡ τάξις ἐκάστου αὐτῶν ἀπαιτεῖ.

ἄλλης Oa | αὕτη om. H Oa || 1 οὐ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | αὕτη om. Mb ||
 5 τὴν δὲ ... 6 τετραχ. om. Mb || 6 τοῦ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 7 τετρ-δων]
 -δου N -δων ex -δου Pc || 8 οὖν] γ' οὖν La Lb | κί om. H Pa Oa Om Mc Pb Am
 Li || tit. om. Ma || 10 ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ τε H Pa Oa Om Mc Pb Am | ἐν ὀργάνῳ
 Va ἐν ss. R ἐν om. Ma Mb N Pc La Lb ὀργάνου H Pa Oa Mc Am Li τοῦ ὀργάνου

W

30 Ἄλλ' ἐπειδήπερ πάλιν ὁ φθόγγος καὶ πάντα τ' ἄλλα ἐν φωνῇ θεωρεῖται
 ποιούτητι, ἥς τῆς κατὰ τόπον κινήσεως διαφοραὶ εἰσι δύο· καὶ γὰρ ἡ μὲν συνεχῆς
 ἐστὶ, ἡ δὲ διαστηματική· ἀναγκαῖον πάλιν προειπεῖν, ποία μὲν συνεχῆς κίνησις
 τῆς φωνῆς ἐστὶ, ποία δὲ διαστηματική. συνεχῆς μὲν οὖν κίνησις τῆς φωνῆς
 ἐκείνη ἂν εἴη, ἡ τὰς τε ἀνέσεις καὶ τὰς ἐπιτάσεις συνεχεῖς ποιουμένη οὐδαμοῦ 5
 τῇ αἰσθῆσει δοκεῖ ἴστασθαι ἢ μέχρι σιωπῆς· διαστηματικὴ δέ, ἡ ἐναντίως
 κινεῖται τῇ συνεχεῖ ἥτοι ἡ τὰς μὲν ἀνέσεις καὶ τὰς ἐπιτάσεις ἀφανεῖς ποιεῖται,
 40 τὰς δὲ τάσεις φανεράς γε πάντη καὶ ἐναργεῖς· καὶ ἀπλῶς, ὅταν οὕτω κινῆται
 ἡ φωνή ὥστε μηδαμοῦ δοκεῖν ἴστασθαι τῇ ἀκοῇ, συνεχῇ λέγομεν· ὅταν δὲ
 στῆναί που δόξασα εἶτα πάλιν διαβαίνειν τινὰ τόπον φωνῇ καὶ τοῦτο ποιήσασα 10
 πάλιν ἐφ' ἐτέρας τάσεως στῆναι δόξη καὶ τοῦτο ἐναλλάξ ποιεῖν φαινομένη
 συνεχῶς διατελῇ, διαστηματικὴν τὴν τοιαύτην κίνησιν λέγομεν. ἀλλὰ τὴν μὲν
 συνεχῇ λογικὴν εἶναί φαμεν· διαλεγομένων γὰρ ἡμῶν οὕτως ἡ φωνή κινεῖται κατὰ
 376 τόπον || ὥστε μηδαμοῦ δοκεῖν ἴστασθαι· κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν, ἣν ὀνομάζομεν δια-
 στηματικὴν, ἐναντίως πέφυκε γίγνεσθαι· ἀλλὰ γὰρ ἴστασθαι τε δοκεῖ καὶ πάντες 15
 τὸν τοῦτο φαινόμενον ποιεῖν οὐκ ἔτι λέγειν φασίν, ἀλλ' ἄδειν, διόπερ ἐν τῷ
 διαλέγεσθαι φεύγομεν τὸ ἴσταναι τὴν φωνήν, ἂν μὴ διὰ πάθος ποτὲ εἰς τοιαύτην
 κίνησιν ἀναγκασθῶμεν ἐλθεῖν, ἐν δὲ τῷ μελωδεῖν τοῦναντίον ποιοῦμεν· τὸ μὲν
 γὰρ συνεχῆς φεύγομεν· ὅσω γὰρ μᾶλλον ἐκάστην τῶν φωνῶν μίαν τε καὶ ἐστη-
 10 κυῖαν καὶ τὴν αὐτὴν ποιοῦμεν, τοσούτῳ φαίνεται τῇ αἰσθῆσει τὸ μέλος ἀκρι- 20
 βέστερον. ὅτι μὲν οὖν δύο κινήσεων οὐσῶν κατὰ τόπον τῆς φωνῆς ἡ μὲν συνεχῆς
 λογικὴ τίς ἐστίν, ἡ δὲ διαστηματικὴ μελωδική, σχεδὸν δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων
 γεγένησθαι. ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς περὶ τοῦ ποία μὲν ἐστὶν ἡ κατὰ
 τόπον συνεχῆς κίνησις τῆς φωνῆς, ποία δὲ πάλιν ἡ διαστηματικὴ τριῶν τινῶν
 ἀληθῶς ἐπεμνήσθημεν, φαμέν δὴ ἐπιτάσεως ἀνέσεως τάσεως, ῥητέον ἂν εἴη 25
 20 ἐξῆς καὶ τί αὐτῶν ἐστὶν ἕκαστον· τούτων καὶ γὰρ ὡς δεῖν ἀποδοθέντων καὶ ὁ
 τοῦ φθόγγου ὀρισμὸς κατὰδηλος καθάπαξ γενήσεται. ἐπιτάσεις μὲν οὖν ἐστὶ
 κίνησις συνεχῆς τῆς φωνῆς ἐκ βαρυτέρου τόπου ἐπὶ ὀξύτερον, ἀνέσεις δὲ ὁμοίως
 κίνησις συνεχῆς τῆς φωνῆς ἐξ ὀξύτερου τόπου ἐπὶ βαρύτερον· τούτων δ' ἀπο-

-ροῦνται. Va | in mg. al. m. περὶ φθόγγων N || 2 in mg. συνεχῆς ἐστὶ φωνή ἢ λογικὴ Om. ||
 4 in mg. διαστηματικὴ ἢ μελωδικὴ Om. || 5 συνεχεῖς] ἀφανεῖς codd. | ποιουμένη] -η
 ex ? R | οὐδαμοῦ ... 7 ποιεῖται in mg. N || 6 δοκεῖ] δοκεῖ N | δια - κτῇ] -κτῇ ex ? R ||
 8 γε πάντη καὶ] τε καὶ πάντη R γε κ.π. Ma Pc | ἐναργεῖς] ἐνεργεῖς N | κινῆται corr.
 ex -εῖται Mb κινεῖται Om Oa -η- supra -ει- scr. La || 9 μηδαμοῦ] -μῶς N | δοκεῖν] δοκεῖ H
 Oa Om || 40 δόξασα] δοξάσασα Ma Pc | τόπον ex πρόπον Mb || 11 ἐφ'] ἀφ' H Oa Om ||
 13 συνεχῇ] συνεχῶ H || 16 λέγειν] -ει- ex ? Mb || 19 post φεύγομεν supplendum est ex AΓχ.
 (p. 103, 2 sq. Mc) τὸ δ' ἐσταναι τὴν φωνήν ὡς μάλιστα διώκομεν | τῶν φωνῶν corr. ex
 τὴν φωνήν N || 20 ποιοῦμεν R Ma Mb N Pc La Lb ποιήσομεν Va H Pa Oa Om Mc Am

τέλεσμα ὀξύτης καὶ βαρύτης· ἀλλ' ὀξύτης μὲν ἐπιτάσεως, ὀξύτης γάρ ἐστι τὸ δι' ἐπιτάσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα· βαρύτης δ' ἀνέσεως, βαρύτης γάρ ἐστι τὸ δι' ἀνέσεως γινόμενον ἀποτέλεσμα. τάσις δέ ἐστι μονή τις καὶ στάσις τῆς φωνῆς· ταῦτό δ' εἰπεῖν ὁμαλότης ἢ ταυτότης τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς φωνῆς· τότε καὶ γὰρ ἡμεῖς λέγομεν ἐστάναι τὴν φωνήν, ὅταν ἡμῖν ἢ αἰσθησις 5 αὐτὴν ἀποφαίνῃ μήτε ἐπὶ τὸ ὀξύ μήτε ἐπὶ τὸ βαρὺ ὁρμῶσαν, ἀλλ' ἐπὶ μιᾷ καὶ τῆς αὐτῆς μένουσαν τάσεως. φαίνεται δὲ τοῦτο ποιεῖν ἐν τῷ μελωδεῖν ἡ φωνή· κινεῖται μὲν γὰρ ἐν τῷ διάστημά τι ποιεῖν. ἴσταται δ' ἐν τῷ φθόγγῳ· ἐνθεν τοι καὶ φθόγγοι αἱ τάσεις προσαγορεύονται. ||

Διαλαβόντες οὖν περὶ τῶν δύο διαφορῶν τῆς κατὰ τόπον κινήσεως τῆς 10 φωνῆς, λέγομεν δὴ τῆς τε συνεχοῦς καὶ διαστηματικῆς, ἐπὶ δὲ ἐπιτάσεως τε καὶ ἀνέσεως, ὀξύτητος τε καὶ βαρύτητος καὶ μὴν καὶ τάσεως, καθάπερ ὁ συντετμημένος ἀπῆται λόγος, ἐξῆς καὶ περὶ φθόγγου διαληψόμεθα.

- 10 Φθόγγος τοίνυν ἐστὶ ψόφος. ψόφος δὲ πάθος ἄερος πλησσομένου, τὸ πρῶτον καὶ γενικώτατον τῶν ἀκουστῶν· ἡ φθόγγος ἐστὶ φωνῆς πτώσις ἐμμελῆς ἐπὶ 15 μίαν τάσιν ἥτοι φωνῆς διαστηματικῆς· αὕτη καὶ γὰρ ἐπιτίθειται πρὸς τὸ μέλος καθέστηκε· τὸ δ' ἐπὶ μίαν τάσιν τῷ ὄρω προστέθειται, ἐπειδὴ περ τὸ ὅλον μέλος πτώσις ἐστὶν ἐπὶ πολλὰς τάσεις καὶ τοσαύτας ὥσας ἐν ἑαυτῷ περιέχει κατὰ τὸ σύστημα· ὁ δὲ φθόγγος ἐν τι μέρος ἐλάχιστον ὦν τοῦ μέλους ἐξ ἀνάγκης καὶ 20 τὴν ἐρ' ἑαυτὸν γινομένην τάσιν μίαν ἔχει· ἡ φθόγγος ἐστὶ φωνῆς ἐναρμόνιος 20 τάσις· ἐναρμόνιος δὲ λέγεται, ἐπὶ δύναιτο καὶ τοῦ ὕψους ὕψτερος εὐρεθῆναι καὶ τοῦ βαρέος βαρύτερος καὶ ὁ αὐτὸς οὗτος καὶ μέσος ἐστίν, ὥς εἴ γέ τινα τοιαύτην φωνήν, νοήσαιμεν ἥτις ὑπεραίρει πᾶσαν ὀξύτητα, οὐκ ἔν εἴη ἐναρμόνιος· οὐδὲ γὰρ τὸν τῆς ὑπερμεγέθους βροντῆς ψόφον ἐναρμόνιον ἐροῦμεν καὶ μὴν εἴ τις οὕτω βαρὺς εἴη φθόγγος ὥς μὴ ἔχειν αὐτοῦ βαρύτερον, οὐκ ἂν 25 οὐδὲ φθόγγος εἴη τὸ ἐναρμόνιον οὐκ ἔχων, διὰ τοῦτο οὖν φθόγγος εἶναι λέγεται

Mb || 2 δι' ἐπιτ.] δ' ἐπιτ. H Om | δ' ἀνέσεως] δὲ ἀν. H Oa Om Lb || 5 καὶ γὰρ] κα ss. N. γὰρ καὶ H Oa Om || 6 αὐτὴν] αὐτῇ R H Pa Ma Oa Om Mc Pc Am Li La Lb | ἀποφαίνῃ] -φαίνεται Mb | ὁρμῶσαν in mg. Mb -σα H Pa Oa Om Mc Am Li -μουσαν La | 7 μένουσαν] -σα H Pa Oa Om Mc Am Li -νοῦσας N | δὲ] δὴ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 8 μὲν om. Va, ss. Mb | διάστημά τι] διάστημά τις H διαστηματι (!) Pa διαστή- μαι. Om N Pb Am La || τμήμα τέταρτον om. R Ma, mg Mb (al. m.) N || περὶ φθόγγου in mg. R. Ma Mb, al. m. N || 10 περὶ τῶν R Ma Mb N Pc La Lb περὶ τε τῶν Va H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 11 δὴ] δὲ La Lb | τε om. La | in mg. περὶ φθογγῶ H Om | τε alt. om. R Ma Pc Pb Lb | 12 καὶ] καὶ Mc Li La || 13 -τετμημένος] -τετμημενος N | λόγος ss. al. m. N | διαληψόμεθα] δια- al. m. ss. Ma || 15 ἐμμελῆς] -η- ex ? Va || 16 φωνῆς δια-κῆς] φωνῇ δια-κῆ codd. | καὶ om. R. || πρὸς μέλος] πρὸς τὸ μ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | μέλος, corr. ex φθ ... Mb || 18 ὥσας] ὥς ἂν La | ἑαυτῷ] αὐτῷ R Ma Pb | κατὰ del. Va || 19 καὶ ss. al. m. N || 20 ἑαυτὸν Va N La Lb -τὴν R Ma Mb Pc -τῇ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 21 ἐπὶ δὲ] ἐπειδὴν Pa | ὕψος] ὕψους La || 22 βαρέος] -ρέος in ras. N supra ο ss. ω La ||

W

- 30 οὐ πᾶσα φωνὴ οὐδὲ πάσης φωνῆς τάσις. ἀλλ' ἡ ἐναρμόνιος οἶον ὑπάτης. μέσης.
νήτης καὶ τῶν λοιπῶν ἡ σαφέστερον εἰπεῖν φθόγγος ἐστὶ μιᾶς χορδῆς ποῖα
τις ἀπήχησις. φθόγγοι δὲ εἰσι τῇ μὲν φύσει ἄπειροι. καθότι καὶ ὁ τόπος τῆς
φωνῆς συνεχῆς ὧν ἐξ ἀνάγκης καὶ τοὺς ὅρους ἀπείρους ἔχει. ἐν οἷς ἂν αὕτη
δύναιτο πάντως μονὰς καὶ στάσεις ποιεῖσθαι· τῇ δὲ δυνάμει. ταῦτ' οὐδ' εἰπεῖν
τῇ ἐν ὀργάνῳ ἐκφωνήσῃ καὶ τάξει καθ' ἕκαστον γένος κατὰ τὸν Πτολεμαῖον
πεντεκαίδεκα οἱ προκατειλεγμένοι.
- 40 Τούτων οὖν τῶν πεντεκαίδεκα φθόγγων οἱ μὲν εἰσιν ἐστῶτες. οἱ δὲ κινούμενοι·
καὶ ἐστῶτες μὲν εἰσιν ὅσοι ἐν ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς οὐ μεταπίπτουσιν.
ἀλλὰ μένουσι ἐπὶ μιᾶς τάσεως, κινούμενοι δὲ ὅσοι τοῦναντίον πεπόνθασιν· ἐν 10
γὰρ ταῖς τῶν γενῶν διαφοραῖς μεταβάλλουσι καὶ οὐ μένουσι ἐπὶ μιᾶς τάσεως.
εἰσιν οὖν οἱ μὲν ἐστῶτες ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ συστήματι κατὰ τὴν τῶν δύο τόνων
τοῦ τε ὑπερμιζολυδίου καὶ ὑποδωρίου συναφῆν ἐπτά οἷδε· προσλαμβανομένη,
378 ὑπάτη, ὑπάτων, ὑπάτη μέσων, μέση, || παρχμέση, νήτη διεzeugμένων καὶ νήτη
ὑπερβολαίων· οὗτοι καὶ γὰρ οἱ δύο τόνοι εἰσιν οἱ κατὰ συναφῆν τὸ τοιοῦτον 15
συμπληροῦντες σύστημα, ὡς ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα εἰσόμεθα. τῶν δ' ἐστῶτων
οἱ μὲν εἰσι βαρύπυκνοι. οἱ δὲ ἄπυκνοι· οὗτοι καὶ ὑπατοιδαεῖς καλοῦνται διὰ τὸ
μὴ δέχεσθαι ποικίλας τάσεις. βαρύπυκνοι μὲν οὖν εἰσι τέσσαρες οἷδε· ὑπάτη
ὑπάτων, ὑπάτη μέσων, παρχμέση, νήτη διεzeugμένων· ἄπυκνοι δὲ τρεῖς καὶ
10 περιέχοντες τὰ τέλεια συστήματα· προσλαμβανομένη, μέση, νήτη τῶν ὑπερ- 20
βολαίων. τῶν δὲ κινουμένων πάλιν καὶ ποτὲ μὲν ἐλάττω, ποτὲ δὲ μείζω δηλούν-
των διαστήματα κατὰ τὰς ποιᾶς τῶν τετραχόρδων διαίρέσεις οἱ μὲν εἰσι
μεσόπυκνοι. οἱ δὲ ὀξύπυκνοι. οἱ δὲ διάτονοι. μεσόπυκνοι μὲν οὖν εἰσι καὶ παρ-
'ὑπατοιδαεῖς καλούμενοι τέσσαρες· παρυπάτη ὑπάτων, παρυπάτη μέσων, τρίτη
διεzeugμένων, τρίτη ὑπερβολαίων· ὀξύπυκνοι δὲ οἱ καὶ λιχνοσειδεῖς καλούμενοι 25
τέσσαρες· λιχνὸς ὑπάτων, λιχνὸς μέσων, παρηνήτη διεzeugμένων, παρηνήτη
20 ὑπερβολαίων. τί δὲ ἐστὶ πυκνὸν καὶ τί ἄπυκνον, ἐν τοῖς ἔπειτα λεχθήσεται.
- Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ φθόγγου εἰρήκαμεν. ὁ δὲ φθόγγος ψόφος τις κατ' ἐνέρ-
γειάν ἐστιν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ πόσα δεῖ συνεῖναι εἰς τὴν τοῦ κατ' ἐνέργειαν
ψόφου γένεσιν. εἰδέναι οὖν χρὴ ὥς. εἴπερ μέλλει γενήσεσθαι κατ' ἐνέργειαν 30
ψόφος, ταῦτα τὰ τέτταρα ἐξ ἀνάγκης συνυπάρχειν δεῖ· τὸ πληττον, τὸ πλητ-
τόμενον, τὸ δεχόμενον τὴν ἐκ τῆς πληγῆς ἐνέργειαν ἥτοι τὸ διαφανές, δ καὶ

Mb αὐτοῦ cett. (αὐτὸ ? H) || 2 ποῖα τις ἀπηχ.] ἀπηχ. ποῖα τις Mb || 4 καὶ τοὺς ὅρ. ἀπ.
ἔχει] ἀπ. ἔχει κ.τ. ὅρ. R Ma Pc. || 6 τάξει] τάσει R | τὸν Πτολ.] τὸν ss. N, om. Va H
Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 9 οὐ ss. N | in mg γένη τρία· διάτονον· χρωματικὴν· ἐναρμό-
νιον. Om || 10 κινούμενοι . . . 11 τάσεως in mg. N || 13 καὶ ὑποδ.] καὶ τοῦ ὑποδ. Oa Li La |
14 ὑπάτη, pr. al. m. in mg. N || 15 κατὰ συν.] κατὰ τὴν σ. R | δ' ἐστῶτων] δὲ ἐστ. R Ma
Mb N La || 21 καὶ in mg. N | δὲ ss. al. m. N || 22 διαίρέσεις] συνθέσεις A.Q. || 23 οἱ
δὲ διάτονοι codd. omnes pr. Pa Pb exp. W. | καὶ π.] οἱ καὶ π. Ma Mb N La Lb || 27 τί
pr. ss. Pc || 28 κατ' ἐνεργ. ἐστίν] ἐστὶ κατ' ἐνεργ. Pb κατ' ἐνεργ. γινόμενος Mb || 29 πόσα]

W

30 διηχῆς καλεῖται. καὶ τὴν κίνησιν τοῦ πλήττοντος ταχεῖαν καὶ σφοδροτάτην.
 ἵνα νικᾷ ἦτοι προκαταλαμβάνη τὴν θρύψιν εἰπουν διάχυσιν τοῦ δεχομένου τὴν
 ἐκ τῆς πληγῆς ἐνέργειαν ἦτοι τοῦ διηχοῦς· εἰ γὰρ τὰ λοιπὰ πάντα πάρεστι.
 μόνῃ δὲ ἡ τοῦ πλήττοντος κίνησις οὐχ ὑπάρχει ταχεῖα καὶ σφοδροτάτη ὥστε
 προκαταλαμβάνειν δύνασθαι τὴν τοῦ διηχοῦς θρύψιν. οὐ πέφυκεν ἀποτελεῖσθαι 5
 ὕψους.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περ εἰρήκαμεν, πόσα δὲ καὶ τίνα ἐστὶ τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν
 τοῦ κατ' ἐνέργειαν ὕψους γένεσιν, ἀναγκαῖον εἰπεῖν καὶ τὸ εἶδος ἦτοι τὸν λόγον
 40 αὐτοῦ ποῖός ἐστι· καὶ γὰρ οὔτε τοὺς πληξίν ἀέρος αὐτὸ εἶναι φάσκοντες ἀπο-
 δέχομαι οὔτε τοὺς ἀέρα πεπληγμένον οὔτε μὴν τοὺς πάθος. χρὴ τοίνυν εἰδέναι, 10
 ὅτι οὐχ ὥσπερ ἡ τοῦ φωτίζοντος παρουσία ἐν τῷ διαφανεῖ καὶ ἡ τοῦ χρώματος
 ἐν τῷ ἐνεργεῖα διαφανεῖ εὐθύς ἐνεργεῖ τὸ γεννησόμενον ὄρατόν. οὕτω καὶ ἡ
 τοῦ στερεοῦ μόνῃ παρουσία ἐν τῷ διηχεῖ τὸν ἦχον ἐνεργεῖ, ἀλλὰ πληττον ἐνεργεῖ,
 τουτέστι πάθος ἐμποιοῦν. πάθος γὰρ ἡ πληγὴ· ὁ δὲ ἦχος οὐ πάθος, ἀλλ' ἐνέρ-
 50 γεια τῶν πληξάντων ἀπολύτως τῷ διηχεῖ ἐπὶ τῷ πάθει παροῦσα. διὸ προη- 15
 γεῖται τὸ πάθος τοῦ ἤχου καὶ ὅλος μὲν ὁ ἄῤῥο πέπονθεν, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ἐνέργεια
 379 τοῦ πλήττοντος διατείνει, ὁ καὶ μείνας εἰς τε || καὶ συνεχῆς καὶ ἄθρυπτος· ἀλλ'
 οὐ καθ' ὅλον ἐαυτὸν προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸ πρὸς τῷ στερεῷ αὐτοῦ μόριον,
 τοῖς δὲ λοιποῖς οἷον συμπάσχων καὶ συνειδοποιούμενος μᾶλλον μὲν καὶ πρό-
 10 τερον τοῖς προσεχέσι τοῦ πρωτοπαθοῦς αὐτοῦ μορίου, ἦττον δὲ καὶ ὕστερον 20
 τοῖς ἀπωτέρω· κατὰ γὰρ τὰ μέτρα τῆς πάθης καὶ τὸ σφόδρον καὶ ἡ ταχυτής
 καὶ τὰ ἐναντία τούτοις ὀρίζεται. οὐχὶ οὖν πλήττεται ἡ σχηματίζεται τὰ δεύ-
 10 τερα μόρια ὑπὸ τῶν προτέρων. ἀλλὰ συμπάσχει καὶ συνειδοποιεῖται ὑπὸ τοῦ
 ἐξ ἀρχῆς πληξάντος τε καὶ ἐνεργήσαντος διὰ τὸ μεριστὸν τῶν πασχόντων,
 σωμάτων ὄντων, μεριστῶς τῆς πάθης διαδιδομένης καὶ τῶν προτέρων οὐ πλητ- 25
 τόντων τὰ ἐφεξῆς. ἀλλὰ μεταβιβάζοντων πρὸς αὐτὰ τὴν πληγὴν. καὶ τῷ παθόντι
 τὴν πληγὴν ἀεὶ ὅλῳ ἀπολύτως ἡ ἡχητικὴ πάρεστιν ἐνέργεια· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως
 ὅλη ἐκασταχοῦ ἡ αὐτὴ ὑπῆρχεν ἐφ' ὅσον διικνεῖται ὁ ἦχος· διικνεῖται δὲ ἐφ'
 ὅσον ἀέρα καὶ τὸ ἀπὸ τῆς πληγῆς μεταβιβάζεται πάθος, ἄθρυπτον καὶ συνεχῆ
 καὶ ἕνα διαμένοντα· φανερόν οὖν ἄρα ἐκ τῶν εἰρημένων ἦδη γεγέννηται, ὅτι ὁ 30
 ἦχος οὔτε πληξίς ἀέρος ἐστὶν οὔτ' ἄῤῥο πεπληγμένος οὔτε πάθος, ἀλλ' ἐνέργεια
 τῶν πληξάντων ἀπολύτως τῷ διηχεῖ ἐπὶ τῷ πάθει παροῦσα, ὡς ἔφημεν.

Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 2 προ-] προσ- La | -λαμβάνη] -βάνει H Oa Om La -νη ex
 -νει Li -λαμβάνομένη Mb || 5 ἀποτελεῖσθαι] διηχεῖσθαι Mb || 6 ὕψους ex φθόγγος vel -ον
 Pa Pb || 7 ἡ om. Pa Mb | 8 τοῦ om. Mb | 9 αὐτοῦ om. N | ποῖός] ὑποῖός N ||
 10 πάθος] πάθους H (Mb?) || 11 καὶ . . . 12 διαφανεῖ om. H, in mg. (al. m?) Pc || 15 πληξάν-
 των] -οντων N πλαξάντων H || 16 τοῦ ἤχου om. Simpl. | ὅλος] ὅλως La | μὲν] μὴν Lb ||
 17 τοῦ πλήττοντος om. Simpl. | ὁ] ὁ N. | εἰς τε καὶ συνεχῆς καὶ ἄθρυπτος] εἰς . . . -χεῖς
 καὶ ἄθρυπτα H Oa. || 18 προηγουμένως] -μένης Mc Li | αὐτοῦ] ἐαυτοῦ Simpl. || 19 καὶ
 συνειδοποιούμενος om. Simpl. || 20 αὐτοῦ: item | ὕστερον] ὑπερέχουσι Simpl. || 21 post
 ἀπωτέρω Simpl. habet διὸ καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον οἱ ἐγγύτερω ἀκούουσι τῶν ἀπωτέρω |
 μέτρα] μέρη Pa || 21 post ταχ. perperam suppl. καὶ βραδυτής Wall. || 22 τούτοις om. Simpl. ||
 24 ἐξ ἀρχῆς] ἐξάρχης R Pa Ma Pc || 26 ἐφεξῆς in mg. ex ἐξ ἀρχῆς Mb ἐφ' ἐξῆς La ||

Ἐπι δ' ἀναγκαῖον εἰδέναι, ὅτι ὁ ἄφ' ἐκάστης χορδῆς ἐξηχούμενος φθόγγος
 τῇ ἀληθείᾳ οὐχ εἷς ἐστὶν ὡς τῇ αἰσθήσει δοκεῖ, ἀλλὰ πλείους καὶ συνεχεῖς
 30 οὔτινες ἄρα διὰ τὴν ἑαυτῶν συνέχειαν ἐνὸς ἤχου ποιοῦνται φαντασίαν παρεκ-
 τεινομένου ἐπὶ ποσὸν τινα χρόνον, ὡς αὐτίκα εἰσόμεθα. ἐπεὶ γὰρ ἡ χορδὴ διὰ
 πλῆκτρον ἢ δακτύλου πληγεῖσα καὶ τοῦ οἰκείου τόπου μεταστᾶσα, εἴτ' ἀρεθεῖσα 5
 φέρεσθαι πολλάς καὶ συνεχεῖς ἀνακάμψεις τε καὶ προσκυρούσεις πρὸς τὸν πέραν
 ἄερα ποιεῖται. ἕως οὗ πάλιν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ σταίη ἀκράδαντος, καθ' ἐκάστην
 δὲ αὐτῆς ἀνακάμψιν τε καὶ πρόσκρουσιν τοῦ ἀέρος πληττομένου ὑπ' αὐτῆς
 ἤχος τις προσπίπτει τῇ ἀκοῇ· ἅπας δὲ ἤχος ἐν πληγῇ, πληγὴ δ' οὐκ ἐν χρόνῳ
 40 πᾶσα, ἀλλ' ἐν ὄρῳ χρόνου. ἀνὰ μέσον ἄρα τῶν κατὰ τοὺς φθόγγους πληγῶν 10
 σιωπαί τινες γίνονται. αἷς οἱ φθόγγοι ἀπ' ἀλλήλων πεφύκασι διακρίνεσθαι·
 καὶ γὰρ πᾶσα σιωπὴ ἐν χρόνῳ. ἀλλ' ἐπειδήπερ ἡ ἀκοὴ τῶν μὲν σιγῶν οὐκ
 αἰσθάνεται διὰ τὸ μὴ εἶναι ταύτης κινητικᾶς, ἀλλὰ καὶ ἅμα τὰ διαστήματα,
 ἐφ' ἃ δηλονότι ἡ χορδὴ φερομένη ὡς τὸν ἑαυτῆς τόπον ἐπισχεῖν καὶ αὖθις
 ἐπειγομένη καταστῆναι τὸν ἄερα πλήττει, μικρὰ πάλιν ὄντα καὶ ἀκατάληπτα 15
 50 τυγχάνειν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ πολλοὶ καὶ συνεχεῖς φθόγγοι ἐνὸς φθόγγου φαν-
 τασίαν ταῖς ἀκοαῖς διὰ τὴν ἑαυτῶν ποιοῦνται συνέχειαν.

Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς τούτοις καὶ πάλιν εἰδέναι, ὅτι τῶν φθόγγων οἱ μὲν
 καλοῦνται ἰσοτόνοι, οἱ δὲ ἀνισότονοι· καὶ ἰσότονοι μὲν καλοῦνται οἱ τὴν τάσιν ||
 380 ἀπαράλλακτον ἔχοντες, ἀνισότονοι δὲ τοῦναντίον οἱ κατὰ τὴν τάσιν παραλ- 20
 λάττοντες· ἀλλ' οἱ μὲν ἰσότονοι, ἐπεὶ κατὰ τὴν τάσιν ἀπαράλλακτοι καὶ παν-
 τελῶς κατὰ πάντα ἀδιάφοροί εἰσι, τομὴν ἐξ ἀνάγκης οὐδαμῶς ἐπιδέχονται·
 οἱ δὲ ἀνισότονοι πάλιν, ἐπεὶ κατὰ τὴν τάσιν παραλλάττοντές εἰσι καὶ διάφοροι,
 ἐξ ἀνάγκης καὶ διαίρεσιν ἐπιδέχονται. καὶ γὰρ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ συνεχεῖς,
 οἱ δὲ διωρισμένοι· ἀλλ' οἱ μὲν συνεχεῖς καὶ ἀνισότονοι, ἐπειδήπερ τοὺς τόπους 25
 10 τῶν ἐφ' ἑκάτερα μεταβάσεων ὡς συνηχοῦντες ἔτι κινουμέναις ταῖς ἑαυτῶν
 ἐπιτάσεσιν τε καὶ ἀνέσεσιν ἀνεπιδήλους ἔχουσιν, ἄθετοί εἰσι πάντῃ πρὸς τὴν
 τοῦ ἡρμοσμένου παράληψιν· οἱ δὲ διωρισμένοι, οἱ καὶ κυρίως φθόγγοι προσα-
 γορεύονται, ἐπειδήπερ ἐκδήλους τοὺς τόπους τῶν ἑαυτῶν μεταβάσεων ἔχουσι
 — καὶ γὰρ φθόγγος ἐστὶν ὁ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπέχων τάσιν — τοῦναντίον 30

συνεχεῖ Mc Li La | ἔφημεν non mutavi; cf. L.S.J. s.v. || 2 ἀλλὰ καὶ πλ. H Pa Oa Om
 Mc Pb Am Li || 4 ἐπὶ ... ἐπεὶ in mg. H | ἐπεὶ Va Ma Mb N La Lb ἐπειδὴ H Pa Oa
 Om Mc Pc (Pb?) Am Li -δὲ ss. R || 5 τόπου μεταστᾶσα al. m. in mg. Mb || 7 οὐ om.
 H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 8 αὐτῆς' ex ἀκο(υ)ῃ H Pc || 10 μέσον] μέσων Va Pa Pb
 μέσῃ Mb | κατὰ τοὺς φθ. κατὰ φθ. Oa (et Wallis) || 13 μὴ om. Pa | τὰ διαστήματα ss.
 Mb || καὶ om. R || 14 τόπον al. m. ss. Mb || 15 καταστῆναι] ἀτάστων Pb, sed
 (in mg.) scr. καὶ (?) στῆναι ut ceteri omnes | μικρὰ καὶ μ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
 ἀκατάλ.] κατὰλ. La || 16 τυγχάνειν] τυγχάνει H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 17 ποιοῦνται]
 -οῦντα H Oa Om Mc Am Li || 19 ἀνισοτ.] ἀφισοτ. Mb | ἰσότονοι pr. ... καλοῦνται
 mg. Mc || 20 ἀ(παραλλ.)] ἀ in ras. Mb | παραλλ ... 21 ἀπαραλλ. in mg. N || 23 τὴν om.

εὐθετοὶ καθιεστήκασιν. ἐπεὶ δὲ ὁ φθόγγος αὐτὸς μὲν καθ' ἑαυτὸν οὐδέποτε
 20 θεωρεῖται ἐν λόγῳ — ἐν δυοῖν γὰρ ὁ λόγος πάντως ἅτε ὢν τῶν πρὸς τι καὶ ἐν
 σχέσει τῇ πρὸς ἀλλήλᾳ τινων θεωρούμενος — ἔχων δὲ πρὸς ἄλλον σχέσιν ἢ πρὸς
 ἰσότονον αὐτῷ ἢ πρὸς ἀνιστόνον ἔξει, εἴ μὲν οὖν ἰσότονον εἴεν. ἐν ταυτότητι
 πάντως θεωρηθήσονται· εἰ δὲ ἀνιστόνοι, ἤτοι συνάπτονται ἀλλήλοις καὶ 5
 εὐφοροὶ πρὸς αἰσθησιν γίνονται ἢ τοῦναντίον. ἀλλ' εἰ μὲν οὖν μὴ συναπτοῖντο
 ἀλλήλοις, ἐκμελῆς ἡ τοιαύτη γίνεται σχέσις καὶ αὐτοὶ ἐκμελεῖς οἱ φθόγγοι· εἰ
 δὲ συνάπτοντό πως, ἐμμελεῖς· εἰσὶ γὰρ ἐμμελεῖς ὅσοι συναπτόμενοι πρὸς ἄλ-
 30 λήλους εὐφοροὶ πρὸς ἀκοήν τυγχάνουσιν. ἐκμελεῖς δὲ ὅσοι μὴ οὕτως ἔχουσι.
 τῶν οὖν συναπτομένων ἀλλήλοις καὶ πρὸς ἀκοήν ὄντων εὐφώρων τριπλή τις 10
 διαφορὰ τυγχάνει· οἱ μὲν γὰρ οὕτως συντίθενται καὶ συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους
 ὥσπ' εὐφώρους αὐτοὺς εἶναι· μόνον πρὸς ἀντίληψιν. οἱ δὲ οὕτως ὥς μὴ μόνον
 εὐφώρους εἶναι. ἀλλ' ἤδη καὶ ὁμοίαν ἑαυτῶν αἰσθησιν ἀπεργάζεσθαι. οἱ δὲ εἰς
 τοσοῦτον ὥς καὶ ἐνὸς ποιεῖν ταῖς ἀκοαῖς τὴν ἀντίληψιν καίπερ ὄντας ἀνιστό-
 νους. καλοῦνται τοίνυν οἱ μὲν εὐφοροὶ μόνον ταῖς ἀκοαῖς ἐμμελεῖς. οἱ δὲ ὁμοιότη- 15
 40 τοις ἤδη μετέχοντες σύμφωνοι, οἱ δὲ ἐνόητος ὁμόφωνοι εἰπουν ἀντίφωνοι. εἴ τις
 μὲν οὖν ἐστὶν ὁμόφωνος, ἐκεῖνος πάντως καὶ σύμφωνός ἐστι καὶ ἐμμελής· εἴ τις
 δὲ σύμφωνος καὶ ἐμμελής, οὐ πάντως δὲ καὶ ὁμόφωνος. ὁ δὲ ἐμμελής οὔτε
 σύμφωνος πάντως οὔτε ὁμόφωνος. καὶ κατὰ τὸ ἀντικείμενον οἱ μὲν ἐκμελεῖς
 ἐκβέβληνται τῆς διαιρέσεως ταύτης· οἱ δὲ διάφωνοι οὐ πάντως εἰσὶ καὶ ἐκμε- 20
 λεῖς. εἰ καὶ ἅμα κρουομένων ἢ τοῦ μέλους ἰδιότης θαπέρου γίγνεται· οἱ γὰρ
 50 ἐμμελεῖς μόνον ὄντες οὔτε σύμφωνοι οὔτε ὁμόφωνοι ὑπάρχοντες διάφωνοι
 μὲν εἰσιν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἐκμελεῖς. ἔστωσαν οὖν οἱ μὲν ἐκμελεῖς πάντως καὶ
 διάφωνοι. οἱ δὲ διάφωνοι οὐ πάντως καὶ ἐκμελεῖς. ||
 381 Τῶν δὲ ἀνιστόνων καὶ ἐμμελῶν φθόγγων οἱ μὲν εἰσιν ὀξεῖς. οἱ δὲ βαρεῖς, 25
 οἱ δὲ μέσοι· ἀλλ' ὀξεῖς μὲν οἱ τῶν νητῶν, βαρεῖς δὲ οἱ τῶν ὑπάτων, μέσοι δὲ

3 σχέσει] σχέσιν Oa Om Lb | ἄλλον] ἄλλην, sed o ss. La | 4 ἰσότονον ... πρὸς om.
 H | εἰ] οἱ Mb | οὖν om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 5 εἰ] οἱ ex εἰ Mb. || 6 εἰ μὲν
 οὖν μὴ Va Ma Mb N Pc La Lb εἰ μὲν μὴ R Pa Mc Pb Am Li εἰ μὲν H Om Oa εἰ μὴ
 Wallis || 9 τυγχάνουσιν] ἔχουσιν, sed del. et in mg. al. m. scr. τυγχ. Mb || 11 συντίθενται]
 -v- alt. ss. Mc -τιθεται N || 9 inter ἐκ et μελεῖς spatium c. 3 litt. N || 12 μόνον pr. om. La μόνην
 N | μόνον alt.] μόνων, sed ss. o La || 13 ὁμοίαν ex ὁμίαν Mb | ἑαυτῶν] αὐτῶν Va N ||
 16 μετέχοντες] συνεχοντες N || 17 καὶ¹ om. N | σύμφωνος pr.] ἀσύμφ. N || 20 πάντως]
 πάντες H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (La?) | ἐκμ. Va H Pa Mb Oa Om Mc Pb Am Li Lb

οἱ τῶν μεταξὺ· εἰσὶ δὲ τούτων διαφοραὶ πλείους· πρώτη μὲν ἡ κατὰ τάσιν, ὁξύτητι καὶ βαρύτητι· δευτέρα δὲ ἡ κατὰ διαστήματος μετοχὴν. ὅταν ὁ μὲν ἐνὶ κοινωνῶν, ὁ δὲ πλείοσι θεωρῇται· τρίτη δὲ ἡ κατὰ συστήματος, ὅταν ὁ μὲν ἐνός, ὁ δὲ δυοῖν μετέχῃ συστημάτων· τετάρτη δὲ ἡ κατὰ τὸν τῆς φωνῆς
 10 τόπον· πέμπτη δὲ ἡ κατὰ τὸ ἦθος· ἕτερα γὰρ ἦθη τοῖς ὁξυτέροις καὶ ἕτερα τοῖς βαρυτέροις ἐπιτρέχει, καὶ ἕτερα μὲν παρυπατοειδέσιν ἕτερα δὲ λιχανοειδέ-
 σιν. ἀλλὰ περὶ μὲν φθόγγων ἀπόκρι ταῦτα. περὶ δὲ διαστήματος ἐξῆς λεκτέον· καὶ γὰρ φύσει μετὰ τὸν φθόγγον τὸ διάστημα τέτακται.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ.

Τὸ διάστημα τοῖνυν διχῶς λέγεται· κοινῶς καὶ ἰδίως· καὶ κοινῶς μὲν πᾶν
 20 μέγεθος τὸ ὑπὸ τινων περάτων ὀριζόμενον, ἰδίως δὲ τὸ κατὰ μουσικὴν, ὅπερ οὕτως ὀρίζεται· διάστημα ἐστὶ μέγεθος φωνῆς ὑπὸ δυοῖν φθόγγων περιγεγραμ-
 μένον· ἡ διάστημα ἐστὶ τὸ περιεχόμενον ὑπὸ δύο φθόγγων ἀνομοίων τῇ τάσει ἦτοι ὁξύτητι καὶ βαρύτητι· ἡ ὁδὸς ποιεῖ ἀπὸ βαρύτητος εἰς ὁξύτητα ἡ ἀνὰ πα-
 λιν· ἡ διάστημα ἐστὶ τὸ ὑπὸ δύο φθόγγων ὠρισμένον μὴ τὴν αὐτὴν ἐχόντων
 τάσιν· ἦτοι διαφορὰ τις τάσεων καὶ τόπος δεκτικὸς φθόγγων ὁξυτέρων μὲν
 30 τῆς βαρυτέρας τῶν ὀρίζουσων τὸ διάστημα τάσεων, βαρυτέρων δὲ τῆς ὁξυτέρας·
 διαφορὰ δὲ ἐστὶ τάσεων τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τετάσθαι· ἡ διάστημα ἐστὶ δυοῖν
 φθόγγων ἡ πρὸς ἀλλήλους ποιεῖ σχέσις.

Τῶν δὲ διαστημάτων διαφοραὶ εἰσι πέντε· πρώτη μὲν, καθ' ἣν μεγέθει ἀλ-
 λήλων διαφέρει. δευτέρα δέ, καθ' ἣν τὰ σύμφωνα τῶν διαφώνων, τρίτη δέ,
 καθ' ἣν τὰ σύνθετα τῶν ἀσυνθέτων, τετάρτη δὲ ἡ κατὰ γένος, πέμπτη δὲ καθ'
 ἣν διαφέρει τὰ ῥητὰ τῶν ἀλόγων.

Ἡ μὲν οὖν κατὰ μέγεθος ἐστὶ, καθ' ἣν ἃ μὲν ἐστὶ μείζονα τῶν διαστημάτων,
 ἃ δὲ ἐλάττωνα οἶον δίεσις, ἡμιτόνιον, τόνος, τριημιτόνιον, δίτονον, διὰ τεσσάρων,
 διὰ πέντε, διὰ πασῶν, διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων, διὰ πασῶν καὶ διὰ πεντε,
 40 δὶς διὰ πασῶν.

Ἡ δὲ κατὰ σύμφωνον καὶ διάφωνον, καθ' ἣν ἃ μὲν ἐστὶ τῶν διαστημάτων
 382 σύμφωνα, ἃ δὲ διάφωνα· || σύμφωνα δὲ τὰ τε ἀντίφωνα καλοῦμενα οἶον τὸ

ἔπωσαν . . . 24 ἐχμ. om. La Lb || 1 τάσιν] τάξιν Va τίσιν N τὴν τάσιν Mb || 2 δευτέρα]
 -τερος N | μετοχὴν] μετοχή N | ὁ om. Mc || 3 θεωρῇται] -ρεῖται Mb Oa N | δὲ ἡ supplevi,
 om. codd. | συστήματος] διαστ. Pa || 4 μετέχῃ] -εχει H Oa Om Mc N Pc Pb Am Li La |
 δὲ scr. Wall., om. codd. (pr. Oa?) || 5 δὲ om. Pa Mb | ἦθος] εἶδες H εἶθος Am εἶδος
 Oa || 15 in mg. περὶ διαστήματος H Om || titulum om.

Mb N | 9 καὶ² om. R Ma Pc Pb | 10 sq. τὸ κατὰ μουσικὴν] κατὰ τὸ μ. H Oa κατὰ τὴν μ.
 conl. Wall. || 13 ἀπὸ ex ἐπὶ R | ἡ om. R || 17 δὲ om. Mc | τὸ om. N | καὶ ss. Pc. ||
 19 μεγέθει] μεγέθεσι Om | in mg. πόσαι τῶν διαστημάτων διαφέρει Om || 20 τὰ ss. Pa ||
 21 δὲ¹ om. Mb | γένος] τὸ γένος Mb || 22 ἀλόγων] ἄλλων Mb || 23 ἡ] ὁ H Pa Oa Om Mc
 Pb Am Li | κατὰ μ.] κατὰ τὸ μ. Mb | μέγεθος al. m. ex -θοῦς H | διαστημάτων]
 διαφωνῶν R Ma || 24 δίτονον] διστόνον Pc || 27 ἡ] ὁ H Pa Om Mc Pb Am Li || 28 δὲ διαφ.]

W

διὰ πασῶν καὶ τὸ δις διὰ πασῶν, καὶ τὰ παράφωνα οἷον τὸ διὰ πάντε καὶ
 τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πάντε, καὶ τὰ μόνως τῷ γενικῷ ὀνόματι σύμφωνα προ-
 σαγορευόμενα οἷον τὸ διὰ τεσσάρων καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων.
 τὰ τε γὰρ ἀντίφωνα σύμφωνα ἔστιν, ἐπειδὴν τὸ ἀντικείμενον τῇ ὀξύτητι
 βάρος συμφωνῇ· ὁμοίως καὶ τὰ παράφωνα, ἐπειδὴν μήτε ὁμότονον φθέγ- 5
 10 γηται φθόγγος φθόγγῳ μήτε διάφωνον, ἀλλὰ παρὰ τι γνώριμον τῷ λόγῳ
 διάστημα. διαφέρει δ' ἀλλήλων τό τε ἀντίφωνον καὶ παράφωνον τῷ τὸ μὲν
 παράφωνον ἀνισοχρόνως συμφωνεῖν, ἡπίως τε καὶ εὐρύθμως διαδεχομένων
 ἀλλήλους τῶν φθόγγων ἀναλογίαις τε καὶ λόγοις καθ' ὁμαλότητα, τὸ δὲ
 ἀντίφωνον ἰσοχρόνως, τοῦ ὀξέος τῷ βαρεῖ κατὰ ταῦτό συμφωνούντος οἷον 10
 τοῦ ὀγδόου τῷ πρώτῳ, τοῦ ἐννάτου τῷ δευτέρῳ, τοῦ δωδεκάτου τῷ
 πέμπτῳ καὶ τοῦ πεντεκαιδεκάτου τῷ ὀγδῳ, συνκινούντων ἢ συγκατιόντων
 20 ἐν ταῖς τάσεσιν ἢ ἀνέσεσιν τῶν βαρέων τοῖς ὀξεσιν ἢ τῶν ὀξεων τοῖς
 βαρέσιν ἀνά λόγον. ἔστι γὰρ συμφωνία δυσὶν φθόγγων ὀξύτητι καὶ βαρύτητι
 διαφερόντων κατὰ τὸ αὐτὸ πτωσις καὶ κρᾶσις. δεῖ γὰρ τοὺς φθόγγους 15
 συγκρουσθέντας ἐν τι εἶδος ἀποτελεῖν φθόγγου τῇ ἀκοῇ οὔτε τῆς ὀξύτητος
 ὑπερβαλλούσης καὶ αὐτὴν παρεμφαινούσης οὔτε μὴν τῆς βαρύτητος, ἀλλ'
 οἶονεὶ κρᾶσεως τοιαύτης γενομένης ὥς τῶν κεκραμένων μὴ ἐπικρατεῖν θατέρου
 θατέρον μηδὲ τὴν αὐτοῦ δύναμιν παρεμφαίνειν ἢ ὑπερβάλλουσαν τὴν θατέρου
 30 ἢ ἐλλείπουσαν. ἐὰν γὰρ ἡ ἀκοὴ τοῦ βαρέος μᾶλλον ἐν τῇ συγκρούσει ποιῇται 20
 τὴν ἀντίληψιν ἢ πάλιν τοῦ ὀξέος, ἀσύμφωνόν ἔστι τὸ τοιοῦτον <διάστημα>.
 διάφωνα δὲ τὰ ἐλάττωνα τοῦ διὰ τεσσάρων πάντα καὶ τὰ μεταξὺ τῶν συμφώνων.
 ἐλάττω μὲν οὖν ἔστι τοῦ διὰ τεσσάρων δίεσις, ἡμιτόνιον, τόνος, τριημιτόνιον,
 δίτονον· μεταξὺ δὲ τῶν συμφώνων τρίτονον, τετράτονον, πεντάτονον καὶ τὰ
 ὅμοια. ἔστι δὲ διαφωνία, ὅταν δύο φθόγγων ἀνομοίων πληττομένων τοῦ βαρυ- 25
 τέρου φθόγγου τὸ μέρος ὑπάρχη ἢ τοῦ ὀξυτέρου.

δὲ καὶ διαφ. Mc Am || 2 μόνως] μόνῳ H Oa Om || 3 καὶ ss. al. m. N | τὸ alt. om. R Ma
 Pc | καὶ . . . τεσσάρων om. La | διὰ alt. om. N || 4 sq. τῇ ὀξ. βάρος] βάρος τῇ ὀξ. R
 Ma Pc || 5 συμφωνῇ] -φωνεῖ Mb || 6 γνώριμον] -ρισμον La | τῷ] τὸ Mb || 7 δ' ἀλλήλων]
 δι' ἀλλήλων Oa | τε ss. N || 9 ἀλλήλους] -λοις Va Pa N || 10 ἀντίφωνον] ἀντίφρονον Mb ||
 13 τάσεσι(v)] ἐπιτασ. Oa τασιν (sine acc.) H | ἢ alt.] καὶ Om N | 14 καὶ ss.al. m. N |
 15 κρᾶσις] κρᾶστις Am | γὰρ] δε Mb || 16 συγκρουσθέντας] συγκαρθ. Mb -κρ(σ)θ- N ||
 17 -βαλλούσης] -βαλούσης Pa Mb Pb | αὐτὴν] αὐτὴν H Pa Mb Oa Om Mc N Pb (?) Am
 Li La || 18 μὴ ἐπικρατεῖν om. Mb | ἐπικρατεῖν] ἀποκρ. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ||

Ἡ δὲ τοῦ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου ἐστὶ, καθ' ἣν ἃ μὲν ἐστὶ τῶν διαστημάτων
 ἀσύνθετα, ἃ δὲ σύνθετα· ἀσύνθετα μὲν οὖν διαστήματά ἐστι τὰ ὑπὸ τῶν ἐξῆς
 φθόγγων περιεχόμενα οἷον ὑπάτης καὶ παρυπάτης, καὶ παρυπάτης καὶ λιχανοῦ,
 καὶ λιχανοῦ καὶ ὑπάτης μέσων· ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διαστημά-
 των. σύνθετα δὲ τὰ μὴ ὑπὸ τῶν ἐξῆς οἷον ὑπάτης καὶ λιχανοῦ, ὑπάτης καὶ 5
 ὑπάτης μέσων, ὑπάτης μέσων καὶ μέσης, μέσης καὶ νήτης τῶν διεξευγμένων
 ἢ νήτης τῶν ὑπερβολαίων. ἐστὶ δὲ τινα κοινὰ συνθέτου καὶ ἀσυνθέτου διαστή-
 50 ματα τὰ ἀπὸ ἡμιτονίου μέχρι διτόνου. τὸ γὰρ ἡμιτόνιον ἐστὶν ἐν μὲν τῇ ἀρμονίᾳ
 σύνθετον, ὡς δειχθήσεται, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ ἀσύνθετον· ὁ τόνος
 ἐν μὲν χρώματι σύνθετος, ἐν δὲ διατόνῳ ἀσύνθετος· τὸ τριημιτόνιον ἐν μὲν 10
 χρώματι ἀσύνθετον, ἐν δὲ διατόνῳ σύνθετον· τὸ δίτονον ἐν μὲν ἀρμονίᾳ ἀσύν-
 383 θετον, ἐν δὲ χρώματι καὶ διατόνῳ σύνθετον. τὰ δὲ || ἐλάττωνα τοῦ ἡμιτονίου
 πάντα ἀσύνθετά ἐστιν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μεῖζω τοῦ διτόνου πάντα σύνθετα.

Ἡ δὲ κατὰ γένος, καθ' ἣν ἃ μὲν ἐστὶ τῶν διαστημάτων διατονικά, ἃ δὲ
 χρωματικά, ἃ δὲ ἐναρμόνια. 15

Ἡ δὲ τοῦ ῥήτου καὶ ἀλόγου διαφορὰ ἐστὶ, καθ' ἣν τῶν διαστημάτων ἃ
 μὲν ἐστὶ ῥητά, ἃ δὲ ἄλογα. ῥητά μὲν οὖν ἐστὶν, ὧν οἷόν τέ ἐστι τὰ μεγέθη ἀπο-
 10 διδόναι οἷον δίσσιν, ἡμιτόνιον, τόνον, τριημιτόνιον, δίτονον, διὰ τεσσάρων καὶ
 τὰ ὅμοια, ταῦτ' ὁ δ' εἰπεῖν ὧν καὶ λόγον ἔστιν εἰπεῖν οἷον ††. λόγον δὲ φημι
 τὴν πρὸς ἀλλήλα κατ' ἀριθμὸν σχέσιν. ἄλογα δὲ τὰ παραλλήλ' ὄντα ταῦτα τὰ 20
 μεγέθη ἐπὶ τὸ μεῖζον ἢ τὸ ἐλάττω ἀλόγῳ τινὶ μεγέθει ἦτοι ὧν οὐδεὶς πρὸς
 ἀλλήλα λόγος εὐρίσκεται.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.

20 Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ διαστήματος ἐξῆς καὶ περὶ τοῦ συστήματος
 διαληψόμεθα. σύστημα τοῖνον ἐστὶ τὸ ἐκ πλειόνων ἢ ἐνὸς διαστημάτων συγ-
 κείμενον. τῶν δὲ συστημάτων διαφοραὶ εἰσὶν ἑπτὰ, τέσσαρες μὲν αἱ αὐταὶ τοῖς 25
 διαστήμασιν· ἡ τε κατὰ μέγεθος καὶ ἡ κατὰ γένος καὶ ἡ τοῦ συμφώνου καὶ |

ex ? N || 1 sq. καθ' ἣν ... σύνθετα om. H Pa Oa Om Mc Pc (!) Pb Am Li || 2 ἃ δὲ σύνθετα
 om. N | διαστ. ἐστὶ. ord. inv. Pb || 3 καὶ παρυπάτης καὶ λιχανοῦ om. H Pa Oa Om
 Mc Pc (!) Pb Am Li || 4 καὶ λιχανοῦ ss. al. m. N | ὁ καὶ ὑπ. μέσων Pb || 8 ἀπὸ] ὑπὸ N |
 ἡμιτονίου] -τονιον R Va || 9 τόνος] τόπος H | 10 δὲ om. Pa Pb || 11 διατόνῳ] διτόνῳ Mb |
 τὸ δίτονον ... σύνθετον in mg. N || 13 δὲ om. Mb | διτόνῳ] δι- ex δι- Pb δι- N Lb ||
 14 καθ' ἣν in mg. al. m. Mb | τῶν om. La || 18 τόνον, τριημιτόνιον mg. N || 20 ἀριθμὸν]
 -μῶν H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τῶν (corr. ex κατ'!) ἀριθμῶν Mb || τμήμα ἑκτον
 om. R Ma, mg. Mb | in mg. τίνα τὸ ἐν τῷ ἀμεταβολῶ συστήματι σύμφωνα H τίνα τὰ etc.
 Om | τμ. ἑκτον περὶ συστ. post 24 διαληψ. al. m. in textum inseruit N, in mg. Mb ||

W

διαφώνου καὶ ἡ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου· τὴν γὰρ τρίτην ῥηθεῖσαν ἐπὶ τῶν τοῦ
 διαστήματος διαφορῶν ἀδύνατον ὑπάρξει συστήματος πρὸς σύστημα· καὶ γὰρ
 οὐκ ἐνδέχεται τὰ μὲν σύνθετα, τὰ δὲ ἀσύνθετα εἶναι τῶν συστημάτων τοῦτον
 30 γε τὸν τρόπον ὅπερ τῶν διαστημάτων τὰ μὲν ἦν σύνθετα, τὰ δὲ ἀσύνθετα.
 τρεῖς δὲ ἴδιαι τῶν συστημάτων διαφοραὶ εἰσιν, ἡ τοῦ ἐξῆς καὶ ὑπερβατοῦ καὶ 5
 ἡ τοῦ συνημμένου καὶ διεzeugμένου καὶ ἡ τοῦ ἐμεταβόλου καὶ ἀμεταβόλου.
 Μεγέθει μὲν οὖν διαφέρει τὰ μείζω συστήματα τῶν ἐλαττόνων καθάπερ τὸ
 διὰ πασῶν τοῦ διὰ πέντε ἢ διὰ τεσσάρων ἢ διτόνου ἢ τριτόνου καὶ τῶν ὁμοίων.

Τῇ δὲ τοῦ συμφώνου καὶ διαφώνου διοίσει τὰ ὑπὸ τῶν συμφώνων φθόγων
 περιεχόμενα τῶν ὑπὸ τῶν διαφώνων. σύμφωνα δὲ ἐστὶν ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ 10
 40 συστήματι ἑξῇ· πρῶτον μὲν καὶ ἐλάχιστον τὸ διὰ τεσσάρων, τόνων δύο καὶ
 λείμματος τοῦ καὶ ἡμιτονίου παρὰ τοῖς μουσικοῖς καλουμένου, οἷόν ἐστι τὸ
 ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων· δεύτερον δὲ τὸ διὰ πέντε, τόνων τριῶν
 καὶ λείμματος, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ ὑπάτην μέσων ἢ μᾶλ-
 λον ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ παραμέσῃ· τρίτον δὲ τὸ διὰ πασῶν, τόνων πέντε 15
 384 καὶ δύο λειμμάτων, || οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ μέσῃ ἢ ἀπὸ
 μέσης ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων· τέταρτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων,
 τόνων ἑπτὰ καὶ τριῶν λειμμάτων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ
 παρανήτην τῶν διεzeugμένων· πέμπτον δὲ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε, τόνων
 δεκά καὶ τριῶν λειμμάτων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήτην 20
 διεzeugμένων· ἕκτον δὲ τὸ διὰ πασῶν, τόνων δέκα καὶ λειμμάτων τεσ-
 10 σάρων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων. διάφωνα
 δὲ ἐστὶ τὰ τε ἐλάχιστω τοῦ διὰ τεσσάρων καὶ τὰ μετὰ τῶν εἰρημένων
 συμφώνων πάντα.

Γίνεται δὲ καὶ σχήματα τοῦ αὐτοῦ μεγέθους ἐκ τῶν αὐτῶν ἀσυνθέτων 25
 συγκείμενα καὶ ἀριθμοῦ. εἴπερ ἡ τάξις αὐτῶν ἀλλοίωσιν λάβῃ ἐνυπάρχοντός
 τίνος ἀνομοίου· τὰ γὰρ ἐξ ἴσων πάντων ἢ ὁμοίων σχημάτων ἀλλοίωσιν οὐ ποιεῖ.

Mb | 1 ἐπὶ bis Mb || 2 ὑπάρξει om. Mb | συστήματος] -ματα Pa || 3 συστημάτων]
 διαστημάτων N || 4 ὅπερ] εἴπερ H Pa Oa Om Mc (qui scr. εἴπερ) Pb Am Li | ἦν] εἰσι
 Mb | τὰ δὲ ἀσύνθετα om. La || 5 συστημάτων] διαστ- Mb | ἡ om. R || 7sq. τὸ διὰ πασ.]
 τοῦ δ. πασ. N | τοῦ διὰ πέντε . . . τεσσάρων mg. Am || 8 διτόνου] διττόνου N Li,
 sed N del. α || 11 καὶ ss. N | τὸ] τῶν N || 12 καὶ om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
 ἐστὶ τὸ bis H | τὸ] τῶν N || 13 ἀπὸ om. H. | ἐπὶ ὑπάτην] ἐπιπάτην N ἐπὶ ὑπ. La | τὸ

W

Τοῦ μὲν οὖν διὰ τεσσάρων τρία ἐστὶν εἶδη· πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων
 περιεχόμενον, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ ὑπάτην μέσων· δεύτερον δὲ
 20 τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων ἐπὶ παρυπάτην
 μέσων· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ λιχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ
 λιχανόν μέσων.

5

Ἐν μὲν οὖν ἁρμονίᾳ καὶ χρώματι πρὸς τὴν τοῦ πυκνοῦ σχέσιν τὰ σχήματα
 τῶν συμφώνων λαμβάνεται, ὅθεν καὶ ἐξ ἀνάγκης δύο σχήματα ἐν τοῦτοις γίνε-
 ται· τὸ γὰρ λεγόμενον πυκνὸν σύστημα ἢ τὰ πρὸς τῷ βαρυτάτῳ φθόγγῳ τοῦ
 30 διὰ τεσσάρων δύο διαστήματα ἐπέχει ἢ τὰ πρὸς τῷ ὀξυτάτῳ· καὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον
 σύστημα ἐν δυσὶν αἰὶ διαστήμασι τοῦ διὰ τεσσάρων θεωρεῖσθαι πέφυκεν, ὥς 10
 ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἔπειτα εἰσόμεθα. ἐστὶ δὲ πυκνὸν σύστημα ποιεῖ τριῶν φθόγγων
 διάθεσις ἢ τὸ ἐκ δύο διαστημάτων συνεστηκός, ἃ συνεθέντα ἔλαττον διάστημα
 περιέχει τοῦ λειπομένου διαστήματος ἐν τῷ διὰ τεσσάρων. ἐν δὲ διατόνῳ ἐπὶ
 πυκνοῦ οὐ γίνεται· διακρίνεται δὲ τὸ γένος τοῦτο εἰς ἡμιτόνια ἥτοι λείμματα καὶ
 τόνους, ὥς εἴρηται.

15

40 Τοῦ δὲ διὰ πέντε τέσσαρά ἐστι σχήματα· πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων
 περιεχόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ
 παραμέσῃν· δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων, οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ·
 τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων, οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· τέταρτον δὲ τὸ ὑπὸ
 βαρυπύκνων, οὗ τέταρτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ, οἷόν ἐστι τὸ ἀπὸ μέσης ἐπὶ νήτην 20
 διαξυγμένων.

Ἐν δὲ τῷ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἐστὶν εἶδος τοῦ διὰ πέντε, οὗ πρῶτον τὸ
 50 ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρύ· δεύτερον δέ, οὗ πρῶτον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ·
 τρίτον δέ, οὗ δεύτερον τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ· τέταρτον δέ, οὗ τρίτον τὸ
 ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ ὀξύ. ||

25

385 Τοῦ δὲ διὰ πασῶν εἶδη ἐστὶν ἑπτὰ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῷ θεωρου-
 μένων ἀσυνθέτων διαστημάτων καὶ πρῶτον μὲν τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων περιε-
 χόμενον, οὗ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἐστὶ δὲ τὸ ἀπὸ ὑπάτης ὑπάτων ἐπὶ
 παραμέσῃν, ἐκαλεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν παλαιῶν μιζολύδιον· δεύτερον δὲ τὸ ὑπὸ

1 ὑπὸ] ὑπὲρ N || 2 ἀπὸ om. R Ma Pc | ἀπὸ ὑπάτης in ras. Va | δὲ om. Mb || 3 μεσοπ.
 in ras. Va | ἀπὸ om. Mb ἀπὸ τῆς παρυπ. La || 4 δὲ om. Mb || 5 λιχανόν] -ων N ||
 7 λαμβ.] λαμβ. λαμβ. Mb || 8 τὰ ss. Va, om. cell. (cf. 9) | τῷ] τὸ Am | βαρυτάτῳ] -τέρῳ
 H Pa Oa Om Mc Pb Am Li (Lb?) | φθόγγῳ] φθόγγου N || 9 διαστήματα] συστήματα
 H Pa Mc Pb Am Li | ἢ, τὰ] εἴτα H Pa Oa Om Mc Pb Am Li ἥτοι conl. W || 10 θεω-
 ρεῖσθαι] θεωρεῖται N -ει- ex ? Pb || 11 ἔπειτα] μετέπειτα Mb || 12 διαστημάτων] συστ. . .
 (al. m. ss. δια) Mb | συνεστηκός] -κὼς H διεστηκός Pa | συνεθέντα] σύνθετα H Pa Oa
 Om Mc Pb Am Li || 13 διατόνῳ] διατόνων Mc Li || 16 δὲ om. H Oa Om || 17 μέσων ss.
 Va || 18 δὲ om. Mb | post ὀξύ supplendum ex Cleonide <οἷον> ἐστὶ <τὸ> ἀπὸ παρ-
 υπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην διαξυγμένων || 19 τρίτον] τρίτην N | post ὀξύ suppl. ex Cleo-
 nide <οἷον> ἐστὶ <τὸ> ἀπὸ λιχανοῦ μέσων ἐπὶ παρηνήτην διεξυγμένων | δὲ om. Mb || 20
 -πύκνων] -πύκνου H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | τέταρτος . . . ὀξύ] πρῶτος . . . βαρύ

W

μεσοπύκνων. οὗ δεύτερος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ παρυπάτης ὑπάτων,
 10 ἐπὶ τρίτην διεξευγμένων. ἐκαλεῖτο δὲ λύδιον· τρίτον δὲ τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων,
 οὗ τρίτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ λιχανοῦ ὑπάτων ἐπὶ παρχνήτην
 διεξευγμένων. ἐκαλεῖτο δὲ φρύγιον· τέταρτον τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων. οὗ τέταρτος
 ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ ὑπάτης μέσων ἐπὶ νήτην διεξευγμένων, 5
 ἐκαλεῖτο δὲ δώριον· πέμπτον τὸ ὑπὸ μεσοπύκνων, οὗ πέμπτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ
 ὀξύ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ παρυπάτης μέσων ἐπὶ τρίτην ὑπερβολαίων, ἐκαλεῖτο δὲ
 ὑπολύδιον· ἕκτον τὸ ὑπὸ ὀξυπύκνων. οὗ ἕκτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ
 20 λιχανοῦ μέσων ἐπὶ παρχνήτην ὑπερβολαίων. ἐκαλεῖτο δὲ ὑποφρύγιον· ἑβδομον
 τὸ ὑπὸ βαρυπύκνων, οὗ ὁ τόνος ἑβδομος ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἔστι δὲ τὸ ἀπὸ μέσης ἐπὶ 10
 νήτην ὑπερβολαίων. ἐκαλεῖτο δὲ κοινὸν καὶ λοκριστὶ καὶ ὑποδώριον.

Ἐν δὲ τῷ διατόνῳ πρῶτον μὲν ἔστιν εἶδος τοῦ διὰ πασσῶν. οὗ πρῶτον μὲν
 ἐπὶ τὸ βαρὺ. τέταρτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ ἔστι τὸ ἡμιτόνιον· δεύτερον δέ, οὗ τρίτον
 μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ. πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· τρίτον δέ, οὗ δεύτερον ἐφ' ἐκάτερα·
 30 τέταρτον δέ, οὗ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ. τρίτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· πέμπτον δέ, οὗ 15
 τέταρτον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ. πρῶτον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἕκτον δέ, οὗ τρίτον μὲν ἐπὶ τὸ
 βαρὺ. δεύτερον δὲ ἐπὶ τὸ ὀξύ· ἑβδομον δέ, οὗ δεύτερον μὲν ἐπὶ τὸ βαρὺ, τρίτον δὲ
 ἐπὶ τὸ ὀξύ. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα ἀπὸ τῶν αὐτῶν φθόγγων ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς καθάπερ
 ἐπὶ τῆς ἀρμονίας καὶ τοῦ χρώματος καὶ ἐκαλεῖτο τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι.

Τῇ δὲ τοῦ ῥητοῦ καὶ ἀλόγου διαφορᾷ διοίσει συστήματα ὅσα ἐκ ῥητῶν 20
 40 διαστημάτων σύγκειται τῶν ἐξ ἀλόγων· ὅσα μὲν γὰρ ῥητὰ ἐκ ῥητῶν ἔστι, ὅσα
 δὲ ἐξ ἀλόγων ἄλογα.

Τῇ δὲ τοῦ ἐξῆς καὶ ὑπερβατοῦ διοίσει συστήματα τὰ διὰ τῶν ἐξῆς φθόγγων
 μελωδούμενα τῶν καθ' ὑπερβατόν· καὶ τὰ μὲν ἀπλᾶ καθ' ἓνα τρόπον ἐκκεῖται,
 τὰ δὲ οὐχ ἀπλᾶ κατὰ πλείονων τρόπων πλοκὴν γίνεται. 25

1 τὸ² ss. Am || 2 δὲ om. Pb | τὸ om. Mc Li || 3 τὸ alt. om. La | λιχανοῦ] τοῦ λι-οῦ N La
 Lb || 5 ὁ τόνος al. m. ss. N | τὸ alt. om. N La || 6 πέμπτος ex ? R | ὁ om. Mb || 7
 τὸ om. La | ἀπὸ al. m. ss. N || 8 τὸ² ex δὲ Pa | ὀξυπ. recte (cum Cleon.) scr. Wall.
 μεσοπ. codd. (pr. Oa) || 10 ὑπὸ ex ? R | βαρυπ. scr. Wall. ὀξυπ. codd. (pr. Oa) | τὸ ss.
 N || 13 τέταρτον] δεύτερον Pb | δὲ pr. om. Mb || 14 πρῶτον scr. Wall. ἑβδομον codd. |
 πρῶτον . . . 15 βαρὺ mg. al. m. Pc || 15 τρίτον H Pa Oa Om Mc Pb Am Li τέταρτον R Va
 Ma Mb N Pc | τρίτον(?) . . . || 16 βαρὺ om. La Lb || 15 δὲ² om. Mb Li || 16 πρῶτον scr.
 Wall. ἑβδομον codd. | δὲ¹ ex ? R || 17 δεύτερον cr. Wall. ἕκτον codd. | τρίτον scr. Wall.

Τῇ δὲ τοῦ συνημμένου καὶ διεzeugμένου διαφορᾷ διοίσει συστήματα ὅσα
 διὰ τῶν συνημμένων τετραχόρδων τὴν σύνθεσιν ἔχει τῶν <διὰ τῶν> διεzeug-
 μένων. ἔστι δὲ συναφὴ μὲν δύο τετραχόρδων ἐξῆς μελωδουμένων, ὁμοίων κατὰ
 86 σχῆμα, φθόγγος || κοινός, ἃ καὶ κατὰλληλα λέγεται. διάzeugεις δὲ ἔστι δύο
 τετραχόρδων ἐξῆς μελωδουμένων, ὁμοίων κατὰ σχῆμα, τόνος ἀνὰ μέσον· καὶ 5
 παρὰλληλα καλεῖται. ἔστι δὲ καὶ κοινὰ συστήματα, ἃ ποτὲ μὲν κατὰ συναφὴν,
 ποτὲ δὲ κατὰ διάzeugιν καίται. εἰσὶ δὲ αἱ πᾶσαι συναφαὶ ἐν τῷ ἀμεταβόλῳ
 συστήματι δύο, βαρυτέρα καὶ ὀξύτερα· καὶ βαρυτέρα μὲν ἡ ἐκ τοῦ ὑπάτων
 10 καὶ μέσων τετραχόρδου· κοινός δὲ αὐτῇ συνάπται φθόγγος ἡ ὑπάτη τῶν
 μέσων. ὀξύτερα δὲ ἡ ἐκ τοῦ διεzeugμένων καὶ ὑπερβολαίων τετραχόρδου· 10
 κοινός δὲ αὐτῇ συνάπται φθόγγος ἡ νήτη τῶν διεzeugμένων. διάzeugεις δὲ
 ἔστι μία· ποιεῖ δὲ αὐτὴν ὁ τόνος ὁ περιεχόμενος ὑπὸ τε τῆς μέσης καὶ τῆς
 παρυμέσης.

Σύστημα μὲν ἀπλῶς κατὰ Πτολεμαῖον καλεῖται τὸ συγκεκριμένον μέγεθος ἐκ
 συμφωνιῶν, καθάπερ συμφωνία τὸ συγκεκριμένον μέγεθος ἐξ ἐμμελειῶν καὶ 15
 ἔστιν ὥσπερ συμφωνία συμφωνιῶν τὸ σύστημα. τέλειον δὲ σύστημα λέγεται τὸ
 20 περιέχον πᾶσας τὰς συμφωνίας μετὰ τῶν καθ' ἑκάστην εἰδῶν, ὅτι καὶ τελειόν
 ἔστι καθόλου τὸ τὰ αὐτοῦ μέρη πάντα περιέχον εἴτουν οὗ μηδὲν ἄπεστι τῶν
 πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτοῦ συμπλήρωσιν συντελούντων. κατὰ μὲν οὖν τὸν πρῶτον
 ὄρον λέγεται σύστημα καὶ τὸ διὰ πασῶν—ἐδόκει γὰρ αὐταρχεῖ εἶναι τοῦτο τοῖς 20
 παλαιοῖς—καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ
 πέντε καὶ τὸ δις διὰ πασῶν· ἑκάστον γὰρ αὐτῶν ὑπὸ συμφωνιῶν περιέχεται
 δύο ἢ καὶ πλείονων. κατὰ δὲ τὸν δεῦτερον μόνον ἂν εἴη τέλειον σύστημα τὸ δις
 30 διὰ πασῶν· μόνῳ γὰρ ἔνεστιν αὐτῷ τὰ σύμφωνα πάντα μετὰ τῶν ἐκκειμένων
 εἰδῶν καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ αὐτὸ πλεον οὐδὲν ἂν ἔχοι τῶν ἐν ἐκείνῳ δυνάμει λαμβανο- 25
 μένων, τὰ δ' ὑπ' αὐτὸ λείποιτ' ἂν τι τῶν ἐν ἐκείνῳ, ὅθεν τὸ συντιθέμενον ἐκ τοῦ
 διὰ πασῶν καὶ διὰ τεσσάρων σύστημα τέλειον οὐ καλῶς ἔχει καλεῖν. ὀρίζεται
 δὲ τὸ τοιοῦτον τέλειον σύστημα τῷ δις διὰ πασῶν συμφώνῳ· ἔστι δὲ τοῦτο τὸ
 ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ νήτην ὑπερβολαίων. ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ τετραχόρδα

Pb Am Li || 25 κατὰ] τὰ ἐκ N || 2 τῶν alt. ss. Mb | <διὰ τῶν> suppl. Wall. (ex Cleon.)
 om. codd. omnes || 3 ὁμοίων] ὁμοίως R Ma | κατὰ σχῆμα] κατὰ τὸ σχ. H Pa Oa Om Mc
 Pb Li ἢ τὰ τὸ σχ. Am || 5 μέσον legi non potest Va μέσην R Ma (Pc?) || 6 δὲ om. Pb |
 καὶ ss. Mb. || 7 αἱ πᾶσαι] καὶ αἱ π. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li πᾶσαι αἱ La Lb || 8 τοῦ
 ὑπ.] τῶν ὑπ. Pa || 9 μέσων] τοῦ μεσ. H Oa Om Pb τοῦ μέσου Am τῶν μέσων Pa | αὐτῇ
 sic codd. omnes et Cleonides: malim αὐτὰ (cf. Bacch. p. 301, 6) | ὑπάτη] ὑπάτην N ||
 14 μέγεθος om. Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 15 τὸ . . . 16 συμφωνία om. H in mg. N | ἐξ] ἐκ
 Pc || 16 συστ. λέγεται] λέγ. συστ. H Am || 18 αὐτοῦ Mc N Pb Li La αὐτοῦ R Va Pa Ma
 Mb Pc Lb αὐτὰ H Om Oa Am | πάντα ss. Ma | μέρη] μέρει La | περιέχον] -έχειν La Lb |
 εἴτουν . . . 19 συντελ. om. Va (et DPt.) in mg. Om || 20 λέγεται] γίνεται DPt. | ἐδόκει . . .
 21 πασῶν in mg. N | γὰρ] γοῦν DPt. || 21 τὸ² scripsi (cum DPt.): etiam ss. Va om.

W

40 τέσσαρα διὰ δυοῖν διεzeugμένα. ἀλλήλοις δὲ συνημμένα. τό τε ὑπάτων καὶ μέσων καὶ διεzeugμένων καὶ ὑπερβολαίων. καὶ ἔτι τόνοι δύο ὃ τε ἀπὸ προσλαμβανομένης ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων καὶ ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέσην.

Τῇ δὲ τοῦ ἐμμεταβόλου καὶ ἀμεταβόλου διοίσει. καθ' ἣν διαφέρει τὰ ἀπλᾶ συστήματα τῶν μὴ ἀπλῶν· ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ πρὸς μίαν μέσιν ἡρμωσμένα. 5 διπλᾶ δὲ τὰ πρὸς δύο, τριπλᾶ δὲ τὰ πρὸς τρεῖς. πολλαπλάσια δὲ τὰ πρὸς πλείονας. 50 ἐστὶ δὲ μέση φθόγγου δύναμις. ᾧ συμβέβηκε κατὰ μὲν διάzeugιν ἐπὶ μὲν τὸ ὑξὺ τόνον ἔχειν ἀσύνθετον, κατὰ δὲ συναφὴν ᾧ συμβαίνει τριῶν τετραχόρδων συνημμένων ἥτοι τοῦ μέσου ὀξυτάτῳ εἶναι ἢ τοῦ ὀξυτάτου βαρυτάτῳ. ἀπὸ δὲ τῆς μέσης καὶ τῶν λοιπῶν φθόγγων αἱ δυνάμεις γνωρίζονται· τὸ γὰρ πῶς 10 ἔχειν ἕκαστον αὐτῶν πρὸς τὴν μέσιν φανερώς γίνεται. ||

387

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ. ΠΕΡΙ ΓΕΝΟΥΣ.

Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ συστήματος ἐξῆς καὶ περὶ τοῦ γένους δια-
ληψόμεθα. γένος τοίνυν ἐστὶν ποιὰ τεττάρων φθόγγων, ταῦτ' οὖν εἰπεῖν τετραχόρ-
δου διαίρεσις· ἢ γένος ἐστὶ μέλος ἥθος καθολικόν τι παρεμφαίνον καὶ ἔχον
'παρ' ἑαυτῷ διαφόρους ἰδέας. γένη δὲ μελωδίας ἐστὶ τρία. ἁρμονία χρῶμα διά- 15
10 τονον, ἐκ τῆς τῶν διαστημάτων ἐγγύτητος ἢ μακρότητος λαμβάνοντα τὰς
διαφοράς. ἁρμονία μὲν οὖν καλεῖται τὸ τοῖς μικροτάτοις πλεονάσαν διαστήμασιν
ἀπὸ τοῦ συνηρμόσθαι· διάτονον δὲ τὸ τοῖς τόνοις ἥτοι τοῖς μείζοσι διαστήμασι
πλεονάζον. ἐπειδὴ σφοδρότερον ἢ φωνὴ κατ' αὐτὸ διατείνεται· χρῶμα δὲ τὸ δι'
ἡμιτονίων ἥτοι μέσων διαστημάτων συντεινόμενον· ὥς γὰρ τὸ μεταξὺ λευκοῦ καὶ 20
μέλανος χρῶμα ἡχλεῖται. οὕτω δὲ καὶ τὸ διὰ μέσων ἀμφοῖν θεωρούμενον τῶν
20 εἰρημένων γενῶν χρῶμα ὀνομάζεται. τούτων δὲ φυσικώτερον μὲν ἐστὶ τὸ
διάτονον, πᾶσι γὰρ καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις παντάπασι μελωδητὸν ἐστὶ· τεχνικώτε-
ρον δὲ τὸ χρῶμα. παρὰ γὰρ μόνοις μελωδεῖται τοῖς πεπαιδευμένοις· ἀκρι-
βέστερον δὲ τὸ ἑναρμόνιον. παρὰ γὰρ τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἐν μουσικῇ τετύχηκε 25
παραδοχῆς, τοῖς δὲ πολλοῖς ἐστὶν ἀδύνατον, ὅθεν ἀπέργισάν τινες τὴν κατ'
αὐτὰ μελωδίαν διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν παντελῶς ἀμελωδητὸν τὸ τοιοῦτον

110, 29 ὑπάρχει . . . 2 -βολαίων mg. N || 1 διεzeugμένα] -μένων N | συνημμένα] -μένων N |
τό τε] τὸ τοῦ Lb || 3 ἀπὸ] ἐπὶ N || 4 διαφέρει om. R Ma Pc || 5 ἀπλᾶ . . . 6 δύο in mg.
Mb || 6 πλείονας] πλείονα Ma N || 7 μὲν pr. om. Pa || 8 ἔχειν] ἔχει N La | ἀσύνθετον om.
La || 9 ὀξυτάτου ex ? Mb || τμήμα ἐβδομον om. R Ma al. m. N in mg. Mb || περὶ
γένους in mg. Mb al. m. N | in mg. τμήμα ζ' περὶ γένους Pc || 14 ἢ om. R Ma || 15 ἑαυτῷ
H Pa Mb Oa Om Mc N Pb Am Li La Lb ἑαυτὸ R Va Ma Pc || 18 τὸ om. Li | ἥτοι ἢ Mb |
19 (σφο) δρότερον ss. N || 21 δὲ om. Va | θεωρούμενον om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
τῶν εἰρ. γενῶν om. Va || 22 γενῶν al. m. ss. H | ὀνομάζεται om. Va | 23 παντάπασι]
παντάσι Ma | 24 τὸ om. H || 25 τοῖς ss. N | ἐν ss. N | (μουσι)κῇ ex ? Pc || 27 τὴν ex ? R |

W

διάστημα ὑπολαμβάνοντες ὑπάρχειν. ἐκλήθη δὲ τὸ τοιοῦτον γένος ἁρμονία διὰ τὸ
 30 ἄριστον εἶναι τοῦ πάντος ἡρμωσμένου· φιλότεχνον γὰρ καὶ πολλῆς δεόμενον
 συνηθείας καὶ οὐ ῥαδίως εἰς χρῆσιν ἔρχεται. εἰδέναι μὲντοι χρή, ὅτι τὸ μὲν
 διάτονον γένος σεμνόν τι καὶ ἐρρωμένον καὶ εὐτονον ἦθος ἐπιφαίνει. τὸ δὲ
 χρῶμα γοερώτερόν τε καὶ παθητικώτερον. ὅθεν καὶ χρῶμα ὀνομάζεται διὰ τὸ
 παρκατετράφθαι καὶ ἐξηλλάχθαι τοῦ διατόνου. γίνονται δὲ αἱ τῶν γενῶν δια-
 φοραὶ παρὰ τοὺς κινουμένους φθόγγους. ὡς ἐν τοῖς ἑπείτα μετὰ πάσης ἀκρι-
 βείας δειχθήσεται. χρῶς δὲ ἐστὶ γένους εἰδικῇ διαίρεσις· χροαὶ δὲ εἰσιν αἱ
 40 ῥηταὶ καὶ γινώριμαι κατὰ Πτολεμαῖον ὀκτώ· ἁρμονίας μία, χρώματος δύο.
 διατόνου πέντε. ἡ μὲν τῆς ἁρμονίας χρῶς τῇ αὐτῇ τοῦ γένους διαίρεσαι καὶ 10
 αὐτῇ κέχρηται· μονοειδὴς γάρ. μελωδεῖται δὲ ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιτέταρτον
 καὶ ἐπεικυστότριτον καὶ ἐπιτεσσαρκοστόπεμπτον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ
 ἐναντίως κατὰ ἐπιτεσσαρκοστόπεμπτον καὶ ἐπεικυστότριτον καὶ ἐπιτέταρτον.
 τῶν δὲ χρωματικῶν διαίρεσεων βαρυτέρα μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ μαλακοῦ χρώματος
 388 χρῶς. ἡ || μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπίπεμπτον καὶ ἐπιτεσσαρσεσχι- 15
 δέκατον καὶ ἐπεικυσθέβδομον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίως κατὰ ἐπεικυσθέβ-
 δομον καὶ ἐπιτεσσαρσεσχιδέκατον καὶ ἐπίπεμπτον. ὀξύτερα δὲ ἡ τοῦ συντόνου,
 ἡ μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπίεκτον καὶ ἐπιενδέκατον καὶ ἐπει-
 κοστόπρωτον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίως κατὰ ἐπεικοστόπρωτον καὶ
 ἐπιενδέκατον καὶ ἐπίεκτον. τῶν δὲ διατονικῶν διαίρεσεων ἡ μὲν τοῦ μαλακοῦ 20
 10 διατόνου χρῶς μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέβδομον καὶ ἐπιέννατον καὶ
 ἐπιείκοστον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίως κατὰ ἐπιείκοστον καὶ ἐπιέννατον καὶ
 ἐπιέβδομον. ἡ δὲ τοῦ μαλακοῦ ἐντόνου χρῶς μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ
 ἐπόγδοον καὶ ἐπιέβδομον καὶ ἐπεικοσθέβδομον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίως
 κατὰ ἐπεικοσθέβδομον καὶ ἐπιέβδομον καὶ ἐπόγδοον. ἡ δὲ τοῦ συντόνου δια- 25
 τόνου χρῶς μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέννατον καὶ ἐπόγδοον καὶ
 20 ἐπιπεντεκαδέκατον λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίως κατὰ ἐπιπεντεκαδέκατον
 καὶ ἐπόγδοον καὶ ἐπιέννατον. ἡ δὲ τοῦ διατόνου ὀμαλοῦ χρῶς μελωδεῖται ἐπὶ
 μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπιέννατον καὶ ἐπιδέκατον καὶ ἐπιενδέκατον λόγον, ἐπὶ δὲ
 τὸ ὀξύ ἐναντίως κατὰ ἐπιενδέκατον καὶ ἐπιδέκατον καὶ ἐπιέννατον. ἡ δὲ τοῦ 30
 διτονιστοῦ χρῶς μελωδεῖται ἐπὶ μὲν τὸ βαρὺ κατὰ ἐπόγδοον καὶ ἐπόγδοον καὶ
 ἡμιτονιστοῦ λόγον, ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίως κατὰ ἡμιτονιστοῦ καὶ ἐπόγδοον καὶ

ἐκτῶν] αὐτῶν Va (Mb?) N La || 1 -λαμβάνοντες] -λαμβάνοντες H Pa Oa Om Mc Pb Am Li |
 τοιοῦτον] τοιοῦ Ma || 2 ἡρμωσμένου] -μένον H Pa Oa Om Pb Am | φιλότεχνον] -τεχνον
 N || 3 εἰδέναι] ἰστέον Pb | χρή ei μὲν om. Pb || 4 -φαίνει] -φαίνειν Mb N || 5 τε ss. Pc |
 παθητικώτερον] συμπαθητ. N || 6 in mg. πόθεν αἱ τῶν γενῶν διαφοραὶ Om | 7 τοὺς
 κινουμένους φθόγγους] τοῖς κιν-οῖς φθόγγοις N | ὡς ... 8 δειχθήσεται in ras. et partim in
 mg. Mc | 9 γινώριμοι R Va (Ma?) N La Lb -μαι H Pa Mb Oa Om Mc Pc Pb Am Li o
 supra -μαι Ma | ὀκτώ] ὀκτά (ex -τω) N || 10 χρῶς codd. pr. Oa πέντε χρῶς Oa ἐνική χρ.
 restituit Wall. "ex Euclide" (i.e. ex Cleonide 190, 9 sq?) || 11 δὲ inseruit al. m. N | κατὰ]
 καὶ τὰ N | 16 τὸ om. H Mb(!) Oa Om Mc Am Li || 21 διατόνου] τόνου La | κατὰ ...
 -έννατον al. m. mg. Mb | καὶ pr. ... 22 -έννατον in mg. N | καὶ alt. ... 22 -έννατον

30 ἐπόγδοον. ἔστι δὲ καὶ ἕτερα δύο γένη. κοινόν τε καὶ μικτόν· ἔστι μὲν οὖν κοινὸν γένος τὸ ἐκ τῶν ἐστώτων φθόγγων συγκαίμενον οἷον τὸ ἐκ νήτης τῶν ὑπερβολαίων, νήτης τῶν διεξευγμένων, παράμεσης καὶ μέσης, ἢ μέσης, ὑπάτης μέσων, ὑπάτης ὑπάτων καὶ προσλαμβανομένης· μικτόν δὲ, ἐν ᾧ δύο ἢ τρεῖς χαρὰκτῆρες γενικοὶ ἐμφαίνονται, οἷον διατόνου καὶ χρώματος ἢ διατόνου καὶ 5 ἀρμονίας ἢ χρώματος καὶ ἀρμονίας ἢ <καὶ> διατόνον <καὶ> χρώματος καὶ ἀρμονίας. ||

ΤΜΗΜΑ ΟΓΔΟΟΝ. ΠΕΡΙ ΤΟΝΟΥ.

Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ γένους ἐξῆς καὶ περὶ τοῦ τόνου διαληψόμεθα. τόνος τοίνυν ἔστι τόπος τις τῆς φωνῆς δεκτικὸς συστήματος ἀπλατῆς. λέγεται δὲ τετραχῶς· καὶ γὰρ ὡς φθόγγος καὶ ὡς διάστημα καὶ ὡς τόπος φωνῆς καὶ 10 ὡς τάσις. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ φθόγγου χρῶνται τῷ ὀνόματι οἱ λέγοντες ἐπτάτονον 10 τὴν φόρμιγγα, καθάπερ Τέρπανδρος καὶ Ἴων. ὁ μὲν γὰρ φησιν·

Ἡμεῖς †† τετράγγυρον ἀποστέρξαντες αἰοιδᾶν
Ἐπτατόνω φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους.

Ὁ δέ·

† ἐν δεκαχόρδῳ λύρα †
†† τὴν δεκαβάμονα τάξιν ἔχοις αἰεὶ
τάς συμφωνούσας ἀρμονίας τριόδους·
πρὶν μὲν σ' ἐπτάτονον ψάλλον διὰ τέσσαρα πάντες
Ἑλλήνες σπανίαν μοῦσαν ἀειράμενοι.

15

20

ἐπὶ δὲ τοῦ διαστήματος, ὅταν λέγωμεν ἀπὸ μέσης ἐπὶ παραμέσῃν τόνον 20 εἶναι. ὁ δὲ ὡς τόπος φωνῆς, ὅταν λέγωμεν δώριον ἢ φρύγιον ἢ λύδιον ἢ τῶν ἄλλων τινά· καὶ γὰρ κατὰ μὲν τὸν Ἀριστόξενον τόνοι εἰσὶ τρεῖς καὶ δέκα· ὁ ὑποδῶριος, ὁ ὑποιάστιος, ὁ ὑποφρύγιος, ὁ υποαἰόλιος, ὁ ὑπολύδιος, ὁ δῶριος, ὁ ἰάστιος, ὁ φρύγιος, ὁ αἰόλιος, ὁ λύδιος, ὁ μιζολύδιος ὁ καὶ ὑπερδῶριος, ὁ ὑπεριάσ- 25 τιος καὶ ὁ ὑπερμιζολύδιος ὁ καὶ ὑπερφρύγιος. κατὰ δὲ Πτολεμαῖον ὀκτώ· ὁ ὑποδῶριος, ὁ ὑποφρύγιος, ὁ ὑπολύδιος, ὁ δῶριος, ὁ φρύγιος, ὁ λύδιος, ὁ μιζολύδιος

6 ἢ χρ. καὶ ἀρμ. om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | <καὶ> bis supplevi ex Cleonide, om. codd. || titulos om. R Ma in mg. Mb Pc La id. al. m. N || 9 τῆς om. Am || 11 τάσις] στάσις N | οὖν om. H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 13 sq. cf. Anth. Lyr. (D) II² | τοὶ post ἡμεῖς suppl. Wall. "ex Euclide", om. codd. || 14 κελαδήσομεν Va La Lb, -σωμεν cett., ω ex ο' Li || 16 sqq. cf. Anth. Lyr. (D) 3 fasc. 1 fr. 6 || 17 τάξιν] τάξις Mb | ἔχοις αἰεὶ R Va Ma Mb N Pc La Lb ἔχεις αἰεὶ H Pa Oa Om Mc Pb Am Li || 18 τριόδους La τριώδους cett. ut libri Cleonidis || 19 σ' ἐπτ.] σὲ ἐπτ. N | πάντες] πάντα Ma Pc || 20 σπανίαν] σπανίαν Ma || ἀειράμενοι] εἰράμενοι Va Mb || 22 τόπος] τύπος Va τόνος

καὶ ὁ ὑπερμιζολύδιος, ὧν οἱ προσλαμβανόμενοι, ὡς ἐν τοῖς ἐπειτα δειχθήσεται, τῷ διὰ πασῶν περιέχονται.

Λαμβάνονται δ' ἂν διὰ τοῦτο καὶ διὰ συμφωνιῶν ἀρξάμενοι γὰρ ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου καὶ βουλόμενοι ἐπιτείνειν καὶ πάλιν ἀνιέναι κατὰ ποικίλα διαστήματα πάντως ἐνός τινος αὐτῶν ἐφαψόμεθα προσλαμβανομένου. τούτων δὲ οἱ μὲν με- 5 λωδοῦνται διόλου, οἱ δὲ οὐχί· ὁ μὲν οὖν δώριος σύμπας μελωδεῖται διὰ τὸ μέχρι τῶν δώδεκα τόνων τὴν φωνὴν ἡμῖν ὑπηρετεῖσθαι καὶ διὰ τὸ τὴν μέσθην αὐτοῦ προσλαμβανομένην εἶναι τοῦ ὑπερφρυγίου ἥτοι τοῦ ὑπερμιζολυδίου· τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν βαρύτεροι τοῦ δωρίου μέχρι τοῦ συμφωνοῦντος φθόγγου†† τῇ νήτῃ τῶν ὑπερβολαίων ἥτοι τῇ προσλαμβανομένη. || 10

390 Οὕτως οὖν καὶ τὰς ᾠδὰς ἢ τὰ κῶλα τοῖς τρόποις συστήσόμεθα· εἰ τὸν κοιλότατον ἥτοι τὸν βαρυτάτον τῶν φθόγγων τοῦ συστήματος ἐνὶ τῶν προσλαμ- βανομένων ὑποβάλοιμεν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦτου μελωδοίημεν ἐπὶ τὸ βάρος· εἰ <μὲν> γὰρ μὴ δυνηθείημεν ἀνιέναι περαιτέρω, δώριος ἔσται διὰ τὸ τὸν πρῶτον ἀκουστὸν φθόγγον δωρίου προσλαμβανομένῳ ὠρίσθαι· εἰ δὲ ἐξακούοιτο, 15 θεωρῆσαι πειρασόμεθα πόσῳ τοῦ δωρίου προσλαμβανομένου, τοῦτ' ἔστι τοῦ τῇ φύσει βαρυτάτου τὴν ὑπεροχὴν ἔχει, κακείνος ἡμῖν ὁ τρόπος ὀρισθήσεται, δεῦτέρῃ τοῦ δωρίου προσλαμβανομένου <τοσοῦτω> ὅσῳ καὶ τοῦ μέλους ὁ κοι- λότατος φθόγγος τοῦ <τῇ> φύσει κοιλότητος μείζων ἐθεωρήθη. εἰ δ' ὁ βαρυτάτος τῆς ᾠδῆς φθόγγος ὑπερπίπτει τοῦ δωρίου τὸ διὰ πασῶν ὀξὺς ὑπάρχων, 20 ληψόμεθα μὲν αὐτοῦ τὸ διὰ πασῶν ἐπὶ τὸ βάρος, τῇ δὲ προειρημένην χρησάμενοι μεθόδῳ τὴν ἀρμονίαν αὐτὴν οὐ δυσχερῶς ἐκληψόμεθα.

20 Εἰδέναι μέντοι χρή, ὅτι τῷ γένει τόνοι ἀρχαιοτάτοι τρεῖς εἰσὶ· δώριος, φρύγιος, λύδιος· καλοῦνται δὲ οὗτοι παρὰ τὰς ἀφ' ὧν ἤρξαντο ἐθνῶν ὀνομασίας. τούτων δὲ ὁ μὲν δώριος πρὸς τὰ βαρύτερα τῆς φωνῆς ἐνεργήματα χρήσιμος, ὁ δὲ λύδιος 25

mg. Mc Am Li || 1 ἐν om. N | ἐπειτα] ἐμπροσθεν Pa || 2 περιέχονται] -έρχ- La || 3 ἀρξάμενοι] δεξιόμενος La (ut A.Q.) || 4 βουλόμενοι] -μενος La (ut A.Q.) | κατὰ] καὶ τὰ N || 5 μελωδοῦνται ex -δεῖται vel vice versa Pb || 6 διόλου] δι' ὅλου Va | 6 τὸ] τῶν N | μέχρι] μέλος Va | 7 καὶ ... 8 ὑπερμιζ.] καὶ διὰ τὸ μέσον αὐτοῦ τὸν προσλαμβανόμενον τοῦ διὰ πασῶν εἶναι ὑποδωρίου· habet A.Q. || 8 ὑπερφρυγίου] ὑποφρ. Pa ὑπὸ τοῦ φρυγίου Pb || 9 lacunam post φθόγγου Bellermann p. 14, 4 sq. ita supplevit: τῷ Δωρίῳ προσλαμβανο- μένῳ, οἱ δ' ὀξύτεροι μέχρι τοῦ συμφωνοῦντος φθόγγου || 10 ἥτοι τῇ προσλ. non legitur ap. A.Q. || 11 καὶ] κατὰ Mb || 12 ἥτοι τὸν βαρύτ. non legitur ap. A.Q. || 13 -βάλοιμεν] -βαλ- λοιμεν Pa | μελωδοίημεν] -δείημεν Mb | <μὲν> suppl. ex A.Q. || 14 γὰρ ss. N | δυνηθείημεν] -θειμεν H | τὸ om. N | τὸν] τῶν Mc Li || 15 sqq. δωρίου quater corr. ex A.Q. ὑποδωρίου codd. omnes | προσλαμβανομένῳ] -μένου ex -μένῳ Pc. | ὠρίσθαι] ὠρίσται (sic) N || 16 θεωρῆσαι] -ρεῖσθαι Pc | τοῦ² om. Pa || 17 τῇ ss. N | βαρυτάτου scr. Bellerm. et W.-Ingram

πρὸς τὰ ὀξύτερα, ὁ δὲ φρύγιος πρὸς τὰ μέσα· οἱ δὲ λοιποὶ μᾶλλον ἐν ταῖς ὀργανικαῖς θεωροῦνται συνθέσεσιν· ἐκεῖνα γὰρ ἐν μηκίστοις ἐξείργασται συστήμασιν.

ΤΜΗΜΑ ΕΝΝΑΤΟΝ. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ.

30 Διαλαβόντες περὶ τοῦ μουσικοῦ τόνου ἐξῆς καὶ περὶ τῆς μεταβολῆς δια-
ληψόμεθα. μεταβολὴ τοίνυν ἐστὶν ὁμοίου τινὸς εἰς ἀνόμοιον τόπον μετάρθεσις ἢ 5
ἀλλοίωσις τοῦ ὑποκειμένου συστήματος καὶ τοῦ τῆς φωνῆς χαρακτῆρος. εἰ
γὰρ ἐκάστῳ συστήματι καὶ ποῖός τις ἐπακολουθεῖ τῆς φωνῆς τόπος, δῆλον ὡς
ἅμα ταῖς ἀρμονίαις καὶ τὸ τοῦ μέλους εἶδος ἀλλοιωθήσεται.

Μεταβολὴ δὲ λέγεται τετραχῶς· καὶ γὰρ κατὰ γένος καὶ κατὰ σύστημα
καὶ κατὰ τόνον καὶ κατὰ μελοποιῖαν. κατὰ μὲν οὖν γένος γίνεται μεταβολή, 10
40 ὅταν ἐκ διατόνου εἰς χρῶμα ἢ ἀρμονίαν ἢ ἐκ χρώματος εἰς ἀρμονίαν ἢ εἰς τι
τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται· κατὰ σύστημα δέ, ὅταν ἐκ συναρῆς εἰς διά-
ζευξιν ἢ ἀνάπαλιν μεταβολὴ γένηται· κατὰ τόνον δέ, ὅταν ἐκ δωρίων εἰς φρύγια
ἢ ἐκ φρυγίων εἰς λύδια ἢ ὑπερμιζολύδια ἢ ὑποδώρια ἢ καθόλου, ὅταν ἐκ τινος
τῶν ἀπριριθμημένων τόνων εἰς τινα τῶν λοιπῶν μεταβολὴ γένηται. γίνονται δὲ 15
μεταβολαὶ ἀπὸ τοῦ ἡμιτονίου ἀρξαμένης τῆς ὑπεροχῆς μέχρι τοῦ διὰ πασῶν, ||
391 ὧν αἱ μὲν κατὰ σύμφωνα γίνονται διαστήματα, αἱ δὲ κατὰ διάφωνα· τούτων δ'
αἱ μὲν ἐμμελεῖς ἦτον ἢ ἐκμελεῖς, αἱ δὲ μᾶλλον ἐν ὅσαις μὲν οὖν αὐτῶν πλείων ἢ
κοινωνία, ἐμμελέστεραι, ἐν ὅσαις δὲ ἐλάττω, ἐκμελέστεραι, ἐπειδὴ ἀναγκαῖον
πάσῃ μεταβολῇ κοινόν τι ὑπάρχειν, ἢ φθόγγον ἢ διάστημα ἢ σύστημα. λαμ- 20
βάνεται δὲ ἡ κοινωνία καθ' ὁμοιότητα φθόγγων· ὅταν μὲν ἐπ' ἀλλήλους ἐν ταῖς
10 μεταβολαῖς πέσωσιν ὅμοιοι φθόγγοι κατὰ τὴν τοῦ πυκνοῦ μετοχὴν, ἐμμελὲς
γίνεται ἡ μεταβολή, ὅταν δ' ἀνόμοιοι ἐκμελὲς γίνονται δ' αὐτῶν καὶ κατὰ τε-
τράχορδα κοινωνίαι· αἱ μὲν γὰρ ἡμιτονίῳ, αἱ δὲ τόνῳ, αἱ δὲ τριημιτονίῳ, αἱ δὲ
διτόνῳ, αἱ δὲ διὰ τεσσάρων, αἱ δὲ τοῖς τούτων μεῖζοσι διαστήμασιν ἀλλήλων 25
ὑπερέχουσιν, ὥστε συμβαίνειν τὰς τοῦ κοιλοτέρου μέσας ὑπάτας γίνεσθαι τοῦ

Mb La id. al. m. N || π. μεταβ. in mg. Mb id. al. m. N || 4 διαλ. οὖν Mb || 5 τινὸς |
τινοῦ (?) H τόνου N || 7 τόπος R Va Ma Oa! Om! Pc La τύπος H Pa Mb! Mc N!
Pb Am Li Lb! || 8 εἶδος] ἡθος Mb || 10 μεταβολή om. La || 11 τι] τὸ (?) N || 12 sq.
γένηται] γίνεται H Pa Oa Om Mc Pb Am Li | σύστημα] -ματα N || 13 γένηται] γίνεται
Oa Om Mc Pb Am Li ον supra γίνεται scr. H γίνηται ex γίνεται Pa | τόνον] τόνον δὲ R
Ma Pc Li | δωρίων] δωρίου H Oa Om -ου supra -ων scr. Am Li | φρύγια] φρύγιον Am
-ον supra -α scr. Li || 14 λύδια] λυδίων Am | ὑποδώρια] -δώριον Am Li || 15 ἀπριριθμη-
μένων] -ηριθμένων Mc | τινα] τι R || 16 τοῦ] τῆς Mb τοῦ al. m. ss. N || 17 αἱ alt. om. Mb ||
19 ἡ κοινωνία om. Mb | ὅσαις] ὅσαι Mb | ἐμμελέστεραι] -τερον R Ma, sed R ss. αἱ |
ἐπειδὴ] ἐπεὶ δὲ Va || 20 φθόγγον ex -ων Pa | ἢ διαστ- ... 21 φθόγγων mg. N || 21 ἀλλήλους

W

δευτέρου ἢ ἀνάπαλιν καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς ὁμοίως. κατὰ μελοποιῖαν δὲ γίνεται, ὅταν ἐκ διασταλτικοῦ ἤθους εἰς συσταλτικὸν ἢ εἰς ἡσυχαστικόν, ἢ ἐξ ἡσυχαστι-
 20 κοῦ εἰς τι τῶν λοιπῶν ἢ μεταβολὴ γίγνοιτο. ἔστι δὲ διασταλτικὸν μὲν ἦθος μελοποιῖας, δι' οὗ σημαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ διάρμα ψυχῆς ἀνδρῶδες καὶ
 πράξεις ἡρωικαὶ καὶ πάθη τούτοις οἰκεῖα· χρῆται δὲ τούτοις μάλιστα μὲν ἢ 5
 τραγωδία καὶ τῶν λοιπῶν ὅσα τούτου ἔχεται τοῦ χαρακτῆρος· συσταλτικὸν δέ,
 δι' οὗ συνάγεται ἡ ψυχὴ εἰς ταπεινότητα καὶ ἄνανδρον διάθεσιν· ἀρμόσει δὲ τὸ
 τοιοῦτον κατὰστημα τοῖς ἐρωτικοῖς πάθεσι καὶ θρήνοις καὶ οἰκτοῖς καὶ τοῖς
 30 παραπλησίοις ἡσυχαστικὸν δὲ ἦθος ἔστι μελοποιῖας, ᾧ παρέπεσται ἡρεμότης
 ψυχῆς καὶ κατὰστημα ἐλευθέριον τε καὶ εἰρηνικόν· ἀρμόσουσι δὲ αὐτῷ ὕμνοι, 10
 παιᾶνες, ἐγκώμια, συμβουλὰ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. ||

Τέλος τοῦ πρώτου βιβλίου.

alt. om. Va || 2 sq. διασταλτικοῦ (-κόν) scripsi cum Wall. et Jano pro διαστηματικοῦ etc.,
 quod habent codd. omnes; cf. 362, 19 et Cleon. p. 206, 3; A.Q. W.-J. p. 30, 13 scr. -στατι-
 κήν (= disintegrating (?) cf. L.S.J. s.v.) | συσταλτικόν] συστηματικόν Pa || 3 τι] τὸ
 Mb N | γίγνοιτο] γένοιτο N | διασταλτικόν (vide supra) διαστηματικόν codd., sed -τίκου
 Am || 4 μελοπ ...] μελωπ ... H Mc Li || 5 δὲ τούτοις] δ' ἐν τούτοις N | 6 λοιπῶν om.